

Eeva Sinisalo-Juha, Tuija Mehtonen & Anita Saaranen-Kauppinen (toim.)

Walkabout – oppimisvaelluksella +16-nuorisotyön maastoissa

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Eeva Sinisalo-Juha,
Tuija Mehtonen & Anita Saaranen-Kauppinen (toim.)

Walkabout – oppimisvaelluksella +16-nuorisotyön maastoissa

Eeva Sinisalo-Juha, Tuija Mehtonen & Anita Saaranen-Kauppinen (toim.)
Walkabout – oppimisvaelluksella +16-nuorisotyön maastoissa

ISBN 978-952-456-307-9 (verkkojulkaisu)

ISSN 2343-0664 (painettu)
ISSN 2343-0672 (verkkojulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 61.

© Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2018

Taitto: Emilia Reponen
Kansikuva: Jarmo Röksä

Walkabout-käsite on peräisin Australian aboriginaalnuorten aikuistumisriitistä, jossa nuoret viettävät jopa puoli vuotta erämaassa ja pohtivat suhdettaan emokulttuuriinsa. Nuoret palaavat takaisin uudistuneina kulttuurinsa jäseninä.

Suomalaisen Walkabout-hankkeen virikkeenä on toiminut ”Walkabout Fellowship” (’uudistumisstipendi’), joka toteutettiin Minnesotan yliopistossa. Joukko nuorisotyöntekijöitä toteutti 1–2 vuoden ajan oman työnsä kehittämishanketta työnsä ohessa säännöllisesti kokoontuvana tiiminä, jota ohjasi yliopiston nuorisotyön opettaja.

– Lasse Siurala

SISÄLLYS

OPPIMISVAELLUKSEN ÄÄRELLÄ 6

Juha Makkonen

Alkusanat 7

Reetta Möller

Vaeltajasta K16-koordinaattoriksi – Reetan tarina 9

1. OPPIMISVAELLUKSEN REITITTÄMINEN 12

Lasse Siurala

Toiminnan uudistaminen uusien menetelmin 13

Tuija Mehtonen & Eeva Sinisalo-Juha

Vaelluksen toteuttaminen 22

2. VAELTAJIEN MATKASSA – AVAUKSIA +16-NUORISOTYÖHÖN 26

ESPOO

Triin Peltoniemi & Anssi Leppävuori

Nuorisokahvila – Missä? Milloin? 27

Marjo Holmqvist ja Jenny Raappana

Mitä ihmettä ne nuoret oikein haluaa? Vaelluksella yli 16-vuotiaiden vapaa-ajassa – kartta on, kompassi puuttuu 34

Tuomas Rapp

”Tää on parasta mun viikossa” Digitaalinen pelaaminen osana elämää – Peliryhmä nuorille aikuisille 41

JYVÄSKYLÄ

Anne-Mari Ojanperä

”Jos joensuulaisesta tulee jyvaskyläläinen, miksi afganistanilaisesta ei voi tulla jyvaskyläläistä?” – Maahanmuuttajanuorten osallisuutta parantamassa 46

KOTKA

Toni Lahti

Tyhjät Tilat – Täytee Elämää 53

Eveliina Järvinen

Matalapaineesta korkeapaineeksi Karhulassa 58

LAHTI

Reetta Möller

+16-vuotiaiden nuorten ajatuksia ja toiveita vapaa-ajasta Lahdessa 62

OULU

Heidi Pienipaavola & Karoliina Vilmi

Vertaisohjaajatoiminnan käynnistäminen Oulussa 72

ROVANIEMI

Tanja Sallinen

Ajatuksia opettajainhuoneen ovelta 81

VANTAA

Jouni Silventoinen

Pelitalo 88

Eeva Sinisalo-Juha

+16 nuorten ja vaeltajien yhteisnuotio 93

Anita Saarinen-Kauppinen

**3. ”HYVIN SELVIYDYTTIIN ENSIMMÄISESTÄ VAELLUKSESTA”
– NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ WALKABOUT-
HANKKEESTA KEHITTÄMIS- JA OPPIMISMENETTELYNÄ** 97

4. OPPIMISVAELLUS JOHDON SILMIN 106

Merja Nordling

**Nuori Espoo kollektiivisella oppimisvaelluksella Kanuuna-kumppaneiden kanssa
– Vaikutukset espoolaisen nuorisotyön kehittämiseen ja johtamiseen** 107

Leena Ruotsalainen

Walkabout – työelämän herkkua 111

Anita Saarinen-Kauppinen

Mahdollisuudet ja haasteet johdon näkökulmasta 115

5. UUDEN VAELLUKSEN AIKA? 119

Suvi Lappalainen

Miten Walkabout voisi olla myös tulevaisuudessa osa Kanuunan kehittämistyötä?.. 120

Anita Saarinen-Kauppinen & Eeva Sinisalo-Juha

Eväitä seuraavalle vaellukselle 122

Liite 124

**OPPIMIS-
VAELLUKSEN
ÄÄRELLÄ**

Juha Makkonen

Alkusanat

Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) on Suomen suurin nuorisoalan kouluttaja. Erityisesti nuorten kanssa tehtävään työhön valmentava koulutus alkoi Humakissa viime vuosituhaten vaihteessa ja koulutuksesta valmistuvien yhteisöpedagogi-tutkintonimike vahvistettiin vähän myöhemmin. Koulutusta tarjottiin toiminnan alkuvuosina Humakin omistajaopistoissa, joissa se korvasi aiempaa opistoasteen tutkintoa. Nykyään yhteisöpedagogeja koulutetaan Jyväskylässä, Kuopiossa, pääkaupunkiseudulla ja Turussa.

Humakissa tehtyjen selvitysten mukaan yhteisöpedagogi (AMK) ja (YAMK) – tutkinnon suorittaneista iso osa sijoittuu nuorten kanssa tehtävään työhön joko järjestöihin tai julkiselle sektorille. Työtyytyväisyys on ollut nuorten kanssa tehtävässä työssä olleille korkealla tasolla. Voidaankin siis todeta, että tutkintoon johtava koulutus on antanut hyvät valmiudet työuralle. Toki kehittämistoiveitakin on ollut. Yhteisöpedagogitutkinto on laaja-alainen generalistitutkinto, joka pyrkii antamaan perusvalmiuksia hyvin monenlaisiin työtehtäviin myös nuorten kanssa tehtävässä työssä. Tällöin monesti perehdyttäminen tiettyihin spesifimpiin osaamisiin jää työnantajien vastuulle. Myös työelämän tarpeista nousseet kehittämissankkeet voivat tarjota lisäosaamista. Nämä toimenpiteet tukevat Humakin ammattikorkeakoululain mukaista tehtävää harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä edistää elinikäistä oppimista.

Humakin ja Kanuuna-verkoston kumppanuushanke Walkabout on ollut yksi tapa, jolla on vastattu nuorisotyön työmuotojen ajankohtaisiin haasteisiin, jotka koskevat yli 16-vuotiaita nuoria. Kanuuna-verkoston muodostavat Suomen 27 suurimman kunnan nuorisotoimet. Hankkeella on rakennettu uutta toimintatappaa käytäntölähtöisen työn kehittämiseen ja työntekijöiden ammatillisen osaamisen vahvistamiseen ja kehitetty nuorisotyöhön uudenlaista oman työn reflektoinnin ja tutkivan oppimisen tapaa.

Aika ajoin ja etenkin nuorisolakia päivitettäessä nousee nuorisoalalla keskustelu siitä, keiden tulisi kuulua nuorisolain piiriin ja pitäisikö laissa määrittää

aiempaa vahvemmin eri työmuotojen kohdentamista ikäluokittain. Lain on kuitenkin toivottu olevan enemmän puitelaki, joka antaa toteuttajille valtaa ja vastuuta nuorisotyöllisten toimenpiteiden kohdentamisesta.

Valtioneuvoston hyväksymillä nuorisopolitiikan kehittämisohjelmilla (aiemmin lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma ja nykyisin valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma) on määritelty kunkin hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet nuorisolakiin perustuen. Vuosien 2012–2015 ohjelman keskeiset tehtävät olivat osallisuuden kehittäminen, yhdenvertaisuuden eteenpäinvieminen sekä arjen rakentumisen seuraaminen ja valvominen. Nykyisen ohjelman keskeiset tavoitteet eivät väljästi määritellen poikkea paljoa edellisestä. Harrastusmahdollisuudet, työllistymistäidot, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet jokaiselle lapselle ja nuorelle, riittävä tuki itsenäistymiseen ja em. asioiden toteutuessa syrjäytymisen ja mielenterveysongelmien väheneminen.

Walkabout -hankkeessa on selvitetty, kuinka Kanuuna-verkoston kaupungeissa tavoitetaan ne yli 16-vuotiaat nuoret, jotka tarvitsevat kasvatuksellista nuorisotyöllistä toimintaa. Kehittämistyö on kohdentunut myös avoimen nuorisotyön aktiiviseen yhteiskunnalliseen toimijuuteen, yhteisvastuuseen, osallisuuteen ja oman elämän ja elinympäristön subjektiuteen. Hankkeessa tehty kehittämissuunnitelma on tukenut kuntien mahdollisuuksia toimeenpanna nuorisolain toteuttamista ja valtakunnallisia nuorisotyön ja -politiikan linjauksia. Samalla hanke on vahvistanut Humakin yhteisöpedagogikoulutuksen tarjoamaa osaamista ja tarjonnut hankkeeseen osallistuneille nuorisotyöntekijöille kouluttautumismahdollisuuksia sekä erinomaisia mahdollisuuksia oman työn kehittämiseen.

Uuden opetussuunnitelman mukaan Humakin yhteisöpedagogitutkinnosta valmistuu arvostavan kohtaamisen ammattilaisia nuoriso- ja järjestötyöhön sekä yhä moninaisempiin ammatillisiin toimintaympäristöihin yhteiskunnan eri sektoreilla. Yhteisöpedagogi tietää yksilön kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät sekä ehkäisevän työn merkityksen ja sovellusmahdollisuudet erityisesti nuorten parissa tehtävässä työssä.

Uskon Humakin ja Kanuuna-verkoston tekemän yhteistyön olevan jatkossakin tärkeää, jotta koulutuksen lupaukset täyttyvät mahdollisimman hyvin koko yhteiskuntaa palvelevalla tavalla. Samalla nuorisoalan keskeiset työnantajat ja Humak voivat yhdessä arvioida ja kehittää toimintamalleja yhteisöpedagogin ammatillisissa toimintaympäristöissä kuten päättyvässä Walkabout-hankkeessa on tehty.

Juha Makkonen

Koulutuspäällikkö (yhteisöpedagogikoulutus)

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Reetta Möller

Reetan tarina

– Vaeltajasta K16-koordinaattoriksi

Walkabout-pohtimisvaellusmatkani aloitus osui juuri oikeaan kohtaan ammatillisesta näkökulmasta. Olin miettinyt jo jonkun aikaa, että kaipasin jotain täysin uutta kulmaa työhöni. Ajatus siitä, että voisi tutkailla ja kehittää oman työn ohessa jotain uutta, oli mielenkiintoinen. Kuten elämässä yleensäkin, en Walkabout-ryhmän ensimmäisessä tapaamisessa kauniissa syyskuisessa Piispalassa vuonna 2016 voinut aavistaa, mihin polku vie seuraavan parin vuoden ajan.

Vaellusvuosi oli mielenkiintoinen, innostava, omaa työtä ja ammatillisuutta ihannasti pölyttävä ja monissa kohdissa myös haastava. Mitä ihmettä pitäisi tehdä? Mistä ammennan tietoa siitä mitä pitäisi tehdä? Tai ylipäänsä mitä pitäisi tietää jokseenkin uudesta +16 vuotiaiden kohderyhmästä ja heidän tarpeistaan? Vuosi toi elämäni perustyön ja kehittämishankkeen toteuttamisen lisäksi myös upean ja värikkään ammatillisen vertaisporukan eri puolilta Suomea. Ryhmän, jonka kanssa saatiin kokea riemukasta yhteisöllisyyttä, jakaa ajatuksia ja haastaa toisiamme.

Walkabout-vuoteni aikana päädyin kehittämistyössäni selvittämään ja tutkaimaan lahtelaisten yli 16-vuotiaiden ajatuksia ja toiveita vapaa-ajasta. Selvitystyöni tulosten ja muun olemassa olevan tiedon pohjalta laadittu Lahden nuorisopalvelujen rahoitushakemus hyväksyttiin ko. kohderyhmän vapaa-ajan-toimintojen kehittämiseksi ja tätä artikkelia kirjoittaessani hankkeen ensimmäinen toimintavuosi on takana. Olen toiminut hankkeen koordinaattorina ja kehittämistyö muuttui kokopäiväiseksi. Työskentelen hankkeen ainoana työntekijänä yhteistyössä nuorisopalvelujen sisäisen työryhmän, vaihtuvien opiskelijaryhmien ja määräaikaisten ohjaajien kanssa.

K16-hanke käynnistyi syksyllä 2017 tiedon kokoamisella ja myös tyhjältä pöydältä. Mitä Lahdessa jo tiedetään yli 16-vuotiaiden vapaa-ajanviettoiveista ja -tarpeista, mitä toimintoja tarvitaan ja missä kokeiluja tulee tehdä? Entä mitä tietoa tarvitaan vielä lisää?

Hankkeen alussa koottu nuorten kehittämisryhmä on muodostunut toiminnassa keskeiseksi. Kehittämisryhmään kuuluu noin kymmenen iältään 17-23 vuotiasta nuorta aikuista hyvin erilaisista arkitaustoista. Ryhmän jäsenet ovat toimintaan hyvin sitoutuneita ja motivoituneita, joten kehittämisryhmämallia voidaan pitää hyvänä tuloksena ja onnistumisena. Ryhmällä on ollut näkyvä rooli toimintojen tuottamisessa ja sen lisäksi mallissa toteutuu hienolla tavalla osallisuus ja vaikuttaminen omaan elinpiiriin nuorisotyöllisestä näkökulmasta.

K16-hanke perustuu kokeilemalla kehittämisen teoriaan, joka tarkoittaa sitä, että nopeita kokeiluja tekemällä saadaan uutta tietoa kehitettävästä asiasta. Hankkeessa on tähän mennessä tehty useita erilaisia kokeiluja olemassa olevan tiedon ja nuorten tekemien suunnitelmien pohjalta. Kokeiluja ovat olleet mm. viikoittain avoinna olleet kahvila, liikunta- ja saunavuoro sekä kaksipyöräisten ”rassailu-paja”. Viikkotoimintojen menestys on vaihdellut eikä toimintoihin tavoitettujen nuorten määrä ole aina ollut kovin suuri, mutta kaikki kohtaamiset ovat olleet merkittäviä ja hyvin onnistuneita. Hanke mahdollisti myös aloitteleville muusikoille suunnatun Lava auki! -musiikkitapahtuman, joka oli suuri menestys.

Lava auki! -tapahtuma käynnistyi tavalla, jota kannattaa ehdottomasti edistää ja kehittää. Ajatus siitä, että nuori voi kirjaimellisesti marssia ovesta sisään, esittää ideansa tapahtumasta tai toiminnasta ja siihen suhtaudutaan lähtökohtaisesti myönteisesti ja ilman turhaa jähkailua. Tämän jälkeen mietitään yhdessä toteuttamiskeinoja.

Ensimmäinen hankevuosi on tuonut mukanaan positiivista kummastelua, kokeilemista, kompurointia ja onnistumisia sekä paljon kohtaamisia erilaisten nuorten aikuisten kanssa erilaisissa ympäristöissä. Kohderyhmä on monella tavalla haastava. Suurimmat kysymykset ovat ensimmäisen hankevuoden aikana olleet, kuinka tavoitamme juuri niitä nuoria aikuisia, jotka kaipaavat vapaa-ajansa sisältöä ja mitä niiden sisältöjen pitäisi olla? Kuinka toiminnoista pitäisi viestiä ja missä? Kenen toimintoja pitäisi tuottaa?

Kehittämisryhmän kanssa on rakennettu Porukka-brändi, jolle on luotu sosiaalisen median sivut joita myös osa kehittämisryhmän nuorista päivittää. Näillä kanavilla viestitään kohderyhmälle erilaisista toiminnoista nimenomaan nuorelta nuorelle (Porukka kokoontuu, menee lenkille, mukaan mahtuu tms.).

Olemme tehneet lukuisia vierailuja mm. oppilaitoksiin ja kertoneen sen mahdollisuuksista. Olen tietoisesti häivyttänyt omaa rooliani ja Lahden Nuorisopalveluita organisaationa toimintojen taustalle, jotta ”nuorilta nuorille”- ajatus ja uudenlaisen toiminnan luominen vahvistuisi mahdollisimman hyvin. Hankkeen yksi tavoite on perinteisen ohjaaja-ohjattava-kontrollisuhteen tarkasteleminen

ja olen tietoisesti ja aidosti antanut kehittämisryhmälle vapaat kädet ideoiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Pohdinta ja johtopäätösten tekeminen joistain toimintojen onnistumisesta on monesti kylläkin haastavaa: jos toiminta ei houkuttele, oliko sisältö epäonnistunut vai toteuttamistapa väärä?

Hankkeen ensimmäinen vuosi on vahvistanut Walkabout-matkalla syntynyttä ajatusta siitä, että monet aikuistuvat nuoret kaipaavat vapaa-aikaansa sisältöä ja myös nuorisotyöllistä kohtaamista. On ollut mukava huomata, miten hankkeen mahdollistamaan toimintaan osallistuneet nuoret ovat haastaneet itseään, onnistuneet, tutustuneet uusiin tyypeihin ja ystäväystyneet. Kokemusten mukaan nuorisotyössä on usein haastetta nuorten sitouttamisessa toimintaan. On ollut hienoa nähdä, kuinka se ei olekaan ongelma, mikäli asia oikeasti innostaa ja siihen voi aidosti vaikuttaa.

Nyt toisen hankevuoden alkaessa repussa on jo jonkin verran eväitä, joiden kanssa jatkamme matkaa. On varmasti myös paljon uusia ja tutkimattomia suuntia, joiden löytämiseksi on tärkeää pysyä avoimena. Minulle henkilökohtaisesti on ollut tärkeää oppia sietämään keskeneräisyyttä, sillä asiat harvoin tulevat hetkessä valmiiksi. Toisaalta se on myös tämän kaltaisen kehittämishankkeen hienous, kun on lupa kokeilla ja uskaltaa rohkeasti myöntää myös virhearviot. Ja sitten taas kokeillaan ja opitaan.

”Lähin K16-kehittämisryhmään mukaan puolvahingossa, kun etsimme bändin kanssa epätoivosesti keikkaa Lahen alueelta, jotta saatais musadiplomi tehtyä. Listattiin ylös vaihtoehtoja keikkapaikalle, ja Nuorisopalvelut oli ainoa taho, joka meille näytti vihreätä valoa. Meille ei annettu mahollisuutta ainoastaan soittaa vaan myös suunnitella keikan rakennetta, promoa, toteuttamismenetelmää ja ylipäättään kaikkea, mikä keikkaan liittyy. Hankkeen vetäjä Reetta kysy erään palaverin jälkeen, oisko kiinnostusta liittyä porukkaan muutenkin. Sanoin kyllä, alettiin hommiin ja loppu onki historiaa. Oon saanu tosi positiivisen vastaanoton toimintaryhmässä ja sen avulla oon löytäny paljon uusia tuttavuuksia ja ajanviettotapoja. Oon työskennelly kahvilassa ja tapahtumasuunnittelussa. Tuntuu näppärältä et vahingossa löydän itteni tämmöisestä porukasta. Toivon hankkeelle jatkoa, tää voi vielä kasvaa todella keskeiseks nuorten tavottamisekeinoks Lahessa, uskon tähän täysillä.” – Teemu 19 v.

Reetta Möller,
hankekoordinaattori, K16-hanke, Lahden nuorisopalvelut

OPPIMIS- VAELLUKSEN REITITTÄMINEN

Toiminnan uudistaminen uusien menetelmin

” On kolme tapaa oppia viisautta: ensinnäkin, pohdiskelu, joka on jalointa, toiseksi, matkiminen, mikä on helpointa ja kolmanneksi, kokemus, joka on katkerinta.”
- *Kungfutse*

Vallitseva eurooppalainen käytäntö nuorisotyössä on toimiminen 15-29-vuotiaiden kanssa (Perovic 2016). Suomi kuuluu niiden maiden vähemmistöön, joiden pääkohderyhmä on alle 16-vuotiaat nuoret. Kansainvälisesti käytettyjen ikäryhmämääritelmien mukaan Suomessa tehdään paremminkin lapsityötä kuin nuorisotyötä. Kanuunan nuorisotoimenjohtajat päättivätkin käynnistää vuonna 2014 kokeilu- ja kehittämishankkeen, jonka tehtävänä oli kehittää työmuotoja +16-vuotiaille nuorille.

Samalla haettiin vaihtoehtoa akateemisille tutkijavetoisille hankkeille: Miten saataisiin nuorisotyöntekijät itse tuottamaan tietoa ja osaamista omista käytännöistään?

Käytäntöperusteisen tiedon teorian (esim. Dewey 1938, Schon 1983, Lämsä & al. 2014 ja Walker 2016) mukainen menettely pohjautuu Minnesotan yliopistossa kehitettyyn ”Walkabout Fellowship” - koulutukseen, jonka keskiössä

on, ensinnäkin, nuorisotyössä koetut käytäntöjen kehittämistarpeet, toiseksi, nuorisotyöntekijöiden vertaisoppiminen ja kolmanneksi, innovaatioiden tai kriittisten näkökulmien tuottaminen.

Nuorisotyöntekijöiden kehittämistyön fokuksena ei ollut - Kungfutseen viitan - teoreettinen pohdiskelu, muualta saatujen käytäntöjen kopioiminen, vaan oman kokemuksen työstäminen, mikä oli välillä työlästä ja katkeraakin. Siitä huolimatta ja ehkä sen takia, Walkabout-vaeltajien kehittämishankkeiden kokonaisuus avaa kiinnostavia ja jännittäviä näkymiä +16-vuotiaiden kanssa tehtävään työhön. Walkabout-hanke on myös uusi ja tärkeä näkökulma nuorisotyölähtöisen tutkimuksen tekemiseen ja henkilöstökoulutukseen.

LAPSITYÖSTÄ NUORISOTYÖHÖN

” **Tänne tarvittaisiin esimerkiksi sellaisia nuorisotaloja, joissa järjestettäisiin tapahtumia 15–25 –vuotiaille**”

- Raul Markus, 23

Jo pitkään on tunnustettu, että useimpien kuntien nuorisotyön päätoimintamuoto, nuorisotalotoiminta kohdistuu käytännössä alle 16-vuotiaisiin nuoriin, usein jopa alle 12-vuotiaisiin. Esimerkiksi Helsingissä strategisena tavoitteena on ollut sellaisten toimintamuotojen kehittäminen, joilla myös vanhempia nuoria saadaan mukaan talotoimintaan.

” **Nuoret tappelivat Vantaalla verissä päin.**”

- Helsingin Sanomat 8.9.2014

” **Liian pitkään on menty lasten suuntaan**”

*- Nuorisopalveluiden johtaja,
Kanuuna*

Käytännössä asiakkaiden ikärakenne näyttää kuitenkin muuttuvan kovin hitaasti. Myös julkisuudessa on todettu (katso esim. lainaus Helsingin Sanomista edellisellä sivulla), että tästä on seurannut myös nuorten häiriökäyttäytymistä. Kanuuna-verkoston nuorisotoimenjohtajille tehtiin asiasta syksyllä 2014 kysely, johon saatiin 19 vastausta (27 kaupungista). Ikäpainotukset toki vaihtelivat kaupungeittain ja monilla oli jo useita eri hankkeita, joilla tavoitettiin myös peruskouluikäisiä vanhempia nuoria, mutta yleinen ajatus oli että ”Liian pitkään on menty lasten suuntaan” tai ”yhteiskunnan ja nuorison tämän hetkinen tila huomioiden on tarvetta nostaa ikärajoja tahi järjestää erillistä toimintaa yli 17 vuotiaille.”

Kyselystä esiin nousseet teemat voidaan kiteyttää seuraavasti:

- Todellisten osallistumismahdollisuuksien tarjoaminen myös +16-vuotiaille
- Nuorten identiteettikehityksen, tulevaisuuden hallinnan ja uravalintojen tukeminen
- Nivelvaiheen erilaiset tukitoimet
- Yhteistyö toisen asteen, erityisesti ammatillisen koulutuksen kanssa
- Nuorisotalotoiminnan muokkaaminen +16-tarpeisiin
- Nuorten laajempi mukaanotto ja vastuuttaminen nuorisotyöhön
- Nuorisotyön vastaus ihmisoikeusvastaiselle oikeistopopulismille

Yllämainitut muodostivat teemakehikon, jonka sisällä +16-vuotiaiden kanssa tehtävän työn kehittämiskysymykset olivat seuraavia:

1. Miten tavoitetaan niitä yli 16-vuotiaita nuoria, jotka tarvitsevat kasvatuksellista nuorisoyöllistä vapaa-ajan toimintaa? Miten heidän omaa vastuunottoaan tällaisessa toiminnassa voidaan tukea? Mitä työmuotoja ja ammatillisia kompetensseja tarvitaan? Minkälainen on yli 16-vuotiaiden nuorten oma tila?
2. Miten avoin nuorisotyö voi tukea +16v nuorten yhteiskunnallista toimijuutta? Miten innostaa heitä vaikuttamaan omaan toimintaympäristöönsä, heille itselleen tärkeisiin asioihin? Miten vahvistaa nuorten tulevaisuuden haltuunottoa, omia vahvuuksia,

omaa työuraa? Miten voidaan samalla tarvittaessa aktiivisesti puuttua yhtä lailla henkiseen kuin fyysiseenkin väkivaltaiseen radikalismiin nuorisotyöllisin (yhteisökasvatuksellisin ja dialogisin) menettelyin? Miten vahvistetaan ihmisoikeuksia nuorisotyön lähtökohtina?

KÄYTÄNTÖLÄHTÖINEN OPPIMIS- JA TUTKIMUSHANKE

” Tarvitaan käytäntöperusteista viisautta toimia tarkoituksenmukaisesti niissä todellisen maailman odottamattomien tilanteiden moninaisuudessa, jossa nuoret ja nuorisotyöntekijät elävät”
- Jon Ord 2012

Nuorisotyön oppimiskäsitys ohjaa tutkimusotteen valintaa

Hankkeen tavoitteena on vertaisoppimisen kautta luoda uutta tietoa ja tuottaa uusia käytäntöjä nuorisotyön ja nuorisopolitiikan kehittämiseksi. *Lähtökohtana on ajatus, että uusi tieto ja osaaminen syntyvät työnteon käytännöissä, mistä sitä voi jalostaa yhteiseen käyttöön vertaisoppimisen metodein.* Akateemista tutkimusta ja opetusta on toistuvasti kritisoitu etäisestä suhteesta käytäntöön sekä yksilökeskeisyydestä. Vaihtoehtoina ovat systemaattinen ja intensiivinen suhde työelämän käytäntöihin ja yhteistyöllinen tiedon tuottaminen (katso esim. Helsingin Sanomat 19.9.2014, etusivu, Carl Bereiter and Marlene Scardamalia: ‘A Brief History of Knowledge Building’, 2010).

Nuorisotyön ydin on non-formaali oppiminen – oppija- ja käytäntökeskeinen, usein yhteisöllinen oppimisprosessi. Se korostaa sisäsyntyistä motivaatiota, oppimisen sosiaalista kontekstia ja tiedon käytettävyyttä. Se pyrkii identiteetin kasvun tukemiseen, yhteiskuntaan integroitumiseen ja sosiaaliseen muutokseen (Siurala 2015). Tällä lähestymistavalla on juurensa progressiivisessa ja pragmaattisessa kasvatustieteessä sekä toimijuuden sosiologisessa teoriassa (Bamber et al. 2014). Nämä teoriat ovat vahvasti läsnä sosiaalipedagogiassa, jolle nuoris- ja sosiaalityön koulutus tyypillisesti rakentuu.

Tässä nuorisotyön teoreettisessa kehikossa tiedon tuottamiseen ei niinkään sovellu perinteisen akateemisen tutkimuksen tieto- ja tiedekäsitys.

Sen mukavuusalueelle eivät kuulu sellaiset asiat kuin ‘käytännön ongelmat’, politiikka, päätöksenteko, viranomaistoiminta, hankalasti mitattavissa olevat kompleksiset sosiaaliset prosessit (nuorisopolitiikka, nuorisotyöllinen prosessi), tutkittavien (nuorten) osallistuminen tutkimukseen toimijoina, työntekijöiden toimiminen tutkijoina jne.

Perinteisen akateemisen tutkimuksen tiedonkäsityksen keskiössä on korkeasti koulutettu riippumaton tutkija, arvovapaat tutkimusmenetelmät, teorit ja empiiriset aineistot (kuten nuoret ja nuorisotyöntekijät). Tässä uuden tiedon taakana on tutkija ja tutkimusprosessi, joka jättää mielellään yhteiskunnallisen päätöksenteon, käytännön ongelmien ratkaisut ja sovellutukset sekä muutosten tekemisen raportin lukijoille.

Käytännössä nuorisotutkimusraportin ja, toisaalta, nuorisotyöntekijän, nuorisotyön ja nuorisopolitiikan päätöksentekijän välinen kuilu on muodostunut varsin syväksi. Vaihtoehdoisen tiedonkäsityksen mukaan osaaminen ja tieto on käytännössä ja niiden toimijoissa; nuorissa ja nuorisotyöntekijöissä. Uusi osaaminen ja tieto saadaan esiin käytäntöperusteisella toimijakeskeisellä prosessilla, jonka kuluessa etsitään käytännön ratkaisut ja käynnistetään nuorten ja/tai organisaatioiden prosessit muutoksen aikaansaamiseksi (Siurala 2017). Tällainen - nuorisotyöhön paremmin soveltuva tutkimusmenettely on Walkabout-hanke.

Humak on yhteisöpedagogien suurin kouluttaja Suomessa ja yksi suurimmista koko Euroopassa. Humakin työssä korostuu käytäntö- ja työelämälähtöisyys sekä sosiaalipedagoginen lähestymistapa, joten se osoittautui tietokäsitykseltään ja ammattitaidoltaan luontevaksi Walkabout-kumppaniksi.

Nuorisotyöntekijästä pohdiskeleva kehittäjä

Sosiaalipedagogiikka on osa prosessia, jonka muodostavat nuoren, nuorisotyöntekijän ja yhteiskunnan välinen vuorovaikutus. Tässä mielessä nuorisotyö on moniulotteinen kokonaisvaltainen prosessi, jossa nuorisotyöntekijän ammattitaitoon kuuluu taito reflektoida sitä miten erilaiset yhteiskunnalliset ja sosiaaliset olosuhteet vaikuttavat nuoren elämään, miten nuorta voi tukea toimimaan niissä, mikä on nuorisotyöntekijän oma näkemys nuoruudesta/nuorista osana yhteiskunnallisia olosuhteita ja muutoksia jne. Monet nuorisotoimenjohtajat ovat kantaneet huolta siitä, että nuorisotyöntekijät muuttuvat menetelmiinsä juuttuviksi ’vapaa-ajan tekniikoiksi’: Tärkeää on tarjota nuorisotyöntekijöille kriittisen ja laaja-alaisen reflektion mahdollisuuksia nuorten elämään vaikuttamisen kokonaisuudesta. Walkabout-hankkeen yksi tehtävä on antaa tällainen reflektion mahdollisuus:

Walkabout

Suomeksi hankalasti kääntyvä termi ”Walkabout” on peräisin Australian aboriginaalinuorten aikuistumisriitistä, jossa nuoret menevät jopa puoleksi vuodeksi erämaahan pohtimaan suhdettaan emokulttuuriinsa, ja palaavat takaisin uudistuneina kulttuurinsa jäseninä.

Arnold Van Gennep (2010) kirjoittaa artikkelissaan ”The Rites of Passage” prosessin etenemisestä kolmessa vaiheessa. Ensin poistutaan heimon kontrollista ja konventioista, tullaan vanhan ja mahdollisen uuden raja-alueelle (liminaalitaalaa), jonka pohdiskelu voi viimeisessä vaiheessa, jossa palataan takaisin emokulttuuriin, tuottaa kulttuurisesti uudistuneen heimolaisen. ”Walkabout Fellowship” (’uudistumisstipendi’) toteutettiin Minnesotan yliopistossa, jossa joukko nuorisotyöntekijöitä (12) teki 1-2 vuoden ajan oman työnsä kehittämishanketta (oman työn ohessa) säännöllisesti kokoontuvana tiiminä, jota ohjasi yliopiston nuorisotyön opettaja (katso tarkemmin: web.augsburg.edu/sabo/2016-17NorthStarOverview.pdf).

Kanuunan hankkeessa koottiin joukko työnsä ja itsensä kehittämistä kiinnostuneita nuorisotyöntekijöitä tutkimaan +16-vuotiaiden nuorten kanssa tehtävän työn muotoja. Ajatuksena on irrottaa (ainakin osittain) työntekijät päivittäisen työnsä arjesta, perehtyä innostavaan tutkimuskirjallisuuteen, pohtia ajatuksiaan vertaisryhmässä ammattitaitoisen nuorisotyön lehtorin johdolla.

Hankkeen jälkeen nuorisotyöntekijöiden odotetaan palaavan raportteineen ja uudistunein ajatuksin takaisin oman työnsä ääreen. ”Pohtimispatikointia” tehtäisiin osa-aikaisesti osana työtä. Eli, tavoitteena on tarjota kokeneille nuorisotyöntekijöille mahdollisuus vertaisryhmänä toimien tutkia, pohdiskella ja tuottaa uutta tietoa, uusia käytäntöjä ja uutta ajattelutapaa nuorisotyön kentälle.

Walkabout -koulutus tukee strategista henkilöstökoulutusta

Nuorisotyössä vaihtuvuus on melko suurta. Varsinkin kokeneita nuorisotyöntekijöitä siirtyy muille toimialoille ja muiden työnantajien palvelukseen. Varsin yleistä on myös oman alan koulutuksen jatkaminen tai uudelle koulutuslalle hakeutuminen. Kokeneet ja eteenpäin pyrkivät työntekijät voivat myös helposti joutua tilanteeseen, jossa työ alkaa tuntua rutiinilta ja aletaan kaivata uusia, ehkä vaativampia haasteita. Tällaisissa tilanteissa Walkaboutin tapainen oma kehittämishanke, jota voi toteuttaa varsinaisen työn osana, josta saa uusia ideoita ja innostuksen oman työn kehittämiseen, löytää itsestään uusia kyvykkyyksiä ja saa opintomerkinnän, voi olla varsin osuvaa henkilöstöpolitiikkaa. Hankkeessa on sovittu, että ’vaeltajan’ opiskeluteema valitaan yhdessä työnantajan

kanssa, jolloin se voi olla jokin organisaation kannalta keskeinen kehittämishanke. Walkabout on siten myös kustannustehokasta strategisesti kohdennettua henkilöstökoulutusta.

Yhteisöllinen oppimisprosessi linkittämään teoriaa ja käytäntöä

Nuorisotyökoulutusta englantia puhuvissa maissa tutkinut Brooker (2014) toteaa, että yleinen ongelma on joko koulutuksen liialliseksi koettu teoreettisuus ja yleisyys tai sen käytännöllisyys ja metodikeskeisyys.

Nuorisotyöntekijät ovat kokeneet, että koulutuksessa opitut asiat eivät tunnu kytkeytyvän työelämän käytäntöihin. Tämä puuttuva yhteys opetuksen ja työelämän välillä voi toki johtua monesta seikasta; esimerkiksi opetuksen kyvyttömyydestä osoittaa nuo yhteydet tai oppilaiden vähäisestä kiinnostuksesta teoreettisiin näkökulmiin.

Toisaalta, monissa maissa opetus on painottunut yhä enemmän nuorisotyön tekniikoiden, menetelmien ja yksittäisten nuorten kohtaamiseen teemoihin, josta taas on seurannut, että nuorisotyöntekijöille ei ole muodostunut kompetensseja ymmärtää nuorisotyötä osana laajempia yhteiskunnallisia ja teoreettisia yhteyksiä. Tämä on vaikeuttanut sitä, että nuorisotyö olisi laajentunut nuorisopolitiikaksi – on jääty vapaa-ajan harrastustoimintojen ohjaajiksi. Nuorisotyöntekijän tieto ja osaaminen jäävät käyttämättä nuorisotalojen ulkopuolelle.

Walkabout on pyrkinyt teorian ja käytännön yhteyden silloittamiseen lähtemällä liikkeelle nuorisotyön konkreettisista kysymyksistä, mutta antamalla 'vaeltajille' mahdollisuuksia tarkastella tutkimuskohdettaan myös teoreettisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä (kirjallisuusvinkit, ohjaajien ja kollegojen esittämät kriittiset kysymykset jne). Myös vaatimus oman (suppeahkon) artikkelin kirjoittamisesta on pakottanut laajempien perspektiivien huomioimiseen.

Walkabout-hankkeessa kukin vaeltaja on vastuussa omasta kehittämishankkeestaan, mutta eri puolilta Suomea tulevat nuorisotyöntekijät muodostavat myös yhteisöllisesti toimivan kokonaisuuden. Heidä kaikkia yhdistää sama karkea teema: +16-vuotiaiden nuorten kanssa tehtävä työ. Lisäksi heidät ryhmytetään. He kokoontuvat 2-3 viikon välein sähköisellä oppimisalustalla ja kolmen kuukauden välein yhteiseen parin päivän seminaariin. Opiskelijoita kannustetaan myös olemaan tarvittaessa keskenään yhteydessä. Kirjallisuudessa tätä kutsutaan 'kollaboratiiviseksi', 'yhteistyölliseksi', 'kollektiiviseksi' tai 'vertaisoppimiseksi'. Yhteisöllisessä oppimisessä yksilöt edistävät paitsi yksilöllistä oppimistaan myös koko kollektiivin oppimista. Kouluoppimisessa on sen sijaan kyse keskinäiseen kilpailuun perustuvasta yksilöllisestä oppimisesta, jossa tavoitteena on olla parempi kuin muut. Kollaboratiivinen oppiminen sopii

luontevasti nuorisotyöhön, jossa non-formaaliin oppimiseen pyritään ryhmämuotoisin toiminnoin.

Yllä on kuvattu Walkabout-hankkeen sisällöllisiä ja pedagogisia tavoitteita. Seuraavat eri toimijoiden kirjoitukset paneutuvat siihen, miten hyvin tavoitteet ovat toteutuneet. Missä määrin 'vaeltaminen' on – niin nuoriso-ohjaajan kuin organisaation kannalta katsottuna – innostava, asioita eteenpäin vievä tai suorastaan rankka ja katkerakin kokemus?

KIRJALLISUUS

Bamber, J et al. (2014). In Theory, Center for Effective Services, Northern Ireland, Ideas in action in youth work

Bereiter, Carl and Marlene Scardamalia (2010) 'A Brief History of Knowledge Building', Canadian Journal of Learning and Technology, Special Issue, Winter

Brooker, J (2014). Current issues in youth worker training in the major English speaking countries. Global Perspectives in Youth Work, Sense Publishers

Dewey, J (1938). Experience an education. New York, Touchtone

Helsingin Sanomat 8.9.2014: ”Nuoret tappelivat Vantaalla verissä päin”

Helsingin Sanomat 19.9.2014, etusivu,

Lämsä, T., Nyman, T ja H. Sirkkilä (2014). Coaching Guide 2014 (in Finnish only), Humak University of Applied Sciences, Helsinki

Ord, J (2012). Aristotle, Phronesis and Youth Work, a paper presented at Strathclyde Conference, August 2012, http://www.strath.ac.uk/media/faculties/hass/conferences/Jon_Ord_Presentation.pdf

Perovic, B. Defining youth in contemporary national legal and policy frameworks across Europe, EU & CoE Youth Partnership. 2016

Siurala, L. (2015) A European Framework for Youth Policy, Council of Europe Publishing, Strasbourg

Siurala, L. (2017). Renewing Youth Worker Training – Ideas and practices, (in English) in Dibou, T & Rannala, I-E (eds) Teadmine ja praktika noorsootöös, University of Tallinn

Schon, D. (1983). *The Reflective Practitioner – How professionals think in action*, Basic Books Inc

Walker, J. (2016) *Crafting the space between either and or: attending to the role of words, young people and public will*, in Siurala, L., Coussée, F., Suurpää, L. And Williamson, H. (eds) *The History of Youth in Europe, Volume 5*, Youth Partnership, Council of Europe Publishing

Van Gennep, A. (2010) *The Rites of Passage*, in Routledge Library Editions; *Anthropology and Ethnography* web.augsburg.edu/sabo/2016-17NorthStarOverview.pdf accessed 10 August 2018

Vaelluksen toteuttaminen

Walkaboutin eli käytäntölähtöisen nuorisotyön oppimis- ja kehittämishankkeen lähtökohtana oli luoda kasvatuksellisia, yhteiskunnallisia ja nuorten hyvinvointia vahvistavia uusia toimintamuotoja yli 16-vuotiaiden nuorten kanssa tehtävään nuorisotyöhön ammatillisessa nuorisotyöntekijöiden vertaisryhmässä. Tavoitteena oli mahdollistaa keskittyminen tästä yhdestä näkökulmasta oman työn kehittämiseen, samalla jakaen tietoa ja kokemuksia valtakunnallisessa vertaisryhmässä. Vaelluksen aikana selvitettiin ja tehtiin näkyväksi +16-nuorisotyön nykytilaa ja etsittiin kehittämistarpeita, kuultiin nuoria, päättäjiä ja sidosryhmiä sekä kokeiltiin uusia työ- ja toimintatapoja. Walkabout-vaelluksella tuotettiin refleктоiva vertaisoppimisen ja tutkivan työotteen malli käytäntölähtöisten nuorisotyöntekijöiden ammatillisen ja kehittämisosaamisen vahvistumiseksi. Hankkeen rahoittivat OKM ja Kanuuna-verkoston kunnat.

Walkabout-oppimisvaelluksen etymologia juontaa juurensa Minnesotan yliopiston oppimismalliin, jonka lähtökohdat perustuvat Australian aboriginaalien aikuistumisriitteihin (ks. edellä Lasse Siuralan artikkeli). Alkuperäistä mallilla jo testattua mallia hiottiin ja sovitettiin Suomeen sekä suomalaisen nuorisotyön mahdollisuuksiin soveltuvaksi.

Walkabout-vaelluksen pedagoginen punainen lanka punoutui Humanistisen ammattikorkeakoulun pedagogiseen malliin, valmennuspedagogiikkaan. Malli perustuu työelämälähtöiseen, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä korostavaan ja vertaisryhmässä toteutuvaan toimintaan ja oppimisprosessiin. Mallissa oppijan oma rooli ja vastuu oppimisesta korostuvat. Tarkoitus on, että osallistuja ottaa oman oppimisensa ja kehittymisensä ohjaket – valmentajien tuella ja vertaisoppimisen ammatillisessa nuorisotyöntekijöiden ryhmässä.

Walkabout-prosessin aikana pilotoitiin kaksi kahdeksan kuukauden mittaista oppimisvaellusta: 1) 15.9.2016–12.5.2017 ja 2) 14.9.2017–12.5.2018. Osallistuminen vaellukselle edellytti työnantajan, vaeltajan ja Humakin valmentajan yhdessä allekirjoittamaa kolmikantasopimusta. Kahdella oppimisvaelluksella

aloitti yhteensä 17 käytäntölähtöistä nuorisotyön ammattilaista yhdeksästä Kaunaverkoston kaupungista (Espoo, Jyväskylä, Kotka, Lahti, Oulu, Rovaniemi, Turku, Vaasa, Vantaa). Ensimmäisestä ryhmästä neljä keskeytti eri syistä ja vetosi esimerkiksi työajan käytön estymiseen, irtisanoutumiseen työsuhteesta sekä omien voimavarojen riittämättömyyteen. Vaeltajien koulutustaustat vaihtelivat toisen asteen ammatillisesta tutkinnosta ylempään korkeakoulututkintoon. Tältäkin osin vaeltajat edustivat hyvin suomalaisen nuorisotyön kirjoa. Kaiken kaikkiaan eri puolilla Suomea valmistui Walkabout-hankkeen aikana yhteensä kymmenen yksin tai yhdessä toisten vaeltajien kanssa toteutettua +16-vuotiaiden nuorisotyöhön kohdistuvaa kehittämisprojektia.

WALKABOUT-OPPIMISVAELLUKSEN TOIMINTAMALLI

Walkabout-prosessi rakentui kolmesta toisiaan tukevasta pedagogisesta työskentelytavasta: intensiivijaksoista, verkkotapaamisista eli miiteistä sekä itsenäisestä työskentelystä osana nuorisotyöntekijän omaa työtä yhteistyössä nuorten, esimiehen, työyhteisön ja verkostojen kanssa. Näillä työskentelytavoilla saavutettiin toimiva vertaisryhmä, tutkivan ja kehittävän työn käynnistäminen eri alueilla, kehittämistyön fokuksen löytäminen ja tavoitteiden asettaminen, soveltuvien työkalujen valinta, oman osaamisen reflektointi ja oppimistarpeiden arviointi sekä kokemusten jakaminen uutta oppien.

Tavoitteena on ollut niin oppia uusia ammatillisia taitoja ja lisätä osaamista kuin kasvaa ihmisenä ja vahvistaa nuorisotyöntekijän ammatillista identiteettiä. Osalle ryhmien jäsenistä orientoituminen kehittäjän rooliin perustyön sijaan on vaatinut aikaa ja kärsivällisyyttä ja aiheuttanut myös hämmennystä. Uutta osaamista on syntynyt lopulta myös tätä hämmennystä hyödyntäen.

OPPIMISVAELLUKSEN ELEMENTIT KITEYTETTYNÄ

- käytäntölähtöinen ammatillisen nuorisotyöntekijän oppimisprosessi
- edellytti sitoutumista kahdeksan kuukauden mittaiseen ”vaellukseen”
- rakentui lähitapaamisista, verkkotyöskentelystä sekä itsenäisestä oppimisesta ja kehittämisestä
- kehittämistyön tekeminen oli osa nuorisotyöntekijän omaa työtä
- keskiössä vertaisoppiminen, osaamisen jakaminen ja yhteiskehittäminen
- tärkeää tutkiva työote, kokeilukulttuuri sekä uteliaisuus ja rohkeus heittäytyä ja luoda uutta

Intensiivitapaamiset

Oppimisprosessiin kuului kolme intensiivijaksoa eli työskentelyä samaan aikaan samassa paikassa muiden hankkeeseen osallistuvien vaeltajien kanssa. Jaksot toteutuivat orientaatio-vaiheessa, puolimatassa sekä vaelluksen päätös-vaiheessa. Kukin jakso toteutettiin kaksipäiväisenä tapaamisena.

Orientaatiojakso käynnistyi osaamiskartoituksella ja paneutumalla hankkeen tavoitteisiin ja toimintatapoihin varsin yksinkertaisten kysymysten avulla: kuka, missä, mitä, miksi ja miten. Walkabout on pyrkinyt olemaan osallisuutta ja kehittämistarpeita kunnioittava prosessi, jonka toimijoita vaeltajat ovat – vertaisryhmän ja valmentajien tuella. Orientaatiojakson tavoitteena olikin päästä liikkeeseen, selvittää eri alueiden kehittämistarpeita ja ohjeistaa jatkotyöskentelyyn kehittämishankkeiden suunnitelmien työstämisessä ja kirjoittamisessa.

Puolimatkan lähijaksolla vaeltajien tavoitteet ja toimintatavat olivat pääosin jo konkretisoituneita. Kolmannen tapaamisen, vaelluksen päätösjakson, teemana oli kokemuksen summaaminen ja koetun jakaminen. Samalla myös valmistautttiin tulosten esittelyyn Kanuuna-verkoston nuorisotyön johdon seminaaris- sa. Sekä toukokuussa 2017 Salossa että Tampereella toukokuussa 2018 oli va- rattuna oma ajankohta Walkaboutin tulosten kuulemiseen ja kommentointiin.

Intensiivijaksojen aikana käytiin innostavia keskusteluja suomalaisen nuoriso- työn nykytilasta: pohdintaa ja debattia varsin laaja-alaisesti työn tavoitteista, uusista suunnista, haasteista, nuorisotyön roolista ammatillisilla kentillä, nu- risotyöllisestä osaamisesta ja myös osaamisen uusiutumisen tarpeista. Keskus- telulla ja yhteiskehittämisellä on ollut suuri merkitys luotaessa yhteistä näky- mää ja kehittämistyön perustaa oppimismatkalle, jonka tavoitteena on ollut nuorisotyön uusien mallien, kohtaamisten ja työmuotojen kehittäminen.

Verkkotapaamiset – miitit

Verkkotapaamiset toteutettiin Humanistisen ammattikorkeakoulun verkkotyö- kentely-ympäristössä Moodleroomsin (nyt BB Open LMS) Collaborate Ultra -alustalla. Verkkotapaamisia järjestettiin yhteensä 15, pääsääntöisesti joka toi- nen viikko ennalta sovitussa aikataulussa. Miiteissä sparrattiin vaeltajien kehit- tämistyötä. Niissä luotiin alueellisia tilannekatsauksia, pohdittiin kysymysten teoreettisia perusteluja, keskusteltiin ajankohtaisista osallistujalähtöisistä kysy- myksistä ja vinkattiin esimerkiksi kirjallisuutta tai muita kiinnostavia lähdema- teriaaleja. Miitit olivat tärkeä kantava rakenne lähijaksojen välillä. Ne takasivat työskentelyn intensiteetin säilymisen ja työn edistymisen. Vertaisryhmän tapaa- minen ja keskinäinen kannustus motivoivat aina palaamaan miitteihin, vaikka oma työ ei olisikaan juuri silloin edennyt toivotusti.

Itsenäinen työskentely

Itsenäinen työskentely ja uuden oppiminen on tapahtunut nuorisotyöntekijän omalla työpaikalla. Lähipäivien ja verkkotyöskentelyn tuella vaeltajat toteuttivat omat kehittämishankkeensa osana omaa työtään työyhteisönsä ja esimiehensä tuella. Itsenäiseen työskentelyyn on käytetty keskimäärin yksi päivä viikossa (kahdeksan tuntia) koko prosessin ajan. Tähän itsenäiseen työskentelyyn nivoutui myös kirjallisen aineiston tuottaminen kehittämistyön suunnitelmasta aina tämän julkaisun pienoistutkimuksiin. On ehkä syytä huomauttaa, että artikkelin kirjoittaminen oli muutamille vaeltajille alun perin mahdottomalta tuntunut tehtävä, mutta kuten seuraavassa luvussa voimme havaita: vaelluksen aikana artikkelin kirjoittaminen tuli mahdolliseksi jokaiselle vaeltajalle.

Hankkeen valmentajina, kouluttajina ja mallin toteuttajina toimivat Huma-kin lehtorit Tuija Mehtonen, Anita Saaranen-Kauppinen ja Eeva Sinisalo-Juha yhteistyössä hankkeessa mukana olleiden nuorisotyöntekijöiden kanssa. Kanuuna-verkosta kumppanuushankkeessa edustivat verkostopäällikkö Suvu Lappalainen ja erityisasiantuntija Lasse Siurala, jonka panos vaellusmallin soveltamisessa suomalaisen nuorisotyöhön on ollut merkittävä.

2

**VAELTAJIEN
MATKASSA
– AVAUKSIA
+16-NUORISO-
TYÖHÖN**

ESPOO

ASUKKAITA:

274 522

TYÖNTEKIJÄT NUORISOPALVELUISSA:

Nuorisonohjaajia 73 kaikki 94

NUORISOTILOJA: 18

ASIAKASMÄÄRÄ NUORISOPALVELUISSA:

143 070

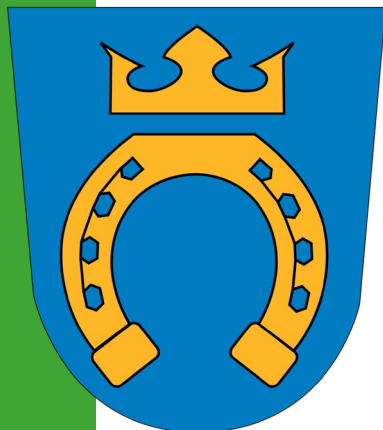
NUORISOPALVELUIDEN

HENKILÖTYÖVUODET 2016:

67

ALLE 29-VUOTIAITA:

100 470

Triin Peltoniemi ja Anssi Leppävuori

Nuorisokahvila – Missä? Milloin?

Tässä projektissa keskitytään Tapiolan alueeseen. Tällä hetkellä Tapiolaan vaikuttaa paljon länsimetron rakentaminen. Metron rakentaminen sekä uusien asuntojen ja kauppakeskusten rakentaminen on tehnyt alueesta suuren työmaan. Alueella asuu ja liikkuu paljon nuoria jo nyt, mutta kulkuyhteydet eivät kuitenkaan ole niin hyvät kuin edellä mainituissa keskuksissa.

MISTÄ LÄHDETTIIN?

Lähdimme +16-nuorisotyön pohtimisvaellukselle ilman tarkempaa tietoa siitä, mihin haluttaisiin mennä. Tiedettiin kuitenkin, että +16-nuoret kaipaavat jotain ihan omaa, mutta mitä?

Espoossa pohdimme aihetta nuorten vapaa-ajan viettopaikkojen näkökulmasta. Päätimme tehdä kyselyn kaikille Espoon nuorisotilojen ohjaajille kartoittaaksemme tämänhetkisen +16-nuorisotyön tilan ja tarpeen. Lähetimme kyselyn 18 nuorisotilalle. Saamiemme 12 vastauksen perusteella +16-nuorten toivomukset liittyivät selkeästi nuorisotilan ja / tai nuorisokahvilan kaltaiseen ajanviettopaikkaan. Perinteinen arjen toiminta ja kavereiden tapaamis- / ajanviettopaikka näytti kiinnostavan eniten myös täysi-ikäisyyden saavuttaneita nuoria. Tämä oli enimmäkseen nuorisotilan ohjaajien mielipide. Luotimme siihen, että ohjaajat tuntevat omat nuorensa ja että keskustelua aiheesta on käyty.

PUHEISTA TEKUIHIN

Tulosten perusteella lähdimme hahmottelemaan ajanviettopaikkaa Espoon +16-nuorille. Mietimme vaihtoehtoisia paikkoja, aikaa, työtekijöitä ja tavaroita. Vaihtoehtoina esitettiin esimerkiksi kauppakeskusten tyhjiä liiketiloja ja vapaina olevia nuorisotiloja. Ajankohta oli myös selkeä valinta: Haluttiin avointa toimintaa arki-illoille.

Nuorisotyö yli 16v nuorille

Minkälainen ympäristö olisi yli 16v nuorille sopiva kohtaamispaikka?

Keskeinen sijainti, hyvien kulkuyhteyksien varrella. Olettaisimme, että he kaipaavat nuorisotilan kaltaista tilaa, kun kerta nuorisotiloille hakeutuvat:) Aikuisia, samat peli mahdollisuudet ja paikkaa jonne voi tulla hengähtämään omana itsenään kavereiden kanssa.

Ympäristö, jossa nuoret voivat tehdä omia juttujaan, mutta jossa on myös turvallisia ja ammattitaitoisia ohjaajia nuoria varten.

Nuorisotilan tapainen ajanviettopaikka

Tilanpuiteet poikkeavat tavanomaisen nuorisotilan puitteista ja olisivat enemmän "aikuismaisemmat"

Kahvila

Nuorisotila täysikäisyyteen asti. Nuorisokahvilat ja muut avoimet tilat.

16- vuotias ja 18- vuotias on eri asia. Yli 16- vuotiaalle normaalia nuorisotilatoimintaa ja miksi ei myös yli 18- vuotiaalle, jos osaavat käyttäytyä

nuorisotila

Päihitteet jossa nuoret itse järjestävät toimintaa. Ohjaaja ainoastaan tukena.

nuorisotila on ideaali

ei paikalla niin väliä, kunhan saa olla tutulla porukalla ja tunnelma on hyvä. Toki paikan pitää olla helposti saavutettavissa.

Kuva 1. Slaidi kyselystä nuorisotiloille.

Hahmottelimme tiimin, jonka työntekijät voisivat osallistua iltojen pyörittämiseen irtaantumalla omilta nuorisotiloiltaan vuoroittain. Varauduimme käytöstä poistuvien tilojen tavaroiden ja kalustusten kierrättämiseen. Pystyisimme aloittamaan toiminnan kokonaan olemassa olevilla resursseilla.

Kun olimme kehittäneet ehdotuksen riittävän pitkälle, veimme sen esimiehille vahvistettavaksi. Ideat otettiin hyvin vastaan ja keskustelimme paikkavaihtoehtoista. Pohdintojen jälkeen päädyttiin kokeilemaan Tapiolan nuorisotilaa. Perusteluina olivat muun muassa se, että tilan keskiviikkoillat olivat vapaat ja että alueella oli useita toisen asteen oppilaitoksia.

TÄSTÄ SE LÄHTEE – TAPIOLAN NUORISOKAHVILA

Hankkeen ajankohdasta (1.9.2016 - 30.4.2017) johtuen halusimme saada toiminnan käyntiin mahdollisimman nopeasti. Lähetimme kyselyn kaikille Espoon nuorisohjaajille. Kysyimme, haluavatko he lähteä mukaan +16-nuorisokahvilan työntekijätiimiin joulukuussa 2016. Saimme mukaan seitsemän halukasta ohjaajaa. Kahvilan avajaisia vietettiin keskiviikkona 25.1.2017.

Nuorisohjaajat tekivät keskenään työvuorot niin, että paikalla olisi aina kaksi ohjaajaa. Kahvilan tarjoilut hankittiin lähikaupasta. Koko kahvilan toimintaan

oli varattu 2000 €, mihin ei kuulunut tilavuokria eikä henkilökuntakuluja. Kahvilaa mainostettiin kaikilla nuorisotiloilla ja sen lisäksi mainoksia vietin myös Tapiolan alueen lukioihin ja muihin kouluihin, missä olisi kohderyhmään sopivia nuoria.

Ensimmäisenä iltana paikalla oli muutama nuorisotilan vanha kävijä. Kahvila oli auki yhteensä kymmenen kertaa. Ensimmäisen kerran jälkeen nuoria ei tavoitettu. Alueen 7.-8.-luokkalaiset olisivat olleet halukkaita tulemaan nuorisotilalle. Ohjaajien kesken päätettiin kuitenkin, että keskitytään yli 16-vuotiaisiin nuoriin, vaikka heitä ei olisikaan paikalla.

TOIMINNAN HAASTEET

Jatkoimme toimintaa suunnitelman mukaan keskiviikkoisin kello 17:00 - 21:00. Tarkoituksenamme oli perustaa nuorten ryhmiä, jotka ottaisivat vastuun toiminnasta ja suunnittelusta, mutta kävijöitä ei tullut riittävästi mukaan.

Kahvilailtojen edetessä työntekijät alkoivat turhautua pieniin ja joskus jopa ole-mattomiin kävijämääriin. Mainostusta ja markkinointia lisättiin heti alkuvuo-desta, mutta sekään ei tuottanut toivottua tulosta. Matkan varrella pohdittiin mm. sitä, oliko paikan sijainti väärä. Paikka oli valikoitunut vapaana olevan illan, sekä ehdotuksen perusteella. Pääteltiin, että tarkempi aluekartoitus olisi ollut hyvä tehdä. Tämän voi ottaa oppimiskokemuksena tulevaisuutta ajatellen.

Olimme tilanteessa, jossa toimintaa ei kannattaisi ainakaan toistaiseksi jatkaa. Samaan aikaan tilassa alkoi käydä yli 21-vuotiaiden oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden ryhmä. Päätös toiminnan lakkauttamisesta oli kuitenkin jo tehty, mutta asiaa jäätettiin pohtimaan mahdollisen jatkon kannalta.

Kuka on se +16-nuori kehen meidän olisi syytä keskittyä?
Pitäisikö meidän kohdistaa toiminta esimerkiksi äskettäin maahan muuttaneisiin nuoriin, jotka saattavat olla jo yli 21-vuotiaita?

AJATUKSIA TOIMINNASTA

Kaikki tiimiläiset olivat kokeneita nuorisonohjaajia. He olivat toimintaa aloitettaessa sitä mieltä, että tämä on hyvä idea. Intoa täynnä aloitettiin ja odotettiin nuoria, jotta voisimme laajentaa toimintaa. Kun nuoria ei tullut, rupesi kuulumaan lauseita kuten ”Tämä paikka ei ole oikea”, ”Johtuu varmaan siitä, että on keskiviikko”, ”Ei kukaan nuori halua hengailla keskellä viikkoa”. Esitettiin monia syitä, miksi nuoria ei tullut kahvilaan. Moni ohjaaja koki epäonnistuneensa. Luovuttamisajatus nousi aika nopeasti esille, kuin nuoria ei tullutkaan porukoittain ovesta sisään.

Kahvilan ”perustajina” emme halunneet kuitenkaan todeta, että kahvilan idea oli epäonnistunut. Päätimme ottaa selvää, mistä huono menestys johtui.

MAHDOLLINEN JATKO

Espoon nuorisovaltuusto kutsuu keväisin kaikki espoolaiset ysiluokkalaiset tutustumaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen maailmaan Espoon kulttuurikeskukseen. Tapahtumassa esitellään nuorille eri vaikuttamisen keinoja.

Espoon Nuorisopalveluista oli tilaisuudessa paikalla myös kahvilan tiimi, joka kyseli nuorilta, mm. mihin päin Espoota he kaipasivat vapaa-ajan toimintoja? Millaista toimintaa he kaipasivat? Myös päivästä ja kellonajasta keskusteltiin. Oli aika selvittää, eroavatko nuorten mielipiteet siitä, mitä saatiin selville nuorisotilojen kyselyistä.

Tulostettiin Espoon aluekartta, mihin nuoret saivat tarralla merkata mihin päin Espoota olisi tarvetta heille suunnatulle toiminnalle. Tulokset näkyvät kuvan kartasta. Nuoret merkkasivat melkein koko Espoon. Toimintaa tarvitaan yksinkertaisesti Espooseen, alueesta riippumatta.

Nuorilta kyseltiin myös, mikä viikonpäivä olisi hyvä toiminnalle. Tulos oli selkeästi loppuviikkopainotteinen perjantai-sunnuntai. Sopiva aika vaihteli arkena klo 16- 23 välillä ja viikonloppuna klo 12.00 - 23.00 välillä. Mikään toiminta ei ollut selkeä suosikki, vaan toiveita esitettiin urheiluun, pelaamiseen, sohvaryhmään yms.

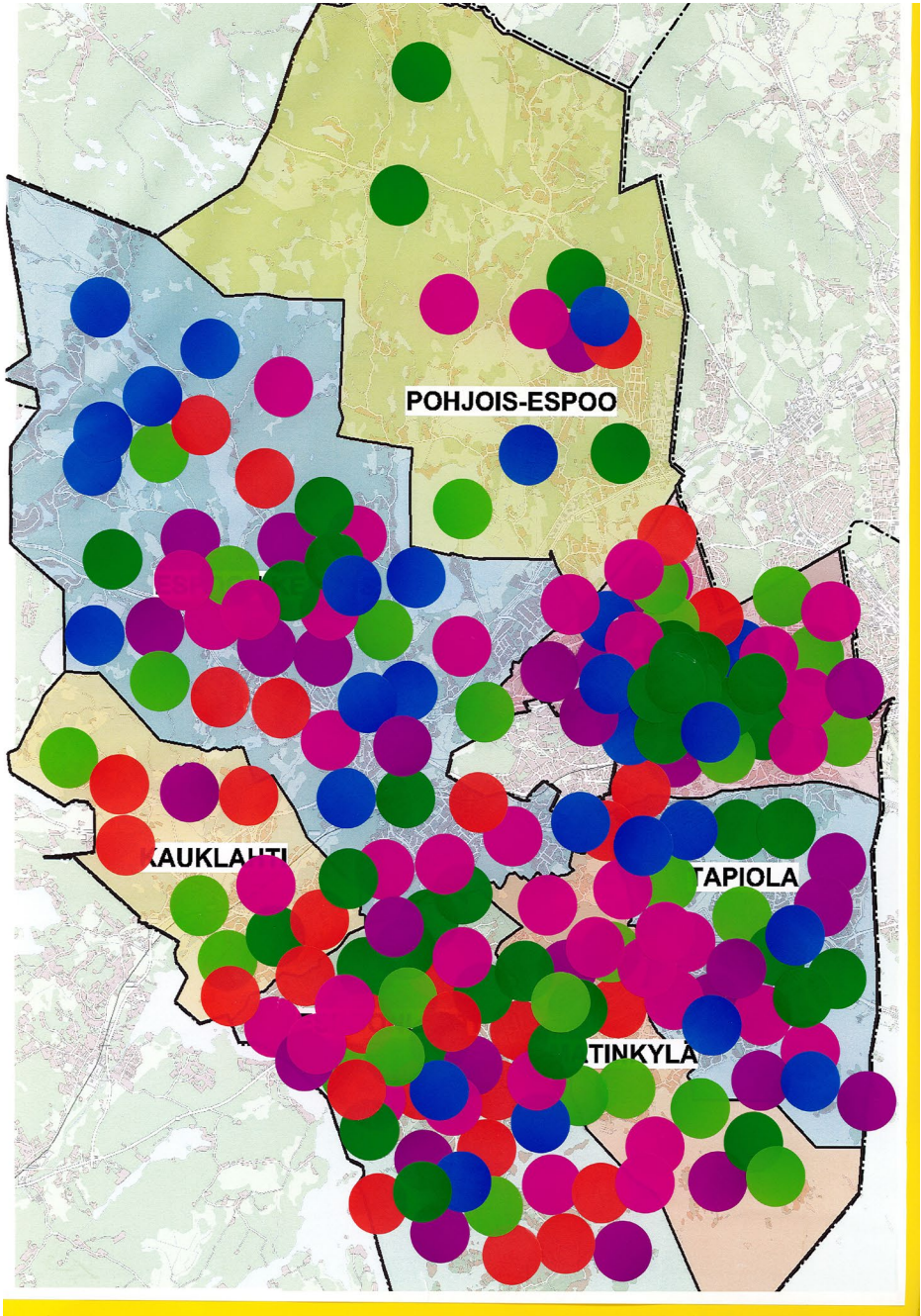
POHDINTAA

Toiminnan käynnistäminen ja nuorten mukaan saaminen vie aina aikaa. Tämän takia on hyvä pohtia myös sitä, annetaanko projektissa toteutetulle kahvilalle lisääaikaa vielä syksyllä 2017.

Oliko paikka oikea? Nuorten toiveissa Tapiola on ainakin vahvasti mukana.

Onko arki-ilta sopiva ajankohta? Kysymys jakoi eniten mielipiteitä. Nuoret toivoivat selkeästi enemmän viikonloppupainotteista toimintaa, mutta myös arkiillat saivat jonkun verran ääniä.

Millä tavalla +16-nuorisotyötä voitaisiin suunnata vastaanottokeskusten nuorille? Heidän kotimaassa ei välttämättä ole ollut samanlaista nuorisotyökulttuuria kuin Suomessa. Muuten nuorten perustarpeet ovat samat.

Kuva 2. Espoon kartalle nuoret saivat tarralla merkata mihin Espoo alueelle tarvittaisi lisää heille suunnattua toimintaa.

Kivaa tekemistä nuorille... yhdessä kavereiden kanssa”

- lainaus Nuori Espoo -tarinasta

Jatkuuko nuorisokahvila syksyllä 2017? Jos tästä kokeilusta on jotain opittu, niin se että toiminta kannatta suunnitella tarpeeseen. Jos löytyy alue, missä nuoret haluavat toimintaa, Espoon Nuorisopalveluilla on hyvä henkilökunta, joka on valmis nopeallakin aikataululla aloittamaan toiminnan.

TAUSTATIETOA ESPOOSTA

Espoo on väkiluvultaan toiseksi suurin kaupunki Suomessa. Espoo jakautuu seitsemään suuralueeseen, missä jokaisessa on oma ”keskus”.

Aluekeskukset	(väkiluku 2016)
Espoon Keskus (Vanha-Espoo)	39 670
Espoonlahti	53 522
Kauklahti	8 959
Leppävaara	66 927
Matinkylä-Olari	39 213
Tapiola	45 083
Pohjois-Espoo	11 195

Nuorten kannalta merkittävimmät keskukset ovat Leppävaara (Sello) ja Matinkylä (Iso Omena). Kummassakin on iso kauppakeskus, ja niihin on hyvät kulkuyhteydet monelta suunnalta, mikä tekee nuorten liikkumisen helpoksi.

Triin Peltoniemi, nuorisonohjaaja Matinkylän monitoimitalolla. Työkemusta kaupungilla 10. vuotta. Läksin mukaan Walkabout-vaellukselle koska yli 16-vuotiaat nuoret tuntuvat olevan vailla omaa toimintaa. Heidät on laitettu yläkoululaisten nuorten kanssa samaan ryhmään, mutta miten paljon oikeasti on yhteistä 13- ja 16-vuotiailla?

Anssi Leppävuori, nuorisonohjaaja Pohjois-Espoossa. Töissä nuorisonohjaajana Espoossa kymmenen vuotta. Nuorisotyö tarkoittaa minulle nuorten kohtaamista heidän arjessaan ja vapaa-ajallaan. Lähdin myös samoista, yllämainituista syistä mukaan Walkabout-pohtimisvaellukselle.

Marjo Holmqvist ja Jenny Raappana

Mitä ihmettä ne nuoret oikein haluaa?

Vaelluksella yli 16-vuotiaiden vapaa-ajassa
– kartta on, kompassi puuttuu.

MITEN PÄÄDYIMME MUKAAN VAELLUKSELLE?

Viime keväänä meille tarjottiin mahdollisuutta osallistua tälle matkalle. Innostuimme ajatuksesta, sillä olimme nähneet omilla tiloillamme sen, kuinka nuoret viimeistään 18-vuotiaina poistuvat nuorisotiloilta ja -taloilta ja lähtevät etsimään muita paikkoja, joissa viettää vapaa-aikaa. 16-vuotiaat ovat kuitenkin vielä kovin nuoria, suuri osa uudessa elämänvaiheessa ja kokevat ehkä nuorisotilan enemmän yläkoululaisten jutuksi.

Saimme molemmat luvan osallistua Walkabout-vaellukselle ja aloimme pohtia sitä, mitä haluaisimme tällä vaelluksella saavuttaa. Totesimme, että ennen kuin uutta toimintaa kannattaa suunnitella, olisi tärkeää kuulla se, mitä ne oikein haluaa. Lähdimme siis matkalle pienimuotoisen kartoituksen avulla.

ENSIASKELEET

Matkan alkuvaiheessa siis mietimme, mitä me haluamme oikeastaan tietää. Mikä on se meidän fokus ja tavoite tällä matkalla. Mikä on oleellista juuri tämän toiminnan kehittämisen kannalta. Pyysimme apua ihmisiltä, jotka ovat kyselyitä enemmänkin tehneet, keskustelimme kyselyn tavoitteista. Tutkimme erilaisia kyselyitä ja saimme vihdoin itsellemme selitettyä sen, mihin pyritään. Vihdoin siis pääsimme kyselyn tekemiseen.

Mietimme, keitä ovat he, joita haluamme tavoitella juuri nyt. Miten rajata massaa, sillä Espoo on suuri kaupunki. Meillä on paljon väestöä ympäri kaupunkia, välimatkat ovat pitkiä, eikä varsinaista keskustaa ole. Halusimme siis tietää, missä nuoret viettävät tällä hetkellä vapaa-aikaansa ja missä heidän mielestään toimintaa pitäisi olla. Edelleen, emme halunneet päättää mitä nuoret haluavat,

vaan kysyimme. Mitä haluaisit vapaa-ajalla tehdä? Milloin? Miksi osallistut tai et osallistu toimintaan. Myös ikäryhmää pohdimme. Haluammeko kysyä 16-29 -vuotiailta? Vai rajaammeko ikäryhmää? Päädyimme rajaamaan kyselyn 16-25 -vuotiaisiin, sillä ajattelimme, että yli 25-vuotiaat ovat suurelta osin jo valmistuneet kouluista ja ehkä jo seuraavassa elämänvaiheessa.

Mietimme myös sitä, miten kyselyn toteutamme. Lähetetäänkö se kaikille 16-25 -vuotiaille oppilaitoksissa oleville? Tulostetaanko paperisia kyselyitä ja levitetään niitä paikkoihin, joissa kohdeikäiset viettävät aikaa? Käydäänkö itse keräämässä vastauksia, vai välitetäänkö linkkiä ja pyydetään vastauksia? Päädyimme siihen, että on parasta, jos itse käymme keräämässä vastauksia, sillä silloin meille tarjoutuu mahdollisuus myös keskustella nuorten kanssa.

JUURAKKOISTA JA MÄKISTÄ

Teimme siis kyselyn ja jalkauduimme kouluille ja kauppakeskuksiin. Kysyimme myös nuorisotilojen tutuilta nuorilta. Otimme yhteyttä Ohjaamoon. Kävimme seurakunnan nuorisokahvilassa kyselemässä. Jaoimme kyselyä niihin tiloihin, joilla tiedämme yli 16-vuotiaita käyvän. Juttelimme nuorille, juttelimme aikuisille. Keskustelimme ja pohdimme.

Tässä vaiheessa vaellusta oli paljon kuoppia, juurakoita ja ylämäkiä. Välillä olimme valmiita luovuttamaan. Vastauksien kerääminen oli työlästä. Osa kouluista ei vastannut yhteydenottopyyntöihin. Osa niistä, joilta pyydettiin apua kyselyn jakamisessa, eivät muistaneetkaan. Toisiin kouluihin päästiin paikalle, mutta nuoria oli vaikea tavoittaa, koska koululla ei ollut selkeää aluetta, jossa oppilaat viettävät aikaa välituntien aikana.

Saimme me vastauksiakin, noin 40 kappaletta. Osa nuorista vastasi mielihyvin, osa sanoi heti alkuunsa, että harrastaa jo niin paljon, ettei koe tarvetta vastaukseen. Vastauksia on se verran, että pääsimme niistä tuloksiakin työstämään.

POIMINTAA

Vastauksista kävi ilmi, että tällä hetkellä nuoret viettävät aikaansa Leppävaarassa sekä Matinkylä-Olarin alueella. He ovat vapaa-ajallaan kotona, kavereiden luona, kauppakeskuksissa, ulkona ja harrastuksissa. Kavereiden kanssa ajan viettäminen nousikin vastauksissa esiin. Esiin nousi myös, ettei haluta osallistua toimintaan yksin mutta vastauksista ei selvinnyt yksiselitteisesti johtuuko se siitä, ettei ole kavereita, vai siitä, että kaverit eivät halua osallistua samoihin toimintoihin. Toinen syy osallistumattomuuteen oli se, ettei tiedetä mitä haluttaisiin harrastaa. Ehkä eniten ajatuksia herättävä syy oli syrjityksi tulemisen pelko: ”Olen joutunut syrjityksi teini elämän aikana ja pelkään sitä.”

Tästä vastauksesta tuli olo, että tälle työlle on tarkoitus, oikealla asialla tässä ollaan.

Vapaa-aikansa nuoret halusivat viettää samoilla alueilla. Nuorten vastauksissa näkyi, että elokuvien katsominen, salilla käyminen ja kavereiden kanssa ajan viettäminen ovat asioita, jotka nuoria kiinnostavat.

Nuoret kaipaavat erityisesti aktiviteetteja arki-iltaisain, varsinkin tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin kello 17-20. Suurin osa nuorista olisi valmiita osallistumaan vähintään viikoittain toimintaan, kuitenkin niin, ettei toiminta olisi liian sitovaa.

SIVUPOLUILLA

Matkamme loppuvaiheella, huomasimme sivuavamme toista polkua, jonka määränpää vaikutti olevan oman reittimme varrella. Kuulimme adressista, jossa toivotaan toimintaa viikonlopuiksi yli 16-vuotiaille nuorille. Nuoret toivoivat paikkaa, jossa viettää aikaa pelaten ja vaikka elokuvia katsellen. Nuoret kaipaivat myös muuta viikonlopputoimintaa, esimerkiksi leirejä ja retkiä. Adressin allekirjoitti 50 nuorta ja se on toimitettu alueellisten nuorisopalvelujen päällikölle. Adressi jopa nosti omia tunnelmia: tässä ollaan oikealla tiellä. Yritimme tavoittaa adressin alulle laittanutta nuorta, mutta emme saaneet häneltä vastausta. Olisimme mielellämme kuulleet enemmän hänen ja muiden allekirjoittaneiden toiveista, ehkä olisimme yhdessä päässeet myös ratkaisujen tielle.

Samalla vastauksia kerätessä ja työntekijöiden kanssa jutellessa sekä adressia miettiessämme, löysimme retkellämme toisenkin uuden polun. Sen polun pääsähkö olisi vastaus moniin toiveisiin? Lähdimme kyselyn ohessa ideoimaan uutta ja uljasta +16 -taloa.

Mikä se olisi, kysyivät ihmiset, kun asiasta tarinoi. Se olisi talo tai tila, jossa olisi toimintaa yli 16-vuotiaille nuorille, tietenkin. Siellä asuisi Espoon sateenkaareva työ, jolloin siellä voisi pitää Nuorisotila Kirjavan nuorten illat. Siellä asuisi Espoon edellisten vaeltajien luoma Yolohuone, nuorisokahvila yli 16-vuotiaille. Siellä asuisi nuorten naisten illat. Siellä asuisi myös kyselystä esiin nousseet yksinäisten nuorten alueellisten nuorisopalvelujen päällikölle. Adressi jopa nosti omia tunnelmia: tässä ollaan oikealla tiellä. Yritimme tavoittaa adressin alulle laittanutta nuorta, mutta emme saaneet häneltä vastausta. Olisimme mielellämme kuulleet enemmän hänen ja muiden allekirjoittaneiden toiveista, ehkä olisimme yhdessä päässeet myös ratkaisujen tielle.

Samalla vastauksia kerätessä ja työntekijöiden kanssa jutellessa sekä adressia miettiessämme, löysimme retkellämme toisenkin uuden polun. Sen polun

päässäkö olisi vastaus moniin toiveisiin? Lähdimme kyselyn ohessa ideoimaan uutta ja uljasta +16-taloa.

Mikä se olisi, kysyivät ihmiset kun asiasta tarinoi. Se olisi talo tai tila, jossa olisi toimintaa yli 16-vuotiaille nuorille, tietenkin. Siellä asuisi Espoon sateenkaareva työ, jolloin siellä voisi pitää Nuorisotila Kirjavan nuorten illat. Siellä asuisi Espoon edellisten vaeltajien luoma Yolohuone, nuorisokahvila yli 16-vuotiaille. Siellä asuisi nuorten naisten illat. Siellä asuisi myös kyselystä esiin nousseet yksinäisten nuorten illat. Siellä saattaisi asua kenties kehitysvammaisten ilta, tai iltapäivä. Siellä voisi viettää aikaansa nuorten äitien ryhmiä. Siellä kenties viihtyisi myös työttömien nuorten harrasteryhmiä. Ne, joiden kanssa keskustelimme, näkivät idean hyvänä, kivana, uutena, mutta toisaalta he näkivät myös ne ongelmat. Miten, missä, miksi... Ongelmat on helppo löytää, ideoita ratkaisumalleiksi vaikeampi.

Nuorten vastauksista kävi ilmi, että ei haluta harrastaa yksin, tulla uuteen toimintaan yksin, ei haluta sitoutua. Talon pitäisi olla helposti lähestyttävä, matalankynnyksen talo. Sopivasti matkan varrella, jotta sinne olisi helppo poiketa. Talo, jossa mahdollisesti olisi toimintaa juuri hänelle, jota jännittää tulla yksin. Ehkä ryhmä, johon kaikki tulevat yksin. Talossa pitäisi olla mahdollista harrastaa liikuntaa. Nuorilla ei välttämättä ole rahaa laittaa kymppejä joka kuukausi harrastamiseen ja liikkumiseen, joten talossa olisi paikka liikunnalle. Kyselyssä ja nuorten kanssa juttellessamme, nousi esiin salilla käynti. Monet nuoret katsovat Youtubesta tai saavat kavereilta salineuvoja, koska personal trainer on liian kallis kukkarolle, joten olisi hyvä, jos talolla olisi säännöllisesti liikunnan opastusta tai vaikka liikunnanohjaaja, joka voisi käydä tiettyinä aikoina opastamassa nuoria salilla, vaikkapa kaupungin omilla kuntosaleilla aika vain nuorille. Saimme matkallemme mukaan pari nuorta, he kertoivat omista toiveistaan talon suhteen edellisellä sivulla olevan kuvan mukaan.

Seuraava kysymys luonnollisesti on, kuka tämän kaiken tekisi. Tässä kohdassa toivomme näkevämme yhteisöllisen joukon nuorisonohjaajia ja liikunnanohjaajia, olemmehan Espoon liikunta- ja nuorisopalvelut, joilla on valtavia vahvuuksia ja jotka haluavat päästä luomaan ja toteuttamaan uudenlaista toimintaa. Napakoita tiimejä, joilla on innostusta ja tahtoa pyörittää toimintaa. Tiimeille aikaa suunnitella sisältöä, säännöllinen kaksi tuntia viikossa vain sisällön suunnitteluun. Talolla olisi hyvä olla vastuuhenkilö, joka tietää kaikesta toiminnasta jotain - vähintään milloin tapahtuu mitäkin ja onko ryhmässä tilaa, ja yhteyshenkilön jolle voi lisätiedoista soittaa. Sellaisen henkilön, joka pystyy hankkimaan ehkä yhteistyötoimijoita. Toimijoita, joilla on tietotaitoa omasta alueestaan. Kun nuoret tulevat tutuiksi, talolla voisi kehittää vertaisohjaajuutta. Tarvitseeko kaikkeen toimintaan ohjaajaa, vai eivätkö nuoret olisi niin taitavia, että voisivat edes jotain ylläpitää omin voimin.

EMME OLE VIELÄ PERILLÄ

Vaellus on ollut pitkä, emmekä ole vielä lähelläkään loppupistettä. Nuorilta saaduissa vastauksissa nousee esiin, että toiminnan pitää olla monipuolista, uudenlaista mutta silti tuttua, vapaata ja ohjattua. Tässä vaiheessa on päästy siihen pisteeseen, että tiedämme, mitä pieni osa espoolaisista yli 16-vuotiaista haluaa. Kaiken kaikkiaan 16-25 -vuotiaiden ryhmä on suuri ja todella eri elämänvaiheissa, työssäkäyviä, opiskelijoita, perheellisiä, yksineläjiä, valmistuneita, opiskelupaikattomia.

Espoo on kuitenkin, kuten sanottua, iso kaupunki. Eikä siellä ole aina helppo liikkua paikasta toiseen. Jos yli 16-vuotiaille perustetaan oma talo, on mietittävä mikä olisi sijaintina helpoiten saavutettavissa, mihin nuoret pääsevät ja missä on se sopivasti matkan varrella oleva paikka. Miten sitä markkinoidaan niin, että nuoret näkevät sen mahdollisena paikkana itselleen?

Nuorten mukaan saaminen on monessa tilanteessa haaste. Toimintaan pitäisi saada mukaan ryhmä nuoria, jotka suunnittelevat ja kehittävät toimintaa yhdessä työntekijöiden kanssa. Nuoret ovat kuitenkin oman ikäryhmänsä parhaita asiantuntijoita. Toimintaa, jota ollaan itse suunnittelemassa, on helpompi mainostaa tutuille ja houkutella mukaan.

MATKAILU AVARTAA

Meille matka on ollut opettavainen. Olemme kohdanneet sen, kuinka paljon tulee haasteita kyselyä tehdessä ja toteuttaessa. Osa haasteista ei tullut yllätyksenä, osa opetti valmistautumaan paremmin seuraavalla kerralla.

Nuorten kanssa vapaa-ajasta puhuminen opetti, että moni nuori harrastaa ja heillä ei ole tarvetta osallistua ainakaan enempään ohjattuun toimintaan. Kaverien kanssa hengailu on se, mitä lopulla vapaa-ajalla halutaan tehdä. Espoossa on uusia kauppakeskuksia jo suunniteltu siten, että niissä on paikkoja missä voi vaan olla, ei ole välttämätön tarve mennä kahvilaan ja maksaa montaa euroa kahvikupposesta. Suurella osalla nuorista ei kuitenkaan ole rajattomasti rahaa.

Olemme oppineet, että nuorille ohjattu toiminta on ihan vaihtoehto, jos siihen ei tarvitsisi liikaa sitoutua. Olemme oppineet, että nuoret haluavat edullista toimintaa. Olemme oppineet, että uusien lajien kokeilu kiinnostaisi monia. Olemme oppineet, että nuorten aikuisten kanssa työskentely olisi itsellemme tärkeää. Oli jo ennen matkaa, mutta nyt ymmärrämme, että on tärkeämpää, kuin mitä edes ennen matkaa ajattelimme.

VAELLUKSEN JÄLKEEN

Matka on taivallettu, mutta perille ei ole päästy. Lopulta jäi käteen enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Saimme tietoa tarpeista, mutta vielä ei ratkaisua siihen, miten tästä eteenpäin. Sijainti, hinta, aukioloajat, työntekijät, yhteistyöverkostot, sisältö, muut resurssit... Siinä vain niitä ensimmäisiä kysymyksiä, jotka jäivät ilman vastauksia.

Matka on ollut pitkä ja kun sitä täällä loppupäässä katselee, ei alkupäätä näy. Kokemus on ollut antoisa ja sen aikana olemme ymmärtäneet sen, että yli 16-vuotiaiden kanssa tehtävä työ on todellakin tärkeää. Siinä vaiheessa elämää tapahtuu paljon uusia asioita ja nuori joutuu kantamaan itse yhtäkkiä paljon vastuuta tekemisistään. Yli 18-vuotiaista puhumattakaan, kun yhdessä hetkessä pitäisikin muuttua lapsesta aikuiseksi. 16-25 (29) -vuotiaat ovat vielä nuoria, moni heistä tarvitsee vielä tukea elämässään ja vapaa-ajallaan. Moni muuttaa muilta paikkakunnilta

Matkan päätteessä jäämme toivomaan ja odottamaan, että tätä toimintaa erityisesti aletaan kehittää Espoossa.

Marjo Holmqvist, nuorisonohjaaja, Espoon liikunta- ja nuorisopalvelut: Olen nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja ja vastavalmistunut yhteisöpedagogi. Olen työskennellyt Espoossa nuorisonohjaajana nuorisotiloilla lähes kuusi vuotta. Erityisen läheinen asia minulle on digitaalinen nuorisotyö ja tahtoisin nähdä nuorisotyön muuttuvan ja kehittyvän kohti 2020-lukua.

Jenny Raappana, nuorisonohjaaja, Espoon liikunta- ja nuorisopalvelut: Olen nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja. Minulla on alalta seitsemän vuoden työkokemus ja nyt työskentelen Espoon kaupungin nuorisopalveluilla nuorisonohjaajana neljättä vuotta. Tärkeintä nuorisotyössä minulle on nuoren kohtaaminen ja osallistaminen. Kehitystä nuorisotyössä tarvitaan nuorten kuulemiseen ja näkeminen asiat myös nuorten silmillä.

Tuomas Rapp

”Tää on parasta mun viikossa”

Digitaalinen pelaaminen osana elämää
– Peliryhmä nuorille aikuisille

”HILJAISET POJAT” MIKÄ IHMEEN PELIRYHMÄ?

Espoon nuorisopalvelut ja Leppävaaran seurakunta on järjestänyt yhteistyössä yläkouluikäisille nuorille suunnattua digitaalista peliryhmää vuodesta 2015 lähtien. Ryhmää ohjaa Leppävaaran seurakunnan erityisnuorisonohjaaja Toni Majola ja Espoon nuorisopalveluiden nuoriso-ohjaaja Tuomas Rapp, jotka tekevät tärkeää seurakunnan ja kunnallisen nuorisotyön yhteistyötä Espoossa. Niin sanottu ”hiljaisten poikien ryhmä” koostuu nuorista, joita jollain tapaa yhdistää sekä digitaalinen pelaaminen, että tuen tarve elämässään. Sosiaalista vahvistamista, elämänhallintaa ja yleistä rohkaistumista tukeva ryhmä kokoontuu viikottain Karakallion nuorisotilalla Espoossa. Ryhmään hakeudutaan lähettävän tahon suosituksesta. Ryhmän ohjaajat haastattelevat nuoren ja pohtivat soveltuuko hän ryhmään, ja onko hänellä motivaatiota sitoutua toimintaan mukaan. Lähettävänä tahona toimii usein koulukuraattori. Ryhmässä on ollut kerrallaan 3-8 nuorta eri puolilta Espoota. Osa nuorista on ollut mukana ryhmän alusta asti ja osa on tullut mukaan myöhemmin.

Jokaiselle nuorelle tehdään oma suunnitelma, johon kirjataan tavoitteet, joihin pyritään ryhmän avulla päästävän. Puolivuositain teemme väliraportin. Raportissa tarkastellaan, miten tavoitteet etenevät ja tuleeko niitä jotenkin muuttaa. Yhtenä tärkeänä tavoitteena on päästä edes kerran viikossa ulos kodista ja mukaan ryhmään. Se ei ole itsestään selvyys osalle kävijöistä. Moni nuori on kokenut peliryhmän todella tärkeäksi osaksi elämää. Siellä he ovat päässeet olemaan omia itsejään vapaasti ja löytäneet sen kautta saman henkisiä kavereita elämäänsä. Heille on tärkeää, että heitä kuunnellaan ja ymmärretään heille tärkeissä asioissa ja, että ohjaajat tukevat heidän peliharrastustaan ja pelaavat mukana heidän kanssaan.

Kuva 1. Ryhmä kokoontuu Karakallion nuorisotilalla.

Peliryhmässä teemme yhdessä ruokaa ja juttelemme niin hyvät kuin huonotkin kuulumiset ja pelaamme erilaisia tietokonepelejä. Kerran kuukaudessa on tavoitteena tehdä jotain aivan muuta, kuten elokuvissa käymistä, uimista, pakuhuoneita tai vierailimme erilaisissa paikoissa tai tapahtumissa. Rakennamme myös omia LAN-tapahtumia ja käymme viettämässä yhteisiä mökkiviikonloppuja luonnossa. Tärkeintä on yhdessä tekeminen ja toiminnan rentous, josta jää kaikille hyvä mieli. Olemme perustaneet myös yhteisiä viestintäkanavia ryhmäläisten ja ohjaajien kesken, jotta voimme olla myös vapaa-aikana yhteyksissä toisiimme. Tämä on nuorille myös hyvä väylä sopia yhteisiä pelejä tai tapaamisia ryhmän ulkopuolella.

WALKABOUT TAIVAL +18-VUOTIAIDEN PELIRYHMÄN MAHDOLLISTAJANA

Havahduimme syksyllä 2017 tilanteeseen, että useat peliryhmämme nuoret olivat siirtymässä yläkoulusta kohti ammatillisia opintojaan ja olivat täysi-ikäisyyden partaalla. Tämä tarkoittaa sitä, että heidän aikansa myös meidän peliryhmässämme päättyy. Heidän osaltaan tulee pohtia uusia väyliä ja tukitoimia missä jatkaa. Pojat ovat olleet vuosia mukana ryhmässä, kokeneet sen tärkeäksi ja ovat toivoneet, että saisivat jatkaa ryhmässä. Lähdimme pohtimaan, että olisiko hienoa, jos saisimme toisen ryhmän täysi-ikäisille nuorille. Normaalisti he tippuvat nuorisopalvelujen perustoiminnasta ulos, mutta selkeästi tarvitsevat edelleen meidän palvelujamme.

Kuin tilauksesta sain viestin, että haku on auki Humakin järjestämään Walkabout- taipaleeseen, jossa suunnitellaan +16-nuorisotyöllisiä toimia Kanuuna-kuntien nuorisotoimille. Esimieheni antoi vihreää valoa ja pääsin sisään pieneen kehittämisryhmään ja kahdeksan kuukauden taipaleelle kehittämään +16-nuorisotyöllistä toimintoa omalle työpaikalle.

Minulla oli heti alusta alkaen selkeä visio päässäni, että haluan kehittää uudenlaisen +18-vuotiaille räätälöidyn mallin vanhasta peliryhmän rungosta. Tästä alkoi todella antoisa retki vertaiskulkijoiden, inspiroivien ohjaajien ja mentorien matkassa ympäri Suomea. Lähdin pohtimaan, että mitä olen tehnyt aikaisemmin oikein edellisen ryhmämme kanssa. Pyrin ottamaan kaikki onnistuneet elementit osaksi uutta ryhmää ja pohtimaan lisäksi, mitä se kaipaisi lisää. Pohdin, mitä erilaista +18-vuotiaat nuoret tarvitsevat, miten erilaista heidän arkensa on ja kuinka me pystymme heidän tarpeisiinsa vastaamaan. Uusi ryhmämme tukee nuoria aikuistumiseen liittyvissä asioissa, kuten opinnoissa, työasioissa, harrastuksissa, asumisessa ja arjenhallinnassa. Ryhmä tarjoaa tukea erityisesti digitaaliseen pelaamiseen liittyvissä asioissa. Pyrimme ryhmässä vertaistukeen perustuvaan yhteisölliseen ilmiin.

Walkabout-hankkeen aikana sain tarvittavaa tukea, erilaista näkemystä ja varmistusta, että päämääräni on tärkeä ja olen oikealla tiellä suunnitelmani suhteen. Se antoi minulle aikaa pohtia rauhassa, kuulla muita asiantuntijoita ja päästä keskustelemaan asioista. Tämä on minusta todella tärkeä osa kehittämistyötä ja uuden luomista. Mielestäni parasta suunnittelumatkalla oli tavata useita erilaisissa nuoriso- ja opetuslalla toimivia ammattilaisia, jotka jakoivat keskenään ammattitaitoaan ja näkemyksiään. Matkasimme ryhmän kanssa useisiin Kanuuna-kuntiin Suomessa tutustumaan kunnalliseen nuorisotyöhön ja ottamaan vinkkejä osaksi oman työmme kehittämistä. Reissuilla teimme monipuolisesti erilaista yksilö- ja ryhmätyötä, sparrasimme toisiamme ja pyrimme ratkomaan yhdessä eteen tulleita esteitä. Antoisan kehittämishankkeen aikana oma nuorisotyöllinen identiteettini kehittyi valtavasti.

”TULISPA LISÄÄ UUSIA RYHMÄLÄISIÄ” TOIVEISTA KONKRETIAAN – UUDEN RYHMÄN SYNTY

Uuden peliryhmän toimintasuunnitelma valmistui elokuussa 2018, alustava markkinointi on tehty ja toiminta alkaa olla aloittamista vaille valmista. Enää puuttuvat ryhmän uudet asiakkaat, jotta ryhmä saadaan käyntiin. Uutta +18-vuotiaille suunnattua peliryhmää on markkinoitu ennen kesää 2018 ympäri Espoota ja uusi markkinointi lähtee käyntiin syksyn 2018 aikana. Ryhmän on tarkoitus käynnistyä mahdollisimman pian syksyn aikana. Suunnitelmamme mukaan ryhmä kokoontuu joka toinen maanantai Karakallion nuorisotilalla ja kehittelemme ryhmän kanssa yhdessä muut tapaamiset ja toiminnot erikseen. Ryhmän ohjaamisesta vastaa sama kaksikko kuin aiemmasta ryhmästä. Jatkamme uuden ryhmän kanssa hyväksi koettua seurakunnan ja kunnallisen nuorisotyön yhteistyötä. Ryhmä on mielestäni uudenlainen tärkeä tukitoimi nuorille aikuisille, joka tukee samalla Leppävaaran alueella toimivan ohjaamotalon toimintaa

Matkustaja Tuomas Rapp

Tuomas Rapp on helsinkiläinen 34-vuotias nuorisonohjaaja, joka on työskennellyt ja kehittänyt digitaalista nuorisotyötä Espoon nuorisopalveluille maaliskuusta 2014 lähtien. Rapp valmistui Humanistisesta ammattikorkeakoulusta 2013 Yhteisöpedagogiksi ja tutki opinnäytetyössään digitaalisen pelaamisen positiivisia vaikutuksia ja peleistä oppimista. Tuomas työskentelee nykyään digitaaliseen nuorisotyöhön painottuneella Karakallion nuorisotilalla, missä hänellä on käytössä täydelliset puitteet pelitoimintaa varten. Tuomas on ollut mukana erilaisissa pelaamiseen liittyvissä projekteissa, käynyt luennoimassa aiheesta ja pyrkinyt luomaan työllään positiivista pelikulttuuria. Tuomaksella on itsellään pitkä tausta erilaisten pelien parissa ja harrastelee niiden parissa vieläkin aina kun siihen aika antaa periksi.

JYVÄSKYLÄ

ASUKKAITA:

140 188

HENKILÖTYÖVUODET NUORISOPALVELUISSA:

n. 100

NUORISOPALVELUT JAKAUTUVAT NELJÄÄN OSA-ALUEESEEN:

nuorisotoimistoon, työpajatoimintaan,
alueelliseen nuorisotyöhön sekä etsivään
nuorisotyöhön.

NUORISOTILOJA: 11

NUORTEN KOHTAAMISPAIKKA

BOSTARI KAUPPAKESKUKSESSA,
KORPILAHDEN NUORISOVERSTAS
(AUTOKORJAAMO, BÄNDITILAT),

VETURITALLIT (NUORISOKESKUS ALLE
30-VUOTIAILLE). Työpajatoiminnassa taide-
työpajan keskitetyt tilat. Kuokkalan alueella
kokeillaan ”seinätöntä” nuorisotyötä ennen
uuden nuorisotilan valmistumista.

ALLE 30-VUOTIAITA:

54 133

Anne-Mari Ojanperä

Maahanmuuttajanuorten osallisuutta parantamassa

”Jos joensuulaisesta tulee jyväskyläläinen, miksi afganistanilaisesta ei voi tulla jyväskyläläistä?”

MATKA ALKAA

Oma Walkabout-matkani alkoi jo keväällä 2016, jolloin esimieheni tiedusteli, ketkä Jyväskylän nuorisopalveluiden ohjaajista olisivat kiinnostuneita lähtemään hankkeeseen mukaan. Olin juuri siirtynyt tilatyöstä koulunuorisotyön hankkeeseen ja opiskelin samaan aikaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Tuntui, että rahkeet eivät siinä vaiheessa riittäneet, vaikka aihe kovasti kiinnosti. Silloin sovimme esimieheni kanssa, että hakisin mukaan seuraavana syksynä. Minun oli silloin tarkoitus palata takaisin tilatyöhön, ja lähteä kehittämään Jyväskylässä yli 16-vuotiaiden tilatyötä. Vuoden aikana asiat ehtivät muuttua kummasti ja keväällä 2017, kun Walkabouttiin mukaan hakeminen tuli ajankohtaiseksi, olin siirtynyt työskentelemään hankekoordinaattorina Älä Oleta -hankkeessa. Siinä pyritään lisäämään yhdenvertaisuutta ja ehkäisemään ennalta vihapuhetta nuorisotyön ja taiteen keinoin. Hankkeessa huomasin heti, että maahanmuuttajanuorten integroimisessa on paljon työsarkaa. Koin aiheen tärkeäksi, mutta tässä vaiheessa en vielä ollut varma, mihin polkuni etenee.

SYKSYN TULTUA

Kesällä sain tietää, että Walkabout-ryhmä toteutuu syyskuun 2017 ja huhtikuun 2018 välisenä aikana ja että olen päässyt ryhmään mukaan. Työnkuvani oli taas muuttunut. Koordinoin 80 prosenttia työajastani osallisuuskasvatusta ja 20 prosenttia Älä Oleta -hanketta. En ollut vielä täysin varma, mihin matkani johtaisi, ja vaihtoehtoja omalle polulle oli useita.

Walkabout-ryhmän ensimmäinen tapaaminen oli Lahdessa. Jäin sen jälkeen muhuttelemaan sen nostattamia ajatuksia. Samaan aikaan työpaikallani myllersi. Olimme juuri käyneet organisaatiomuutoksen läpi paperilla, ja sovelsimme sitä käytäntöön. Pohdimme uuden esimieheni kanssa, mihin aiheeseen minun olisi hyvä tarttua.

Minua kiinnostivat sekä vertaisohjaajuuden kehittäminen että maahanmuuttajanuorten osallisuuden parantaminen Jyväskylässä. Esimies kannusti minua ottamaan aiheeksi maahanmuuttajanuorten osallisuuden tarkastelun, sillä aihe oli hyvin ajankohtainen valtakunnallisesti.

Päätin tehdä kartoituksen maahanmuuttajanuorten osallisuudesta Jyväskylässä, vaikka olin ryhmän ensi tapaamisessa ponnekaasti ilmoittanut, että en aio kartoittaa mitään. On vaikea kehittää mitään, jos ei ensin kartoita mitä pitäisi kehittää.

KOHTI YDINTÄ

Tiukimmin pohdin matkan aikana sitä, keneltä kysyn ja mitä. Älä Oleta -hankkeessa olin huomannut, että saattaa olla vaikeata mennä kysymään maahanmuuttajanuorilta suoraan, miten heidän osallisuuden laitansa on, koska osallisuus voi olla terminä vaikea ymmärtää. Tarvitsin tukea. Olin havainnut, että Jyväskylässä maahanmuuttajien parissa työskentelee vahva ja rautainen porukka. Kysyin heidän mielipidettään siitä, millainen on maahanmuuttajanuorten osallisuuden tila Jyväskylässä. Halusin myös sitouttaa jyvaskyläläisiä päättäjiä viemään mahdollisia kehittämisajatuksia eteenpäin. Mielestäni paras tapa oli osallistaa heidät kartoitukseen ja kysyä myös heiltä, millaisena he näkevät maahanmuuttajanuorten osallisuuden tilan Jyväskylässä. Kehittämisprosessini puitteet alkoivat hahmottua. Mielestäni nuorten tilannetta ei kuitenkaan voi kartoittaa kuulematta nuoria.

Suunnitelmakseni muodostui, että ensin haastattelen joukon maahanmuuttajien kanssa töitä tekeviä, sekä kuntasektorilla että järjestökentällä, ja tämän jälkeen maahanmuuttajanuoria, joihin mahdollisesti saan vielä paremman kontaktin aikuisten haastattelujen kautta.

HUIKEITA IHMISIÄ – PALJON ASIAA AJATELTAVAA

Ennen haastatteluja rakensin määritelmät termeille maahanmuuttaja ja osallisuus. Maahanmuuttaja -termille otin selityksen Väestöliitolta. Osa haastatelluista reagoi siihen kysymällä, missä vaiheessa maahanmuuttaja lakkaa olemasta maahanmuuttaja. Väestöliiton määritelmä sisältää toisen polven maahanmuuttajat. Haastatellut kehottivat itse kutakin miettimään, monenhenkö polven maahanmuuttajia olemme.

Osallisuus on käsitteenä paljon monitahoisempi ja lähestyin termiä haastatteluissa useammasta eri näkökulmasta. Sosiaalipedagogisen osallisuuden käsitteen mukaan osallisuuteen liittyy mahdollisuus kuulua johonkin ja tuntee kuuluvansa johonkin. Terveiden – ja hyvinvoinnin laitoksia määrittelee osallisuuden vahvasti toiminnallisen osallisuuden näkökulmasta. Kolmantena näkökulmana nostin esille vaikuttamisosallisuuden aktiivisen kansalaisuuden ja poliittisen vaikuttamisen kautta.

Rakensin kysymykset sangen väljästi: Miten Jyväskylässä maahanmuuttajanuorten osallisuus toteutuu? Missä onnistutaan? Missä on kehitettävää? Tein kymmenen haastattelua, joissa haastattelin yhteensä 19:ää ihmistä; kaupungin ja yhdistysten työntekijöitä, opiskelijoita sekä poliitikkoja. Haastatteluilla oli kaikilla jonkinlainen tuntuma maahanmuuttajanuorten osallisuuteen. Keskustelut olivat hyvin innostavia ja kaikilla haastatteluilla oli paljon ajatuksia aiheesta. Haastattelujen aikana huomasin, miten asiantuntevia ihmisiä meillä toimii maahanmuuttajanuorten parissa. Jokainen tuli keskusteluun omasta tulokulmastaan, jonka takia sain hyvin moninaisia tuloksia ja monesta eri näkökulmasta katsottuna. Sain itse valtavan paljon haastatteluista irti ja pääsin monta astetta syvemmälle aiheeseen. Onkin jännittävää nähdä, miten saan kaikki hienojen keskustelujen ydinajatuksia levitettyä Jyväskylään.

SELKOKIELESTÄ TOIMINTOJEN PARANTAMISEEN JA ASENNEILMASTON KEHITTÄMISEEN

Haastattelutuloksissa nousi esille 20 teemaa, joissa onnistutaan, mutta paljon on myös kehitettävää koko kaupunkiorganisaatiossa ja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Nuorisotyössä tarvitaan selkokieliopetusta. Markkinointi- ja tiedotusmateriaalimme eivät kohtaa kaikkia nuoria. Ne ovat yksi este yhdenvertaisuuden toteutumiselle.

Ohjaamo ei jatka hankkeena Jyväskylässä kesän 2018 jälkeen. Se siirtyi nuorisopalveluiden vakinaiseksi toiminnaksi syksyn alussa. Haastatteluissa nousi esille, että maahanmuuttajanuoria on Ohjaamosta ohjattu neuvontapalveluihin muualle, mikä on asettanut nuoret eriarvoiseen asemaan. Onkin syytä tarkastella sitä, ovatko tällaiset käytännöt jatkossa perusteltuja. Voidaanko toimia niin, että nuorille tämä ei näy siten, että palvelut eivät ole kaikille nuorille avoimia. Maahanmuuttajanuorille olisi haastattelijan mielestä hyvä suunnata Taidetyöpajan palveluja, joissa heidän erityishaasteensa voitaisiin ottaa huomioon.

Haastatteluissa nousi esille, että rasismi ei ole Jyväskylässä sinänsä kasvanut, vaan on kytenyt taustalla ja noussut nyt pintaan. Asenneilmasto koettiin todella rajuksi, joka näyttäytyy maahanmuuttajanuorille siten, että he eivät ole tervetulleita. Tämä asenneilmasto on hyvä tiedostaa ja tukea nuorisohjaajia

sen murtamiseksi omissa toimintaympäristöissään. Meidän on myös syytä pohdita milloin maahanmuuttaja lakkaa olemasta maahanmuuttaja. Meillä luokitellaan ihmisiä hyvin pitkän aikaa. Yksi haastateltu nousikin osuvasti esille: ”Jos joensuulaisesta tulee jyvaskyläläinen, miksi afganistanilaisesta ei voi tulla jyvaskyläläistä?”

**MAAHANMUUTTAJANUORTEN
OSALLISUUDEN KARTOITUS
JYVÄSKYLÄSSÄ**

2018

**OSALLISUUDEN TILA
MISSÄ ONNISTUTAAN
MISSÄ ON KEHITETTÄVÄÄ**

selkokieli

koulutus

kuuluksi tuleminen

palvelujen saavutettavuus

kulttuuritulkkaus

ympäristö

osallisuus

kielitaito

työ

asenne

fasilitointi

harrastukset

raha

nuoret äidit / naiset

tulkkaus

yhteistyö

ystävyyssuhteet

vaikuttaminen

toiminta

maahanmuuttaja

Haastatellut toivoivat, että nuorisotyöntekijöille järjestetään koulutusta maahanmuuttajanuorten kohtaamiseen ja eri kulttuurien ymmärtämiseen. Kartoitus ositti, että on paljon työntekijöitä, joilla on vahva kokemus maahanmuuttajien kanssa tehtävästä työstä. Toisaalta vuoden 2015 maahanmuuttokriisin aikaan oli käynyt ilmi, että kaikille työntekijöille maahanmuuttajanuorten kohtaaminen ei ollut täysin luontevaa. Tämä saattoi antaa nuorille viestin, että he eivät ole tervetulleita toimintaan.

Nuorisotyö on järjestänyt paljon paikkoja maahanmuuttajanuorten ja kantasuomalaisen nuorten kohtaamiselle, mutta ohjaajat eivät aina olleet ymmärtäneet, kuinka tärkeää heidän olisi alkuun fasilitoida tilanteita, jotta kohtaamisia pääsisi aidosti syntymään. Ei riitä, että on olemassa joku tapahtuma tai toiminto, jossa on sekä kantasuomalaisia että maahanmuuttajajunoria, vaan alkuun pääsemiseen tarvitaan tukea ja ohjausta. Tärkeää on muistaa jättää tilaa myös omaehtoiselle toiminnalle.

Jyväskylässä on otettu monissa palveluissa käyttöön sähköisiä palveluita, joiden on ajateltu helpottavan toimintaa, mutta jotka erityisryhmien kohdalla näyttäytyvät haasteena. Nuorisopalveluissa ilmoittaudutaan sähköisesti mm. leireille. Olisikin tärkeä jatkossa miettiä, tuodaanko tähän rinnalle kasvokkain ilmoittautumisen mahdollisuus tai panostetaanko siihen, että ohjaajat jatkossa fasilitoivat nuoria ilmoittautumisessa ja tästä tiedotetaan laajemmin. Kun leiritoiminta on vierasta maahanmuuttajajunorille ja näiden vanhemmille, osallistumisen esteitä madaltaisi se, että etukäteen olisi infotilaisuus, jossa kerrottaisiin sekä nuorille että heidän vanhemmilleen mistä on kyse.

Osallisuudesta puhuttaessa käytetään tervejä jotka ovat monelle nuorelle vaikeita. Tällaisia ovat termit: osallisuus, demokratia, vaikuttaminen, nuori, nuorisotyö, harrastaminen ja seurustelu. Näiden termien avaaminen sekä nuorille että heidän vanhemmilleen koettiin oleelliseksi. Esille nousi, että on vaikea vaikuttaa ja toimia demokraattisesti, jos ei ymmärrä miten voi toimia. Ehdotettiin selkokielivideon tekemistä vaikuttamisesta ja demokratiasta. Nuorisovaltuustoon ehdotettiin omaa maahanmuuttajajunorista muodostettu työryhmää. Myös maahanmuuttajakiintiöstä nuorisovaltuustotoimintaan, mutta samalla pohdittiin, kuinka kiintiöissä on ongelmansa ja tärkeää olisikin, että nuori tulee itseään toimintaan eikä maahanmuuttaja -statuksensa takia.

MITÄ OPIN?

Kaikista kehittämishankkeista oppii jotakin, kuten myös tästäkin. Aiemmistä opinnoista oli kokemus hieman huonosta valmistautumisesta haastatteluun ja nyt koitin valmistautua paremmin. Olin määritellyt osallisuus- ja maahanmuuttaja -termit huolella ja määrittelyt olivat sellaisia, joiden takana oli itse helppo

seistä. Etukäteen jännitti lähteä keskusteluun vain kolmella kysymyksellä, mutta tämä osoittautui hyväksi ratkaisuksi. Kysymykset olivat tarpeeksi väljiä, jotta vastaajat pystyivät vastaamaan omasta näkökulmastaan. Tärkeää oli, että haastatteluihin oli varattu tarpeeksi aikaa. Haastateltavat tunsivat olonsa kotoisaksi ja jokainen sai kertoa ajatuksia omasta näkökulmastaan. Tämä konkretisoitui haastattelujen myötä. En etukäteen ollut ymmärtänyt, kuinka vahvasti jokaisen oma tausta näkyisi haastatteluissa. Tämä oli hyvä asia, sillä se toi tuloksiin monipuolisuutta. Haastattelujen aikana myös ymmärsin, miten tärkeää on palata edellisten haastattelujen pariin ja nostaa sieltä esille ydinasioita, joihin haastateltava voi heijastaa omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan.

MATKA JATKUU

Toukokuun 2018 aikana aikuisten haastattelujen tuloksia vertaillaan maahanmuuttajanuorten ryhmissä toiminnallisia menetelmiä käyttäen. Aikuisten haastattelut ja nuorten vastaukset kerätään yhteen ja välitetään sekä Jyväskylän päättäjille että eri palvelualoille toiminnan kehittämisen tueksi.

Anne-Mari Ojanperä, osallisuuskasvatuksen koordinaattori Jyväskylästä

Anne-Mari Ojanperä, yhteisöpedagogi YAMK ja kulttuurituottaja AMK, työskentelee Jyväskylässä osallisuuskasvatuksen parissa toimien Jyväskylän nuorisovaltuuston tausta-aikuisena ja kehittäen osallisuutta ja avointa päätöksentekoa Jyväskylässä. Kokee tärkeäksi, että kaikki nuoret olisivat yhdenvertaisia ja saisivat äänensä kuuluviin.

KOTKA

ASUKKAITA:

54315

TYÖNTEKIJÄT NUORISOPALVELUISSA:

13,3 (+ hankkeissa 3 ja lukematon määrä palkkatuettuja, harjoittelijoita, työkokeilijoita jne)

4 NUORISOTILAA,

4 LEIRIALUETTA,

LASTEN KULTTUURIKESKUS,

OHJAAMO,

2 BÄNDITILAA (maailman paras Pumpppis),

TUETTU SKEITTIHALLI,

KOPSA JA PYÖRÄPAJA

KÄYNTIKERTOJA n. 38 000

+ TAPAHTUMAT n. 15 000

ALLE 29-VUOTIAITA

KUNTALAISIA n. 16 240

Toni Lahti

Tyhjät Tilat – Täytee Elämää

Tyhjät Tilat - Täytee Elämää -hankkeen tavoite on täyttää kunnan tyhjät tilat täyteen uudella elämällä vapaaehtoisten ja aktiivisten kuntalaisten toimesta ylisukupolvisella nuorisotyöllä. Toiminnan aloittamisesta tehdään nopeaa ja joustavaa. Tilan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sovelletaan turvallisen tilan periaatteita. Kaikki toimintaan osallistuminen tulee olla mahdollista kaikille.

” **Toni Lahti täyttää tyhjät tilat**
- *Kymen Sanomat 19.2.2017*

Joulukuussa 2015 luin Ympäristöministeriön teettämän tutkimuksen Tyhjät Tilat. Tutkimus selvitti mahdollisuutta käyttää tyhjiä tiloja erilaisissa toiminnoissa. Mitä haasteita ja mahdollisuuksia tyhjät tilat tuovat? Tyhjät tilat luovat negatiivista mielikuvaa elinvoimasta köyhtyvästä ympäristöstä. Myös luonnollisen liikkuamisen ja elämän väheneminen tuo haasteita ilkeiksi ja tilojen hoitamattomuutena. Raportin loppukaneetti onkin, että tyhjät tilat eivät ole kenenkään etu.

Tämän pohjalta Kotkassa on jo tehty yksi kokeilu, Kotkan Pyöräpaja. Kokeilun aloitti kolme ihmistä, joiden toiminnan ansiosta saatiin tila, jossa kaikki voivat korjata polkupyöriä. Yksi näistä ihmisistä olin minä Toni Lahti. Roo-
lini toteutuksessa oli samanvertainen, kuin muiden. Olin vapaaehtoinen ja ”paja-aktiivi”. Tila on osoittanut tarpeellisuutensa kahden toimintavuoden aikana. Parhaimmillaan joka tiistai ja torstai klo 17-20 sinne on kokoontunut yli 70-100 nuorta.

” **Nuoret itse olisi saatava
tuottamaan erilaisia toimintoja**
- *Toni Lahti - Kymen Sanomat 15.2.2017*

Tyhjät Tilat -selvitys ja Kotkan Pyöräpajan toiminta jäivät hyvinä esimerkkeinä mieleeni. Walkabout-projektin ensimmäisellä intensiivijaksolla tehtäväksi annettiin ideoida mahdollisia uusia avauksia +16-vuotiaiden kanssa työskentelyyn omassa työssä. Tässä tarjoutui mahdollisuus kokeilla jotain uutta. Alun perin olin ajatellut käsitellä aihetta pohtimalla sitä, voisiko nuorisotyöntekijä olla kunnallisena toimijana mukana talonvaltauksessa. Tyhjä tila suo mahdollisuuden tehdä jotain uutta, vanhaa, kokeilematonta, kokeiltua. Tärkein tavoite ja arvo on, että mitä ikinä tehdään, tehdään turvallisesti kokeillen. Suunnittelun edetessä toimimme valtaamalla tilat kuntalaisten käyttöön virastojen kautta. Idea itsessään ei muuttunut, mutta toteutus hioutui timantiksi suunnittelussa.

Kuva 1. Udi Salminen tekemässä taidetta Kierrätyspajan puolella.

” **Emme ole tekemässä designia, vaan muotoilemassa Kotkan kaupunkikulttuuria uudelleen. Omaa ympäristöään voi muuttaa, kun vain on aktiivinen.**”

- *Susanne Suvilaakso, Kymen Sanomat 2.2.2017*

Suunnittelun perustana on, että tilan toiminnan suunnittelun ja toteutuksen tulee lähteä kuntalaisista ja että se on yleishyödyllistä. Vuoden 2016 nuorisolain hengessä tilan toiminta pyrkii parantamaan sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Byrokratian vähentäminen kuntalaisten ja tilan tarvitsevien osalta on minimoitava. Tarvittavan selvitystyön jälkeen alamme tiedottaa asiasta avoimesti, julkisesti ja innostavasti. Joustavuus ja asioiden yhteen sovittelu olivat ehdottoman tärkeitä, koska ihmisiä tulisi osallistumaan mm. eri ikä-, sukupuoli-, sosiaali- ja etnisistä ryhmistä. Kun tehdään yhteistyötä aktiivisten kuntalaisten kanssa, yhteydenpitoa ei voi rajata 8 - 16 työaikaan. Siksi päätin, että olen jatkuvasti tavoitettavissa. asiat hoidetaan heti eikä niitä katsella myöhemmin.

**Ei vastanut sähköpostiin.
No, kävelin hänen työhuoneeseensa
ja kysyin. Asia on nyt kunnossa. ”**

– Leena Ruotsalainen Nuorisotoimen johtaja

– Selvitystyön aikana 23.1.2017

Walkabout -tapaamisella synnytettyä ideaa lähdettiin työstämään 14.-15.9.2016. Reflektoin ideaa oman työyhteisön, yhteistyötahojen ja muiden ihmisten palautteen perusteella.

Walkaboutin toisella intensiivitapaamisella 7.-8.12.2016 pienimuotoinen hankesuunnitelma oli valmis.

Tapasimme kolmesti nuorisotoimenjohtajan ja tilapalvelujohtajan kanssa ajalla 21.12.2016 – 16.1.2017. Neuvotteluissa kävimme läpi tyhjien tilojen listat. Lisätoilla oli useampi sopiva tila, ja viimeinen valinta tehtiin kahden tilan välillä. Valintaan vaikutti tilojen monimuotoisuus ja sijainti.

Pidimme avoimen tiedotus- ja ideointitilaisuuden 1.2.2017 valitusta tilasta. Tapahtumasta oli paikallislehdessä ennakoon tiedote ja hankkeelle perustetun Facebook-sivun kautta jaettiin tietoa. Avoimeen tiedotus- ja ideointitilaisuuteen saapui toistakymmentä ihmistä, ja saimme kuusi uutta ideaa.

Kokosin kaikki ideat ja tein ehdotuksen projektin etenemisestä. Parhaaksi vaihtoehdoksi tilaan valitsimme kokonaisuuden Kotkan Pyöräpaja, Kierrätyspaja, Openoffice ja pop-up kahvila/ravintola. Pyöräpaja ja Kierrätyspaja aloittivat ensimmäisinä 4.3.2017. Myöhemmin tilaan on tullut pop-up kahvila/ravintola ja avoin taidegalleria

On tää ollut aikamoista säätöä kun kaikilla omat mielipiteet kaikesta, meidän puolen jengillä siis. Mut kyl tää tästä kun alkuun pääsee.” – *Marianne Bruce 27.2.2017*

Tyhjien tilojen listan saanti osoittautui vaikeaksi. En ole lupauksista huolimatta saanut sitä vieläkään. Neuvottelin ja asioin tilapalvelun kanssa nuorisohjajan roolissa. Vaikka se ei ollut luonnollisinta, se oli ehdottomasti hedelmällistä. Ennen tapaamista oli hyvä olla valmiiksi mietityt vastaukset mahdollisiin ongelmiin ja vastuukysymyksiin.

Kuva 2. Fresnel Junior laittamassa Pyöräpajan puolta kuntoon.

Oli myös haasteellista rajata omaa työtään, ja pitää mielessä, miksi ja kenelle tätä työtä tehdään. Aktiivinen kansalaisyhteiskunta rakentuu kaikista sen jäsenistä, eikä tämä mikrokosmos ole poikkeus. Siksi tarvitsemme kaikkia mukaan toimintaan.

Tavoitteena oli synnyttää elämää tiloihin joissa ei ole sitä ollut hetkeen. Toiminnan tulisi myös parantaa sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Käyttöön saamamme tila on ollut vuoden tyhjiään. Nyt siellä toimii, noin 30 vapaaehtoisen henkilön toimintakeskus. Kaikki toiminta on yleishyödyllistä ja sen toteuttamiseen voivat osallistua kaikki.

Lehtijutut ja hankkeen saama paikallinen julkisuus on synnyttänyt erilaisia selvityksiä mm. Openoffice- ja avoimen taidetyötilan saaminen, BMX-harrastelijoiden halli, kuvataide ja musiikkitapahtuman Joutomaafestivaalit ja Tavastilan kyläyhdistyksen lähikirjaston käyttöön ottaminen.

Miä aattelin, että siä annat mulle jonku virkamiehen numeron joka on tuolla jossain.. Ois jäännny kyl soittamatta, mut täähän olikin hyvä näin.”

– Udi Salminen – Tiedustelu tyhjiä tiloista

HANKKEESTA MEDIASSA:

”Kotkaan on suunnitteilla yhteisöllinen olohuone ja kierrätyskeskus — osallistu ideointiin tänään järjestettävässä tilaisuudessa!” 1.2.2017

”Elävä talo on kuollutta parempi” 6.2.2017 ja ”Toni Lahti tuo pyöräpajansa tyhjiin tiloihin Kotkan Satamakadulle” 19.2.2017.

Mielestäni hanke osoitti toteen, että ihmiset ovat valmiita kantamaan vastuuta, jos heihin luotetaan. Erityisesti erilaisten harrastusryhmien ja pienyritysten tilantarve on todellinen. Myös tarve päästä kohtamaan muita mahdollisesti saman henkisiä ihmisiä on aito. Satamakatu 3:n tiloissa kohtaa myös täysin eri taustaisia ihmisiä. Se on rikkaus. Ihmiset jännittävät tilannetta vähän, mutta samalla se juuri antaa eniten kaikille. Roolini oli olla koko prosessin ajan sosiaalinen talonmies, joka sovitteli ja hoiteli käytännön asioita. Tavoitteeni on, että tila saavuttaa autonomisen tilan eikä työntekijäpanosta enää tarvita. Tarve toiselle tilalle on olemassa. Sitä tulen ajamaan eteenpäin yhdessä tarvitsijoiden kanssa. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

3) *nuorisopolitiikalla* nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista;

Toni Lahti on työskennellyt Kotkan Nuorisotyössä seitsemän vuotta, joista kolme ensimmäistä meni nuorisonohjaajan oppisopimuskoulutuksessa. Toni on työskennellyt jokaisella nuorisotilalla Kotkassa. Aktiivinen kuntalaisuus vapaa-ajalla tukee työskentelyä kaupungilla. Nuorisotyölliset menetelmät tukevat aktiivisten yksilöiden ja yhteisöjen syntymistä kunnassa.

Eveliina Järvinen

Matalapaineesta korkeapaineeksi Karhulassa

Kotkassa oli edellisellä Walkabout-vaelluksella syntynyt hanke Tyhjät Tilat - Täytee Elämää. Tällä hankekaudella mietimme mitä seuraavaksi. Keskusteluissa selvisi, että Kotkassa oli huomiotta jäänyt asuinalue. Ennen kuntaliitosta 1977 Kotkansaari ja Karhulan kauppala olivat kaksi erillistä keskustaa, jotka eivät ole tähän päivään mennessä muuttuneet yhdeksi. Palvelut on siirretty vähitellen keskitetyksi Kotkansaarelle. Karhula näyttää ja tuntuu kuitenkin edelleen toiselta keskusta-alueelta. Karhulassa on elinvoimainen tori ja yksityisiä liikeharjoittajia torin ympäristössä. Keskusta-alueella on myös iso linja-autoasema tyhjiillään. Alueella on kaksi yläkoulua. Toisen koulun yhteydessä on myös lukio.

” **Karhulan tyhjälle linja-autoasemalle haetaan uutta toimintaa - Avoin ideointitilaisuus pidetään torstai-iltana**”

*– Asema on kuitenkin alueen solmupaikka, Karhulan Kiasma, joten mietimme, miten sitä voisi kehittää, nuorisonohjaaja Toni Lahti kertoo.
Kymen Sanomat 14.2.2017 nettijulkaisu*

KISSAKAHVILA KARHULAAN?

Aluksi kokosimme alueellisen työryhmän. Siihen kuuluivat nuorisonohjaajat, Lakun kulttuurituottaja, liikkuva nuorisotyöntekijä ja esimiehet. Hanke suunniteltiin niin että se jatkaisi elämäänsä Walkaboutin jälkeenkin. Jatkuvuuden

kannalta oli tärkeää sitouttaa muita toimijoita suunnittelun ja toimintaan. Ideoimme Karhulaa viihtyisemmäksi ja yhteisöllisemmäksi. syntyi mm. idea Karhulafestin järjestämisestä. sen otti vastuulleen liikkuva nuorisonohjaaja. Muita selkeitä ideoita ei vielä tässä vaiheessa noussut vaan päätimme tunnustella alueella ja kuulostella mitä siellä tapahtuu. Nopeasti ymmärsimme, että meillä olisi mahdollisuus yhdistää edellinen hanke Tyhjät Tilat - Täytee Elämää ja uusi Korkeapainetta Karhulaan.

Keskellä Karhulaa sijaitsevan ison tyhjillään olevan linja-autoaseman aulatilaa omisti Kotkan kaupunki. Näin ollen Toni Lahti Tyhjät Tilat -hankkeesta alkoi järjestellä yhdessä esimiehemme Leena Ruotsalaisen kanssa tilaa käyttöömme. Nopeasti saimme Kotkan tilapalvelulta vihreää valoa ja saimme aulatilaa käyttöömme. Korkeapainetta Karhulaan -hankkeen puitteissa kokosimme samaan aikaan ryhmää, joka toimisi Karhulan alueella. Kutsuimme sitä nimellä Toiminnan porukka. Ryhmän tarkoitus oli ideoita ja tehdä karhulalaisille iloa tuottavia pieniä projekteja.

Linja-autoaseman avajaiset olivat 9.3.2018 ja Toiminnan porukka kokoontui seuraavalla viikolla. Kotkassa tehdään uutta kaupunkistrategiaa vuodelle 2025, ja Leenan toimesta saimme myös strategian toiminnallisen pisteen Karhulaan linja-autoasemalle. Valitettavasti selvisi, että linja-autoaseman muut omistajat olivat hallituksen kokouksessa päättäneet, ettei asema ole turvallinen, joten emme saisi jatkaa toimintaamme asemalla.

**Nuorisotyö ei luovuta,
vaikka vanhan linja-autoaseman
valtaus epäonnistui
- uusi kohtaamispaikka
Karhulan torin laidalle”**

– Kymen Sanomat 9.4.2018 nettijulkaisu

ÖÖ MITÄS SITTEN?

Linja-autoaseman sulkeutuessa työryhmämme pohti, minne voisimme siirtää aloittamamme toiminnan. Päädyimmekin nopeasti Karhulan torilla sijaitsevaan tilaan, joka oli ollut hetken tyhjillään. Tilan yläkerran keittiön ansiosta nuorten kahvila voisi toimia samaanaikan muiden tilassa olevien kanssa. Vuokrasimme tilan Kotkan ohjaamon ESR-rahalla ja Kotkan Ohjaamon etäpiste tulisi

Karhulaan kahdeksi päiväksi viikossa. Muuten tila toimisi karhulalaisten kohtaamispaikkana ja yhteisöllisenä olohuoneena. Tila on kauttaaltaan tapetoitu pinkillä tapetilla, joten sen nimeksi annettiin Pinkki. Kotkan Ohjaamosta tuli työpariksi Minni Kuisma, joka vastasi tilasta ja sen toiminnoista. Ennen tilan avaamista keskustelimme myös toisen asteen koulutuksen kanssa mahdollisuuksista toimia tilassa. Saimmekin ideoita siitä, miten opiskelijat voisivat suorittaa opintoja tilaan liittyen. Haimme myös työllistetyn vahtimestarin, joka huolehtisi ovien avaamisesta ja tilan ylläpidosta viikon jokaisena päivänä.

Tilan avoimet ovet olivat 11.4. ja ihmisten mielenkiito näkyi vahvasti tuona päivänä. Tila on auki maanantaista perjantaihin klo: 13-17. Lisäksi Karhulassa järjestettiin hankkeen innoittamana linja-autoaseman maalaus ja Maailma kymissä -festivaali kesän aikana. Into Karhulan alueen kehittämiseksi on kova. Jatkoa tulee varmasti ja mukana tulee olemaan muitakin kaupungin toimijoita. Innolla kohti uutta.

Maalausinto tarttui hetkessä ihmisestä toiseen — Linja-autoasema sai väriä pintaansa Karhulassa

– Spraymaalien käyttämistä kokeilleista nuorin oli neljävuotias. Myös Kotkan taideseuran väkeä kävi testaamassa taitojaan graffitimaalareina.

Kymen Sanomat 26.6.2018 nettijulkaisu

Eveliina Järvinen on työskennellyt Kotkan kaupungin nuorisotyön yksikössä 6 vuotta ja on yhä innoissaan työstään joka päivä. Eveliina on kokeillut nuorisotyön saralla koulunuorisotyötä, kansainvälistä työtä ja YouTube videoiden tekoa. Nuorisotyön helmi on toimia mahdollistajana ja näyttää että heittäytyminen kannattaa. Nuorille läsnäolo ja tsempparina olo on mahtavaa.

LAHTI

ASUKKAITA:

119 452

**HENKILÖTYÖVUODET
NUORISOPALVELUISSA:**

85

**NUORISOTILOJEN
LUKUMÄÄRÄ 2016:**

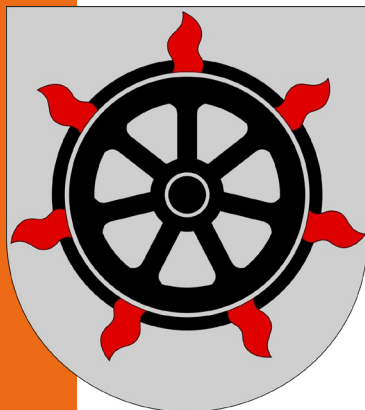
9

ALLE 29-VUOTIAITA:

38 491

**OSALLISTUJA-
JA ASIAKASMÄÄRÄ 2016:**

229 448

Reetta Möller

+16-vuotiaiden nuorten ajatuksia ja toiveita vapaa-ajasta Lahdessa

” Oispa semmonen paikka,
jossa ois koko ajan jotain menoo.
Tää Lahti on vähän tylsä paikka.”
– Nuori 17 v.

Lahden nuorisopalvelut edistää nuorten hyvinvointia yhteisöllisellä tuella ja toiminnalla. Nuorille tarjotaan tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa. Nuorisotyötä tehdään monin eri tavoin myös kouluissa. Perinteisesti kunnallinen nuorisotyö on kaikille avointa ja tavoittaakin Lahdessa paljon nuoria. Toiminnan ydinalueita ovat sosiaalinen nuorisotyö, nuorten osallisuuden edistäminen ja yhteisöllinen nuorisokasvatus.

Alueellisia nuorisotaloja ja -tiloja on Lahdessa yhteensä kuusi. Nuorisotaloissa ja -tiloissa nuoret voivat harrastaa, tavata toisiaan, saada onnistumisen kokemuksia, jutella ohjaajien kanssa ja oleskella vapaasti. Useilla taloilla voi harrastaa musiikkia, tanssia, kokkausta, taidetta, teatteri-ilmaisua, leirejä, seikkailua sekä osallistua retkille ja tapahtumiin. Monenlaisesta harrastustarjonnasta huolimatta nuorisotalolla ei ole suorituspakkoa. Nuorisotalo on tekemisen ja oleskelun tila.

Ohjaajat työskentelevät aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten kanssa. Nuoret kohdataan positiivisesti, kannustavasti ja nuoren omia valintoja kunnioittaen. Työ on pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista, mutta tarpeen ja nopeasti muuttuvien tilanteiden vaatimalla tavalla myös joustavaa.

**Välillä kaipaa jotain,
että pääsis ulos enemmän
tai ois joku syy lähteä jonnekin.”**

– Nuori 17 v.

Perinteinen nuorisotalotyö tavoittaa huonosti +16-vuotiaita (tai jo täysi-ikäisiä) nuoria Lahdessa. Nuorisotalotoiminta mielletään usein 16-nuorten puheissa ”lapselliseksi” puuhasteluksi, ainakin jos nuori ei ole koskaan viettänyt aikaansa nuorisotalolla.

Lahdessa on tarjolla yli 16-vuotiaille suunnattuja matalankynnyksen vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja -paikkoja melko vähän.

Poikkeus on Nuorisopalveluiden kauppakeskusnuorisotila Tripla, jossa toimintaillan aikana käy yli 16-vuotiaita nuoria keskimäärin 100. Tripla on kuitenkin ainutlaatuinen, sekä toiminta-ajatukseltaan että sijainniltaan kauppakeskuksessa.

Nuorisopalveluissa tehty kartoitus nuorille tarjottavista paikallisista toiminnoista osoitti, että suurin osa koulujen kerhotoiminnasta ja nuorisojärjestöjen tarjoamista vapaa-ajan toiminnoista on suunnattu varhaisnuorille. Nuorisotalotyössä on kaksi eri ikäryhmää: 4.-6. luokkalaiset ja yläkouluiikäiset ja sitä vanhemmat nuoret. Käytännössä vanhemmasta ikäryhmästä suurin osa on alle 16-vuotiaita.

Yhdenvertaisuus ja eriarvoistumisen ehkäisy ovat teemoja Lahden nuorisopalveluiden kehittämisohjelman tavoitteiden päivityksessä vuosille 2017-18. Siinä kohderyhmät määritellään ja palvelut suunnataan eri ikäisille.

Lahdessa +16-vuotiaille nuorille on tällä hetkellä Lahdessa keskustelu- ja kriisipalveluita ja neuvontaa sekä arjenhallintaa tukevia toimia. Minua kiinnosti, mitä tekevät ne ”ihan tavalliset” nuoret, jotka kaipaavat ehkä jonkin verran myös nuorisotyöllistä kohtaamista ja tukea omassa kasvussaan ja kehitysvaiheessaan, mutta jotka ehkä kaikista eniten etsivät paikkaa ja tapaa viettää mielekästä vapaa-aikaa itse valitsemallaan osallistumisen volyyymilla?

Tutustuin Helsingin nuorisoasiankeskuksen havainnointi- ja haastatteluhankkeen (Merimaa 2015) Kaverit keskiössä-raporttiin, jossa on kartoitettu yli tuhannen helsinkiläisnuoren ajatuksia mm. omasta asuinalueesta, vapaa-ajasta yms. Raportti kertoo muun muassa, että aktiivinen harrastaminen loppuu usein noin 15 vuoden iässä ja että nuoret kokevat, että harrastaminen on ohjattua toimintaa, jota jokin virallinen taho järjestää. Raportista käy ilmi myös se, että

helsinkiläiset nuoret viettävät aikaansa hengailien ilman päämääriä ja että yli 16-vuotiaat haluaisivat viettää aikaa ”aikuismaisissa” paikoissa.

MITÄ LAHTELAISET +16-VUOTIAAT NUORET KAIPAAVAT VAPAA-AIKANSA SISÄLLÖKSI?

Missä he haluaisivat vapaa-aikaansa viettää ja mitä he haluaisivat tehdä? Näiden kysymysten pohjalta ja ohjaamana minulle syntyi tarve kysyä sitä lahtelaisilta nuorilta itseltään. Kehittämishankkeeni keskeiseksi tavoitteeksi muotoutuikin haastatteluiden tekeminen +16-vuotiaiden ryhmille ja niiden tulosten pohjalta mahdollisesti jonkin uudenlaisen toiminnan suunnitteleminen ja kokeileminen.

Yli 16-vuotiaiden vapaa-ajan toiveisiin ja ajatuksiin liittyviin kolmeen ryhmähaastatteluun osallistui yhteensä 14 iältään 16-19-vuotiasta nuorta. Haastattelut toteutettiin osittain toiminnallisina, puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Tarkoituksena oli selvittää yli 16-vuotiaiden lahtelaisten nuorten toiveita vapaa-aikaan, ja tarkemmin sen sisältöön, toimintapaikkoihin ja -aikoihin sekä järjestäjänsä liittyen.

Haastatteluissa selvitettiin myös haastateltavien tietämystä Lahden nuorisopalveluiden olemassa olevista vapaa-aikatoiminnoista ja toimintapaikoista, pääsääntöisesti nuorisotiloista ja – taloista. Kysyin haastateltavilta myös halukkuutta olla mukana suunnitteluryhmässä, jonka tarkoitus on miettiä konkreettisia toimenpiteitä ja sisältöjä +16-vuotiaiden vapaa-ajantoimintaan Lahdessa.

Haastattelut toteutettiin helposti saavutettavissa paikoissa; koulussa, työpaikassa ja nuorisotilassa. Haastateltavat valittiin erilaisen arkitaustan ja iän mukaan. Myöskin kiinnostus ja halukkuus haastatteluun olivat tärkeitä tekijöitä. Koska minä nuorisohjaajana tein haastattelut, niihin oli luontevaa ottaa pientä toiminnallisuutta mukaan pelkkien kysymysten sijaan. Tämä myös osaltaan vaikutti haastattelutilanteen ja haastateltavien rentouttamiseen ja johdatteli aiheen äärelle nopeasti.

Tallennettua materiaalia kertyi noin kolmen tunnin verran ja tallenteet litteroin tekstiksi. Kaikkien kolmen haastatteluryhmän kommentit tämänhetkisestä vapaa-ajasta olivat melko yhteneväiset. Asioita, joita haastateltujen nuorten vapaa-aikaan kuuluu, olivat kavereiden kanssa oleminen, läksyt, lemmikit, kotityöt, harrastukset, ”puhelimella oleminen” eli vahvasti sosiaalinen media, tyttö/poikays-tävä ja yleisesti hengailu erilaisissa paikoissa.

Kuva 1. Ryhmähaastattelut.

Sosiaalista mediaa käytetään lähes koko ajan. Luetaan toisten päivityksiä ja tehdään omia. Harrastukset kuvattiin enemmän satunnaisiksi ja liikuntapainotteisiksi. Suurin osa haastatelluista nuorista piti harrastusta ennemminkin ohjattuna tekemisenä, kuin itse toteutettuna. Haastatelluissa ryhmissä oli mukana kaksi nuorta, jotka harrastivat tiettyä urheilulajia useita kertoja viikossa. Tällöin harrastus määritteli vapaa-ajan käytön lähes kokonaan.

Tärkeimmäksi vapaa-aikaa ja sen viettämistapaa määrittäväksi tekijäksi kuvattiin kaverit ja tarkemmin vielä kavereiden kanssa ”hengailu”. Hengailu tapahtuu kauppakeskuksissa, kauppojen auloissa, liikennemyymälässä (ABC) tai jonkun kotona. Toisaalta keskustelussa kävi myös ilmi, että osa nuorista on hyvinkin yksinäisiä. He kokivat, että jos ei ole jo aiemmin ja nuorempana muodostettua kaveripiiriä, tässä iässä samanhenkisten kavereiden löytäminen voi olla hyvinkin vaikeaa.

Nuorisopalveluiden toiminta ja nuorisotalot olivat suurimmalle osalle haastateltuja tuttuja lähinnä koulun ja Nuorisopalveluiden yhteistyömuotojen kautta, esimerkiksi teemapäivät tai toimintakokemuspäivät. Kysymykseen siitä, miksi esimerkiksi avoin nuorisotalotoiminta ei houkuttele haastateltuja, tuli monenlaisia, ei kovin selkeitä vastauksia.

Yleisin vastaus liittyi siihen, että nuorisotalotoiminta leimautui nuorempien paikaksi tai siihen, että kaveritkaan eivät käy. Neljä haastateltua nuorta käyttää tällä hetkellä melko säännöllisesti Nuorisopalveluiden vapaa-ajan palveluita, eli tässä tapauksessa nuorisotiloja.

” **Varmaan sellainen paikka, joka olis auki myöhempään**”
– Nuori 17 v.

Haastateltavien toiveet ja ajatukset vapaa-ajasta olivat päiväarjen erilaisuudesta huolimatta hyvinkin yhteneväiset. Kaikkien ryhmien haastattelussa toiveet liittyivät tilaan, paikkaan, jossa ei olisi nuorempia nuoria, toiminta olisi maksutonta, sijainti olisi keskeinen (lähellä) ja auton saisi parkkiin maksutta. Paikassa tulisi myös olla kahvila tms., jossa ei olisi ostopakkoa ja myytävät tuotteet olisivat edullisia.

Erityisen tärkeitä olivat aukioloajat, erityisesti loppuviikosta, ja se että paikka olisi auki myöhään. Lisäksi toivottiin, että siellä voisi tehdä asioita spontaanisti, jos huvittaa. Esimerkkeinä piipahdustekemisestä olivat liikunta ja luova

tekeminen. Harrastus miellettiin toistuvasti tapahtuvaksi ja ohjatuksi toiminnaksi, johon pitää sitoutua esimerkiksi viikoittain. Tämän kaltainen toiminta ei juurikaan innostanut haastateltuja nuoria.

” **Ei oo kauheesti kavereita. Kun ei oo aiemmin saanut niitä, niin ei oikein enää tiiä, mistä niitä sais..”**

– Nuori 19 v.

Haastellut nuoret kuvasivat myös sitä, että olisi ihanaa tutustua uusiin, ”saman henkisiin” ihmisiin ja että paikassa tulisi olla ”mukavia ihmisiä”. He toivoivat tilaan erilaisia toimintavälineistä, esimerkiksi konsoli- ja lautapelit, biljardipöytä, televisio, sohva, kahvinkeitin (tai aiemmin mainittu kahvila), sauna ja mahdollisuus musiikin kuunteluun. Yksi haastatelluista toivoi myös ”autotallia”, jossa voisi korjata ja huoltaa mopoa yms.

” **Pitäs olla kahvinkeitin”**

– Nuori 16 v.

Kun keskusteltiin tiloihin tarvittavissa välineistä, todettiin, että ko. mahdollisuudet löytyvät lähes kaikilta nuorisotaloilta. Toimintavälineiden kuvailun jälkeen keskusteltiin siitä, että kyseiset mahdollisuudet ja välineet löytyvät lähes kaikilta nuorisotaloilta. Haastatellut olivat sitä mieltä, että periaatteessa olemassa oleviin nuorisotaloihin voisi mennä, jos edellä mainitut edellytykset, erityisesti nuorempien poissaolo, myöhäiset aukioloajat ja mukavien ihmisten läsnäolo toteutuvat.

Haastatelluista nuorista neljä oli innostuneita tulemaan mukaan suunnitteluryhmään, jonka tarkoitus on antaa nuorille aidosti mahdollisuus suunnitella ja ideoida konkreettisesti +16-nuorten vapaa-ajantoimintaa Lahdessa.

Nuorista oli aistittavissa, että koska koulu/työ ja niistä vastuun ottaminen vie tämän ikäisten nuorten elämässä paljon aikaa ja energiaa, vapaa-ajalla on mukavaa vain olla ja rentoutua ilman suurempia tavoitteita tai päämääriä. Haastatellut nuoret kuvasivat arkeaan avoimesti ja hyvin samankaltaisesti.

Termit ”kiva tekeminen” ja ”hengailu” olivat yleisesti käytettyjä kun kuvattiin vapaa-aikaa. Näiden termien avaamiseen käytettiin jonkin verran aikaa. Kiva tekeminen liittyi useimmiten hetkessä syttyvään toimintaan tai se oli kertaluonteista tai satunnaista. Hengailuksi kuvattiin sitä, että ollaan kavereiden kanssa esimerkiksi kauppakeskuksen käytävällä näennäisesti tekemättä mitään. Nuoret kuitenkin mieltävät tämän kaltaisen oleilun tärkeäksi osaksi elämäänsä ja vuorovaikutukseksi kavereiden kanssa.

Vois kokeilla jotakin uutta”

– Nuori 17 v.

Kehittämishjelmapäivityksen, Walkabout-hankkeen ja yleisesti aiheen äärelle heräämisen myötä Lahden nuorisopalveluissa halutaan kehittää +16-vuotiaille suunnattuja vapaa-ajanpalveluita.

Kehittämishankkeen haastattelututkimuksen tulokset esiteltiin Nuorisopalveluiden johtoryhmässä, jossa alettiin pohtia jatkoa mm. tulosten perusteella. Oma ajatukseni ja esitykseni haastatteluiden jälkeen oli se, että mietittäisiin, miten voisimme onnistua muuttamaan tiloja +16-vuotiaiden toiveiden mukaisiksi vapaa-ajanviettopaikoiksi.

Esimerkki tällaisesta toiminta-areenasta voisi olla keskustan alueella sijaitseva Nuorisopalveluiden Nuorisokeskus, missä on erilaisia toimintatiloja. Siellä toimii järjestö- ja harrasteryhmiä, Nuorisopalveluiden lounaskahvilapaja, studio musiikin tekemistä varten, bändikämppeä sekä kokous- ja kerhotiloja. Nuorisokeskuksessa sijaitsee myös keikkapaikkana tunnettu 8-sali. Johtoryhmässä päätettiin selvittää Nuorisokeskuksen käyttämistä +16-vapaa-ajantoimintaan. Tämän lisäksi ajatuksena on, että ainakin osassa alueiden nuorisotiloista voisi kokeilla toiminnan ja sopivien aukioloaikojen tarjoamista uudelle, +16-vuotiaiden kohderyhmälle.

Johtoryhmässä päätettiin myös hakea hankerahoitusta kahdeksi vuodeksi +16-työn kehittämiseksi Lahdessa. Hankerahoitus mahdollistaisi asiaan keskittymisen ja uudenlainen toiminta voisi mahdollisesti kehittyä pysyväksi toiminnaksi. Rahoituspäätös saadaan kesäkuussa 2017.

Kevään ja kesän 2017 aikana kasataan myös nuorten suunnitteluryhmä, jossa on jo mukana neljä haastatteluihin osallistunutta nuorta. Suunnitteluryhmän on tarkoitus olla kooltaan noin 10 nuorta, loput nuoret etsitään innokkuuden mukaan omista tai yhteistyökumppaneiden verkostoista. Ihannetilanne olisi

se, että suunnitteluryhmä sitoutuu yhdessä ohjaajan (tai ohjaajien) kanssa aluksi suunnittelemaan toimintaa ja jatkossa myös pysymään osana tulevaa toimintaa ja sen kehittämistä.

MITÄ SULLE KUULUU?

Haastatteluiden jälkeen vakuutuin siitä, että +16-vuotiaiden nuorten kanssa toimittaessa on ymmärrettävä nuoruutta hieman erilaisesta näkökulmasta, kuin nuorempien kanssa toimiessa. Ollaan ikään kuin ”matkalla jonnekin”. Mahdollinen aktiivinen murrosikään liittyvä kapinointivaihe alkaa hiljalleen väistyä mutta aikuisuus ja siihen kuuluvat velvoitteet ovat monella vielä kaukana. Vapaa-ajantoimintojen rinnalla nuoret voivat kaivata myös nuorisotyöllisiä kohtaamisia ja tukea oman aikuisemman identiteetin löytämiseen ja monesti ihan uudenlaisten, ”aikuisempien” perustaitojen opetteluun.

Haastatteluissa esiin nousseet asiat eivät olleet sinällään uusia ja ne vastasivat aika lailla kuvitelmiäni. Mielestäni oli kuitenkin tärkeää oikeasti kysyä asiaa ennen kuin toimintaa aloitetaan. Osa haastatteluista nuorista jakoi elämäänsä ja ajatuksiaan hyvinkin avoimesti kysytyjen asioiden ja aiheen ulkopuoleltakin. Minulle tuli vahva tunne siitä, että jos nuoremmatkin, niin kyllä tämänkin ikäiset nuoret kaipaavat kuuntelijaa ja aikuista läsnäolijaa.

AJATUKSIANI MEILLE KAIKILLE NUORISOTYÖN KENTÄLLE

Onkohan meille jossain vaiheessa nuorisotyön kentällä syntynyt kuvitelma, että täysi-ikäisyyden kynnyksellä olevat tai jo täysi-ikäiset nuoret ovat niin aikuisia ja heillä on homma niin hanskassa, ettei matalan kynnyksen kohtaavaa nuorisotyötä enää kaivattaisi?

Nuorisotyö on mielestäni parhaimmillaan ja omimmillaan arjen äärellä pysähtyvissä kohtaamisissa, yhteisöllisyyden ja vapaasti syntyvien yhteisöjen mahdollistajana sekä sen pienen, yksinkertaisen kysymyksen esittäjänä: ”mitä sulle kuuluu?”

Jostakin syystä usein kunnalliseen nuorisotyöhön on rakennettu monia erilaisia ns. huolen palveluita tämän ikäisille nuorille, mutta uskon vahvasti, että tällekin ikäryhmälle (+16 ->) suunnatut helposti saavutettavat ennaltaehkäisevät palvelut voivat ainakin osaltaan vähentää tarvetta vahvemmalle tuelle.

LÄHTEITÄ:

Merimaa, Maija (2015) Kaverit keskiössä raportti nuorten havainnointi ja haastattelut (NuHa) – hankkeesta. http://www.hel.fi/static/liitteet/nk/150330_NuHa_raportti_netiversio.pdf

Lahden nuorisopalveluiden toiminnan kuvauksissa on hyödynnetty suunnittelija Annina Kurjen ja palvelupäällikkö Helena Uneliuksen julkaisemattomia tekstejä.

Reetta Möller työskentelee Lahden nuorisopalveluissa eteläisen alueen päätoimisena nuorisonohjaajana, toimipisteenä Metsäkankaan nuorisotila. Reetta on työskennellyt Lahden nuorisopalveluissa 10 vuotta tehden sekä avointa nuorisotalotyötä että muutaman vuoden tyttötyötä. ”Nuorisotyö tarkoittaa minulle innostamista, mahdollistamista, kiireetöntä läsnäoloa, rinnalla kulkemista ja kipinän sytyttämistä”.

OULU

ASUKKAITA:

200 526

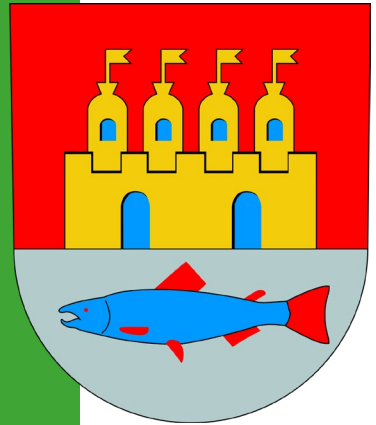
**HENKILÖTYÖVUODET
NUORISOPALVELUISSA:**

151,14

NUORISOTALOJA:

20

**ALLE 29-VUOTIAITA
KUNTALAISIA n. 83 860**

Heidi Pienipaavola ja Karoliina Vilmi

Vertaisohjaajatoiminnan käynnistäminen Oulussa

Kehittämistyössämme loimme Oulun nuorisopalveluille vertaisohjaajatoimintamallin. Mietimme kehittämiskohdetta esimiestemme kanssa ja kävi ilmi, että vertaisohjaajatoiminnalle on tarvetta Oulun nuorisopalveluissa. Järjestimme nuorille koulutuksen, jonka jälkeen he toimivat vertaisohjaajina. Me ohjaajat emme määrittäneet vertaisohjaajien rooleja, vaan halusimme roolien ja ideoiden tulevan nuorilta. Vertaisohjaajilla on vapaat kädet suunnitella ja toimia tilojen aukioloaikojen ja budjettien puitteissa.

Byströmin nuortenkahvila Bysis on Oulun keskustassa sijaitseva nuorisotalo, joka poikkeaa hyvin paljon kaupungin muista nuorisotaloista. Bysis on tarkoitettu kaikille alle 29-vuotiaille nuorille. Talolla järjestetään avointa kahvila- ja nuorisotalotoimintaa sekä erilaisia ryhmätöitä. Nuortenkahvilan yhteydessä on myös peli- ja mediatila, joka tarjoaa mahdollisuuden erilaisten tietokoneohjelmien kokeiluun sekä pelaamiseen. Peli- ja mediatila on nuorten vapaassa käytössä talon aukioloaikoina. Bysikseltä on myös mahdollista varata tiloja nuorten omille aktiiviryhmille ja nuorisojärjestöjen/-yhdistysten toimintaan. Järjestöt ja nuoret itse voivat itse suunnitella ja toteuttaa nuorille suunnattuja tapahtumia, kuten konsertteja, diskoja ja tema-iltoja.

Bysiksen nuoret ovat pääsääntöisesti +16-vuotiaita. Suurin osa kävijöistä on maahanmuuttajataustaisia. Monikulttuurisuus tuo mukanaan paljon mahdollisuuksia, mutta myös molemminpuoleiset vuorovaikutukseen ja ymmärretyksi tulemiseen liittyvät haasteensa. Koska Bysis sijaitsee aivan Oulun keskustassa, talo on usein pelkästään nuorten ”piipahduspaikka” illan aikana.

Ovi käy päivän aikana tiheään, eivätkä nuoret välttämättä jää talolle viettämään aikaansa. Vaikka illan aikana talolla saattaa olla reilu satakunta kävijää, ei sitä

aina edes huomaa. Nämä erityispiirteet vaikuttavat suoraan siihen, että nuorten sitouttaminen talotoiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen on ollut vaikeaa.

Kaakkuri on yksi Oulun suuralueista. Se sijaitsee noin 8 kilometriä keskustasta. **Kaakkurin Lasten- ja Nuortentalo** on ison koulun vieressä ja avoinna arkisin koulupäivinä. Iltapäiväkerholaiset ja alakouluikäiset ovat talolla klo 16.30 asti. Illalla tila on nuorten 7-luokasta 17-vuotiaiden käytössä. Isoille kävijöille järjestämme keskiviikkoisin Cafen, jossa he saavat kahvia ja jotain hyvää. Muuten nuoret pelailevat liikuntasalissa sählyä ja pingistä, pelihuoneessa Xboxilla ja pleikkarilla, myös pelikortit, biljardi ja äänentoistolaitteet ovat ahkerassa käytössä.

Nuoret innostuvat Kaakkurissa melko hyvin osallistumaan ex-tempore matalan kynnyksen toimintoihin. Kysyttäessä heiltä ideoita ja toiveita nuorista ei kuitenkaan saa juuri mitään irti. Ideat ovat yleensä sellaisia, joita on jo tehty ja järjestetty, eikä ideoita tule kysymättä. Tietyt porukat käyvät talolla lähes joka ilta. On myös niitä, jotka piipahtavat silloin tällöin. Ikäraajat ovat kuitenkin selkeät. Talolle ei ole enää tulemista sen jälkeen, kun täyttää 18 vuotta, vaikka tämä ei nuoren arjessa ole välttämättä suuri muutos. Kaverit ja ystävät ovat eri-ikäisiä ja jäävät nuorisotalolle, jolloin täysi-ikäinen jää helposti tyhjän päälle. Kaikki eivät halua viettää aikaansa baareissa.

Ajatus vertais toiminnan käynnistämisestä Oulussa syntyi näiden kahden erillisen tarpeen myötä. Byströmin nuortenkahvila Bysiksellä nuorten aktiivinen toimijuus oli hukassa ja talon toiminnot olivat pitkälti työntekijöiden ja muutaman aktiivinuoren varassa. Tilanteeseen oli yritetty saada muutosta, mutta monen yrityksen jälkeen keinot tuntuivat olevan vähissä. Samaan aikaan osa Kaakkurin nuorisotalon vakituista kävijöistä lähestyi täysi-ikäisyyden rajapyykkiä, jolloin nuorisotalon ovet sulkeutuivat heiltä. Lisäksi talolle haluttiin enemmän nuorten näköistä toimintaa.

Haluamme olla luotettavana tukena ja auttavana kätenä, mutta samalla samanlaisia nuoria kuin muutkin.”

(Oulun vertaisnuori, 2017)

Kehittämishankkeessamme vertaisella tarkoitetaan nuoria, jotka jakavat saman vapaa-ajanviettopaikan, eli tässä tapauksessa käyvät samoilla nuorisotaloilla. Nuoret eivät välttämättä ole saman ikäisiä, mutta kuitenkin +16-vuotiaita.

Hankkeemme nuorilla on yhteistä myös se, että he haluavat olla mukana kehittämässä nuorisotalojen toimintaa. Vertaisohjaajatoimintaan osallistuvat nuoret ovat tasavertaisia toisiinsa ja muihin talon kävijöihin nähden. Jokaisella nuorella on mahdollisuus osallistua toimintaan, joka ei vaadi mitään erikoisosaamista.

Tärkeimpänä päämääränä vertaistoiminnan käynnistämiseksi näimme sen, että nuoret pääsevät vaikuttamaan omaan toimintaympäristöönsä mahdollisimman paljon. Nuorten oma toiminta mahdollisesti myös aktivoi nuorisotalon muita kävijöitä. Toimintojen suunnittelu ja toteuttaminen tuodaan niin näkyväksi, että se alkaa kiinnostaa muitakin nuoria. Kävijät huomaavat, että jokaisella on halutessaan mahdollisuus päästä osalliseksi oman talon toimintojen suunnittelusta.

Vertaisohjaajatoiminta on matalan kynnyksen vaikuttamista. Periaatteessa kuka tahansa nuori pystyy tulemaan mukaan käymällä koulutuksen ja sitoutumalla ryhmän toimintaan. Erityisosaamista ei tarvita, sillä nuoren omat mielenkiinnon kohteet ja taidot ovat hänen vahvuutensa. Vertaistoiminta nähdään mahdollisuutena myös siksi, että talojen vakiokävijät eivät yleensä ole mukana edustuksellisissa vaikuttajaryhmissä. Heitä ei kiinnosta osallistuminen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Uskomme, että vertaistoiminnan kautta saamme pienin askelin nuoret mukaan vaikuttamaan omaan lähiympäristöönsä.

Kehittämistyön perusajatuksen oli luoda Oulun nuorisopalveluille vertaisohjaajatoimintamalli, jota pystyttäisiin jatkossa toteuttamaan jokaisella alueella ja nuorisotalolla. Kehittämishankkeen aikana luotiin yhdessä nuorten kanssa toimintamalli, johon sisältyi myös koulutusmateriaali. Toimintamallista tehdään myös kattava kirjallinen versio, jonka avulla vertaisohjaajatoimintaa pystytään toteuttamaan yhtenevällä tavalla työntekijästä tai alueesta riippumatta.

**Mukana on mukava porukka,
jossa on hyvää potentiaalia olla
Oulun superparhaat vertaisohjaajat”**
(Oulun vertaisnuori, 2017)

Vertaisohjaajatoiminta aloitettiin syksyllä 2016 kahdella nuorisotalolla, Kaakurissa ja Bysiksellä. Infotilaisuuksia mainostettiin sosiaalisessa mediassa sekä taloilla yli 16-vuotiaille nuorille, joita toiminta kiinnosti. Tilaisuudet nuorille pidettiin molemmilla nuorisotaloilla, ja niissä markkinoitiin vertaisohjaajuutta mahdollisuutena päästä vaikuttamaan oman nuorisotalon toimintaan. Infoihin osallistui 9 nuorta (5 tyttöä ja 4 poikaa), joista kaikki sitoutuivat mukaan toimintaan. Nuoret ovat 16-23-vuotiaita.

Otimme nuoret aktiivisesti mukaan koulutuksen suunnitteluun, koska halusimme koota toiminnan heidän ajatustensa ja toiveidensa pohjalta. Alusta asti oli tärkeää, että koulutus vastaa nuorten tarpeita. Ensimmäisellä koulutuskerralla pyysimme nuorilta toiveita ja ideoita tulevien koulutuskertojen sisältöihin. Niiden pohjalta suunnittelimme jokaiselle kerralle oman teeman. Käytimme tässä hyväksi Turun nuorisopalveluiden vertaisohjaajakoulutusmateriaalia. Koulutuskerrat olivat kahden tunnin mittaisia ja ne koostuivat teoriasta ja toiminnallisista osioista.

Lopullinen koulutuspaketti kootaan tämän koulutuksen ja nuorten palautteiden pohjalta. Koulutuspaketti on valmis kesään 2017 mennessä ja se on nuorisopalveluiden yhteisessä työtilassa jokaisen Oulun kaupungin nuoriso-ohjaajan saatavilla. Lähetämme sen myös mieluusti muiden kaupunkien nuoriso-ohjaajille, jos he haluavat tutustua siihen tutustua tarkemmin kun he suunnittelevat omaa vertaistoimintaansa.

Alkuperäinen koulutussisältö:

1. tutustuminen, ideat ja toiveet koulutukselle
2. ryhmäytyminen ja ryhmän muodostuminen + case-tapaukset ohjaustilanteista
3. palautteen antaminen ja vastaanotto, työturvallisuus
4. leiri Helsingissä, vertaisohjaajatoimintaan tutustuminen
5. käytänteet ja perehdytys työhön, sekä koulutustodistusten jako

Koulutuksen käyneet nuoret sitoutuivat toimintaan kevään 2017 ajaksi. Tätä jälkeen he saavat halutessaan jatkaa uusien vertaisohjaajien kanssa. Tällä hetkellä ajatuksena on, että toimintaan ei voi tulla mukaan kesken kauden. Nuorten sitoutuminen toimintaan on tärkeää, jotta vertaisohjaajien keskuudessa saadaan ylläpidettyä hyvää yhteishenkeä. Samalla taataan, että toiminta pysyy organisoituna, eikä se lähde rönsyilemään.

Siis saadaanks me laittaa tavarat toimistoon? Ai saadaanks me viedä kengätkin toimistoon, ai ihan oikeesti?”

(Oulun vertaisnuori, 2017)

Vertaisohjaajien toteuttamaa toimintaa taloilla:

- yhteinen disco, johon haimme lasten ja nuorten toimintarahaa (Oulussa Nero-raham nimellä). Vertaisohjaajien yhteinen projekti koulutuksen lopuksi on hyvä myös tulevissa koulutuksissa, se luo me-henkeä ja edistää tekemisen kulttuuria.
- avoin toiminta (pienet ja isot), arjessa mukana olo ja arjen toiminnoista vastuun ottaminen
- tapahtumat, joko apuna valmiissa tapahtumissa tai omien tapahtumien suunnittelu ja toteutus
- iltapäivätoiminnassa askartelua, liikuntaa, pelailua ja lasten kanssa olemista ja leikkimistä
- rasisminvastainen viikko ja muiden teemaviikkojen sisältöjen suunnittelu ja toteutus

Kuva 1. #ovonuoret järjestivät UV-discon

Itse vertaisohjaajatoiminta on ollut tekijöidensä näköistä. Osalla nuorista on homma hanskassa ja heiltä on tullut kivasti ideoita ja uusia sisältöjä toimintaan. Osalla keskittyminen riittää noin 5 minuutiksi kerrallaan ja silloin muut nuoret paikkaavat heidän hommiaan. Myös se, että nuoret ovat niin eri-ikäisiä, vaikuttaa heidän toimintaansa vertaisohjaajina. Kaakkurin nuorisotalolla vertaisohjaajat ovat olleet suhteellisen säännöllisesti mukana arjen toiminnoissa. Bysiksellä on ollut hiljaisempaa. Tähän on vaikuttanut varmasti se, että Bysiksen aktiivisin vertaisohjaajanuori muutti pois paikkakunnalta. Haasteita ja mahdollisuuksia vertaisohjaajatoiminnassa riittää. Nuorilla on paljon yllättäen tulevia menoja. Haluamme että toiminta on kuitenkin suunniteltua, edes työvuorojen verran. Eli taloilla tulee etukäteen olla tieto, milloin vertaisohjaaja aikoo tulla paikalle tekemään ”työvuoron”. Tämä on tuonut haasteita ja siinä on joustettu puolin ja toisin.

Vertaisohjaajatoiminta on vapaaehtoistyötä. Olemme halunneet pitää sen nuorten itsensä näköisenä, Tästä aiheutuu ylimääräisiä haasteita ei-niin-aktiivisten vertaisohjaajien motivoinnissa. Päätimme pitää joka kuukausi tapaamisia vertaisohjaajien kanssa. Niissä nuoret voivat jakaa filiksiä, hyviä ja huonoja kokemuksia. Tapaamisten tarkoituksena on myös motivoida nuoria keksimään uusia ideoita ja suunnittelemaan tulevia vertaisohjaajajuttuja taloille. Vertaisohjaajat saavat toiminnasta todistukset tehdyn työn mukaan.

Voimme vain kiittää mahdollisuudesta tutustua helsinkiläisten vertaisohjaajakulttuuriin. Reissu kokonaisuutena antoi porukkamme tutustua toisiinsa ja rakentaa ryhmähenkeä, jossa me onnistuimme oikein hyvin.”

(Oulun vertaisnuori, 2017)

Meillä työntekijöillä sekä nuorilla on ollut loistava tilaisuus päästä tutustumaan Helsingin nuorisoasiainkeskuksen ja Vantaan nuorisopalveluiden vertaisohjaajamalleihin paikan päällä. Olemme päässeet näkemään heidän toimintaansa käytännössä, ja olemme voineet poimia toimivia käytänteitä Oulun vertaisohjaajatoimintaan. Molemmissa kaupungeissa, kuten myös Turussa on omat materiaalinsa vertaisohjaajatoiminnan käynnistämiseen ja toteuttamiseen. Tästä on ollut meille suurta hyötyä, varsinkin suunnitteluvaiheessa.

Toivomme, että jatkossa koulutuksia pidettäisiin joka syksy alueittain. Niiden jälkeen edellytettäisiin sitoutumista aina seuraavaan kevääseen saakka. Nykyiset vertaisohjaajat ovat mukana kouluttamassa uusia vertaisohjaajia.

Meille oli alusta asti selvää, että vertaisohjaajatoiminta on kuin seikkailu. Emme voi tietää lopputuloksesta. Halusimme, etteivät aikuiset määrittäisi toiminnan sisältöä. Nuoret olettavat yleensä, että aikuiset määrittävät nuorisotalojen toimintaa.

Kuva 2. Oulun #ovonuoret tutustumassa Malmin nuorisotalon vertaisohjaajiin.

On ollut haastavaa olla antamatta ideoita ja suuntaviivoja. Halusimme, että nuorten vahvuudet näkyvät siinä, mitä he tekevät taloilla. Osa nuorista on talolla mielellään vain pienten kävijöiden kanssa. Se on yhtä arvokasta kuin tapahtumien järjestäminen. Haastavaa on saada nuoret ajattelemaan yli rajojen ja keksimään uudenlaisia juttuja.

Ainoastaan jumala, Heidi ja Karoliina tietää mitä tulemme tekemään.”

(Oulun vertaisnuori, 2017)

Vertaisohjaajatoiminnan käynnistäminen ei vaadi isoa projektia, eikä valtavia työntekijäresursseja. Se vaatii asiasta innostuneen työntekijän, joka saa muuttaman nuoren innostettua mukaan. Suosittelemme kuitenkin, että vertaisohjaajille järjestetään jonkinlainen pohjakoulutus. Koulutus on tärkeä muun muassa sen vuoksi, että jokaiselle on selvää mitä vertaisohjaajilta odotetaan. Heidän rooliaan mietitään yhdessä ja kaikilla on yhteiset pelisäännöt.

Monessa kunnassa ja kaupungissa on toteutettu jo pitkään laadukasta vertaisohjaajatoimintaa. Nuoriso-ohjaajat ovat olleet innostuneet asiasta ja kertoneet mielellään heidän hyvistä ja huonoista kokemuksistaan vertaisohjaajatoiminnassa. Eri kaupunkeihin kannattaa olla rohkeasti yhteydessä, jos toiminnan aloittaminen kiinnostaa. Vertaisohjaajatoiminnan tukiverkostoa nuorisotyössä ei ole vielä ohjaajille. Tällaisesta verkostosta voisivat hyötyä myös vertaisohjaajanuoret, jotka voisivat jakaa ideoita ja löytää muita samanhenkisiä nuoria, joiden kanssa jakaa ajatuksia.

Heidi Pienipaavola on nuoriso-ohjaajana Oulun kaupungilla jo kymmenettä vuotta. Viimeiset kuusi vuotta hän on ollut Kaakkurin Lasten- ja Nuortentalolla. ”Nuorisotyö tarkoittaa minulle mahdollisuuksien antamista alueen lasten ja nuorten kasvatukselliselle tekemiselle.”

Karoliina Vilmi on nuoriso-ohjaajana Byströmin nuortenkahvila Bysiksellä. Hän on työskennellyt Oulun kaupungilla nuoriso-ohjaajana viisi vuotta, joista viimeiset kaksi vuotta Bysiksellä. ”Nuorisotyö tarkoittaa minulle pysähtymistä arjen keskellä ja nuorten arvostavaa kohtaamista.”

LUE LISÄÄ VERTAISOHJAAJATOIMINNASTA:

Turku, <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505025692>

Helsinki, <http://vertaisohjaajat.munstadi.fi/vertaisohjaajatoiminta-helsingissa/>

Vantaa, www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/104477_Vantaan_vertaisohjaajatoiminnan_kasikirja.pdf

Mannerheimin lastensuojeluliitto,
https://www.mll.fi/@Bin/39228/Nuorten_vertaisohjaajakoulutus.pdf

ROVANIEMI

ASUKKAITA:

61 835

TYÖNTEKIJÄT NUORISOPALVELUISSA:

25 henkilöä

7 NUORISOTILAA,
KAUPPAKESKUKSESSA TOIMIVA
NUORTEN TIEDOTUKSEEN JA
NEUVONTAAN KESKITTYNYT TILA,
+16 -VUOTIAILLE SUUNNATTU
NUORISOKESKUS MONDE,
YKSI LEIRIKESKUS,
KOLME ETSIVÄÄ NUORISOTYÖNTEKIJÄÄ

KÄYNTIKERTOJA n. 38 000

+ TAPAHTUMAT n. 15 000

ALLE 29-VUOTIAITA

22 622

Tanja Sallinen

Ajatuksia opettajainhuoneen ovelta

Rovaniemellä toisen asteen oppilaitoksissa tehtävän ennaltaehkäisevän koulunuorisotyön mahdollisuudet (ja uhat...)

Walkabout-hankkeen aikana olen ihmetellyt, miksi meillä, nuorisopalveluiden tekemässä koulunuorisotyössä ”unohdetaan” nuoret, kun he täyttävät 16 vuotta?

Rovaniemen kaupungin nuorisopalveluilla on mallinnettu yläkouluilla tehtävä koulunuorisotyö ja sitä toteutetaan kaikissa kaupungin yläkouluissa. Koulunuorisotyö on todettu tarpeelliseksi ja hyödylliseksi toiminnaksi ja sitä kehitetään jatkuvasti, sen merkitys kunnassa ja nuorisopalveluiden toimintakentässä on korostunut. Tällä hetkellä nuorisopalvelut (tai mikään muukaan taho) ei työskentele Rovaniemellä toisen asteen oppilaitoksissa systemaattisesti- Niissä tehtävä työ on pääsääntöisesti yksilötyötä esim. etsivä nuorisotyö ja seurakunnan erityisnuorisotyö.

Hankkeen aikana tutustuin eri toimijoiden toisella asteella tekemään työhön, vierailamalla kouluilla ja asuntoloilla, keskustelemalla työntekijöiden kanssa heidän näkemyksistään toisella asteella toimimisesta, sen tarpeellisuudesta ja tulevaisuudesta. Lisäksi tein käytännön työtä yhdellä toisen asteen oppilaitoksista noin kolmen kuukauden ajan, samalla havainnoiden työn vaikutusta nuoriin ja keskustelemalla nuorten kanssa työn tarpeellisuudesta/tarpeettomuudesta. Hankkeessa tekemällä työlläni siedätin myös omaa henkilökohtaista ”allergiaani” koulumailmaa ja siellä toimimista kohtaan. Olen aiemmin työskennellyt joustavan perusopetuksen ohjaajana vuoden verran, minkä aikana ehdin uusien hyvien asioiden ohella kokea myös koulumailman joustamattomuuden ja törmätä niihin seiniin, mihin moni muukin koululle nuorisotyötä tekemään mennyt on varmasti törmännyt.

OVIA RAOLLAAN

Kouluterveyskyselyn tuloksista käy ilmi, että alle 10 prosenttia Rovaniemen ammattikouluopiskelijoista kokee, että hänellä on tarvittaessa mahdollisuus keskustella mieltä painavista asioista jonkun koulun aikuisen tai muun ammattihenkilön kanssa. (THL Kouluterveyskysely 2017)

Nuorisotutkimus –lehden artikkelissa ”Kaikki on ihan jees” Jatta Herranen pohtii vuorovaikutuksen kaksisuuntaisuutta opiskelijoiden ja opettajien välillä ammatillisissa oppilaitoksissa. ”35 prosenttia ensimmäistä ja toista vuotta ammatillisesta perustutkintoa suorittavista nuorista on sitä mieltä, etteivät opettajat ole kiinnostuneita siitä, mitä heille kuuluu” (Herranen 2014, 12. THL Kouluterveyskysely 2013). Saman lehden artikkelissa ”Kukaan ei kysy, mitä mulle kuuluu” myös Annemari Souto nostaa esiin ammatillisen koulutuksen kohtaamattomuuden: ”Tekemäni analyysi viestii ammatillisen koulutuksen kyvyttömyydestä kohdata erilaisia nuoria ja heidän moninaisia elämäntilanteitaan. Se viestii myös vuorovaikutuksen katkoksista ja auktoriteettiväännöistä eri sukupolvien kesken, etenkin nuorten ja opettajien välillä” (Souto 2014, 31).

Tässä näenkin nuorisotyön kokaisen aukon ammattikouluissa, nuorisotyöntekijöiden, noiden kohtaamisen ammattilaisten läsnäolo tukisi hyvin yhteisöllisyyttä oppilaitoksissa ja mahdollistaisi sen, että jotakuta kiinnostaa, mitä nuorille kuuluu.

Walkabout-hankkeen puolivälissä päätin ottaa ”pilottioppilaitokseksi” Lapin urheiluopiston, siitä syystä, että muissa oppilaitoksissa tuntui jo olevan toimijoita ja uusien mukaan ottaminen takkusi monelta taholta. Eräässä oppilaitoksessa kuraattori vastusti uusien toimijoiden mukaan tulemistä voimakkaasti ja koki sen ilmeisesti uhkana omalle työlleen. Myös parasta aikaa päällä oleva reformi uudistus, missä uudistetaan ammatillisen koulutuksen rahoitus, ohjaus, tutkintorakenne, koulutuksen toteuttamismuotoja sekä järjestäjäjärkennettä, saattoi osaltaan aiheuttaa sen, että oppilaitosten henkilökunta oli jo valmiiksi suurten muutosten keskellä ja luonnollisesti siihen liittyvä vastarinta saattoi heijastua myös minun ehdotuksiini yhteistyön lisäämisestä. Pelkkää tukea ja kannustusta toiminnalle en saanut myöskään omalta työyhteisöltäni, kun eräässä keskustelussa kävi ilmi, että pääsääntöisesti kaupunki panostaa taloudellisesti omiin nuoriin ja suuri osa Rovaniemellä toisen asteen oppilaitoksissa opiskelijoistahan on ulkopaikkakuntalaisia. Toisaalta tämä on aivan ymmärrettävä linjaus, mutta tulisiko kaupungin ajatella muualta tulevia opiskelijoita mahdollisina tulevaisuuden kuntalaisina?

Lapin urheiluopiston kanssa yhteistyötä ei vielä ollut suuremmissa määrin olemassa, eli siitäkin syystä se tuntui luonnolliselta valinnalta pilotointiin. Alla ote hankepäiväkirjastani, otsikolla ”Kun yhteistyö toimii”:

Keskustelu opon kanssa: Minä: ”Mitäpä olisit mieltä, jos me nuorisopalvelulta alettaisiin päivystämään täällä koululla viikottain, pitkällä välitunnilla?” Opo: ”Miksi sinä ajattelet, että meillä olisi jotakin sitä vastaan?”

Tarinan opetus: aina kannattaa yrittää ja pitää mieli avoimena, vaikka huonoja kokemuksia olisi takana jo useampikin, joskus onnistuneen yhteistyön käynnistyminen on kiinni todella pienistä asioista, tilanteista tai hetkistä.

OVIA AVAUTUU

Hankkeen aikana vierailin myös Rovaniemen opiskelija- asuntoloissa. Asuntolamaailmassa toimiminen on melko haasteellista, asuntoloissa ei enää vallitse kovinkaan yhteisöllinen olemisen kulttuuri, digiaika ym. mahdollistanut sen, että omassa huoneessaan voi viihtyä, olematta silti yksin. Asuntolanuorilta kysyttäessä, he eivät varsinaisesti kaipaa asuntolaan mitään, se koetaan lähinnä paikaksi, missä nukutaan, vapaa-aikaa he viettävät kaupungilla. Nuorisopalveluiden toiminnoista tiedottamiseen asuntolat kyllä sopivat hyvin ja sitä tuleekin mielestäni lisätä. Asuntoloiden kaukainen sijainti hankaloittaa hieman nuorten liikkumista, julkinen liikenne ei kulje, toiselta asuntolalta löytyi onneksi mahdollisuus kuljettaa asukkaita tila-autolla ja heidän kanssaan sainkin melko äkkiä sovittua, että he voivat tuoda digitaalisesta pelaamisesta kiinnostuneita nuoria nuorisokeskukselle joka keskiviikko, varaamme heille tietokoneet käyttöön etukäteen.

Otteita hankepäiväkirjasta asuntoloissa vierailujen jälkeen:

Nuorilta kerätty vastauksia nuorisopalveluiden asiakaspalautekyselyyn, vastaukset pääsääntöisesti tyyliä: ”tiedän, mutta ei kiinnosta”, meininki asuntolalla hiljaista, nuoret omissa oloissaan, vain muutama (alle 10) henkilö hengaa säännöllisesti asuntola-ohjaajan toimistossa pelaa-massa korttia.

Asuntolalla käyty markkinoimassa pelitalotoimintaa, kiinnostuneita hie-man, sovittiin ohjaajan kanssa, että järjestetään heidän asukeilleen priva-ilta kuljetuksineen Mondella kerran tai pari, josko siitä muutama saa-taisiin käymään vakituisemmin, hiljaista myös siellä, nuoret kuulemma liikkuvat vasta myöhäisillan puolella yhteisissä tiloissa, osa haluaa olla rauhassa koulun jälkeen koko illan.

Haastattelin myös seurakunnan erityistyöntekijöitä, jotka toimivat toisen asteen oppilaitoksissa viikoittain. Heidän vastauksistaan kävi ilmi, että heidän tekemänsä työ ei ole pelkästään yksilöiden kanssa tehtävää, vaan nimenomaan sitä

ennaltaehkäisevää, matalan kynnyksen kohtaamistyötä, minkä perään minäkin olen hankkeessa huudellut:

“Lyskalla (Lyseonpuiston lukio) kävin työparini kanssa joko yhdessä tai vuorotellen tiistaisin klo 11:45-12:15. Mukana oli pelejä tai muuta pientä aktiiviteettia. Aloitimme päivystyksen kirjastosta, mutta sieltä meidät häädettiin aulaan, jossa myöhemmin oleilimme ja juttelimme nuorille. Porokadulla (ammattillinen oppilaitos) päivystän aulatilassa joka tiistai klo 9-12 ja moikkailen/vaihdan kuulumisia paikalla olevien nuorten kanssa. Mukana on jälleen pelejä tms. sekä kahvia. Joskus saatan piipahtaa myös opettajien huoneessa kyselemässä tunnelmia.”

Kysyessäni *“Koetko, että koulun ulkopuolisia toimijoita tarvittaisiin enemmän/ vähemmän/ nykyinen määrä riittää?”* Vastauksista on selkeästi tulkittavissa, että he kokevat tekemänsä työn tärkeäksi ja merkitykselliseksi:

“Minun mielestäni nuorisotyöntekijöiden on hyvä näkyä ja olla läsnä opiskelijoiden keskuudessa. Jos resurssit riittää niin ehottomasti kannattaa jalkautua oppilaitoksiin.”

Myös moniammatillinen yhteistyö nähdään hyvänä asiana, sikäli kun se saadaan toimimaan kunnolla:

“Oma kokemukseni on, että nykyinen toimijamäärä on riittävä, kunhan heidän välinen yhteistyö toimii. Ammattikoulun puolelta on kuulunut palautetta, että liian monen toimijan päällekkäinen tarjonta ja toiminta koetaan sekavana ja pelätään koulun omien palvelujen jäävän sivuun. Nyt on hyvä, että kaikki ammattikoulun yksiköt tulevat huomioiduksi ja uskon, että kun toimijat vakiintuvat ja tulevat tietoisiksi toisistaan, jatkuu ja kehittyy yhteistyö joka suuntaan.”

Keskustellessani kohtaamieni nuorten kanssa, kaikki pitivät hyvänä asiana sitä, että nuorisotyön ammattilaisia voi kohdata oppilaitoksissa. Ilmaisen kahvin ja vanhojen vitsien lisäksi tärkeiksi asioiksi nousi nuorisopalveluiden toiminnasta saatava tieto, helppo juttuseura ja mielekäs tekeminen.

“Koulun oma nuoriso-ohjaaja toisi mielestäni mukavaa vaihtelua kouluarkeen. Nuoriso-ohjaaja voisi helpottaa oppilaiden ryhmäytymistä ja lisätä oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Oppilaat yhdessä ohjaajan kanssa voisivat suunnitella mielekästä taukotoimintaa ja järjestää yhdessä tapahtumia koululle. Olisi tärkeää, että koululla olisi joku luotettava aikuinen, jolle nuoret voisivat tulla avoimesti puhumaan ja jakamaan asioitaan, kuraattorin ja kouluterveydenhoitajan yms. lisäksi. Luulen

että olisi helpompaa kysyä apua ja jakaa asioitaan tutulle nuoriso-ohjaajalle.” - toisen asteen opiskelija

OVIA SELÄLLÄÄN

Hankkeen tuotoksena piti alun perin olla nuorisotyöllinen moniammatillinen ryhmä, joka toimii säännöllisesti kaikilla Rovaniemen alueen toisen asteen oppilaitoksilla viikoittain, keskittyen nimenomaan ennaltaehkäisevään ja kohtaavaan työhön. Kutsuin ryhmään mukaan ne ihmiset, joiden tiesin jollain lailla työskentelevän toisella asteella. Välitin myös kutsua oppilaitosten henkilökunnalle ja niille nuorten parissa toimijoille, joiden toimenkuvaan tällainen työ voisi sopia. Ensimmäisellä kerralla kutsuttaessa sainkin toimijoita jonkin verran saman pöydän ääreen ja pääsääntöisesti vastaanotto ajatuksiani kohtaan oli positiivista ja sovimme, että koitamme yhdessä jakaa resursseja tasaisesti mahdollisuuksien mukaan kaikille toisen asteen oppilaitoksille. Laadimme ”lukujärjestyksen”, mistä käy ilmi, kuka on missäkin, milloinkin. Sen pohjalta valikoitui myös pilottikouluni (Lapin urheiluopisto), sillä siellä ei vielä siinä vaiheessa työskennellyt kukaan. Mukaani kyseiseen oppilaitokseen sain yhden meidän etsivän nuorisotyöntekijän, sekä yhden seurakunnan työntekijän, joiden kanssa pystyimme vuorottelemaan työskentelyä.

Vuoden alussa yritin pariin otteeseen kutsua toimijoita uudelleen saman pöydän ääreen, mutta se osoittautui mahdottomaksi tehtäväksi. Sen verran kuitenkin tiedän, että työskentely kaikilla oppilaitoksilla jatkuu edelleen. Ehkä aika ei ollut vielä kypsä sille, että toimijat kaipaisivat yhteisiä hetkiä ja vertaistukea työilleen.

Minun tuotokseni tämän Walkabout-vaelluksen jälkeen on havainto siitä, että Rovaniemellä tulisi todellakin panostaa toisella asteella tehtävään ennaltaehkäisevään työhön. Mielestäni se vaatii vähintäänkin yhden työntekijän, jolla on todellinen mahdollisuus (työaika jne.) mm. verkoston koordinointiin ja ylläpitoon. Kenties tämän aiheen ympärille voi tulevaisuudessa hakea hankerahoitusta? Tämänhetkinen toisella asteella tehtävä työ on hieman sekavaa, eikä välttämättä aivan tasapuolista kaikilla kouluilla.

Mielestäni toisella asteella tehtävä työ kunnassamme tulisi saada samalle tasolle kuin yläkouluissa tehtävä työ. Toimiakseen, työn tulisi olla ylhäältä päin koordinoitua, jolloin oppilaitosten sitoutuminen olisi parempaa ja työn uskottavuus ja tuloksellisuus tehostuisivat.

Jäin myös miettimään, että kenen tehtävä toisen asteen koulunuorisotyö on; nuorisopalveluthan panostaa pääsääntöisesti nuorten vapaa-aikaan, tulisiko

meidän siis lisätä vanhemmille nuorille suunnattuja vapaa-ajanpalveluita ja jättää oppilaitoksissa tehtävä työ oppilaitoksille? Hankkeen päätyttyä henkilökohtainen “allergiani” koulumaailmaa kohtaan on selkeästi siedättynyt ja aion löytää omasta työajastani koulunuorisotyön mentävän oviaukon myös ensi syksynä.

Tanja Sallinen on koulutukseltaan yhteisöpedagogi (AMK).

Hän on työskennellyt Rovaniemen kaupungin nuorisopalveluilla vuodesta 2007. ”Nuorisotyön tekeminen merkitsee minulle mahdollisuutta olla aidosti läsnä sekä tukea ja kannustaa nuoruuden haasteissa.”

VANTAA

ASUKKAITA:

214 605

KAUPUNGIN NUORISOPALVELUIDEN HENKILÖTYÖVUODET 2016:

104

4 NUORISOTILAA,
NUORTEN MOOTTORIPAJA,
RUOTSINKIELINEN TOIMINTA

NUORISOPALVELUIDEN OSALLISTUJA- JA ASIAKASMÄÄRÄ VUONNA 2016:

296 423

ALLE 29-VUOTIAITA

79 883

Pelitalo

Pelitalohankkeesta oli puhuttu kaupungilla jo jonkin aikaa, ja koin tämän mai-nioksi tilaisuudeksi lähteä kehittämään juuri tällaista toimintaa kaupungille.

Pelitalotoimintaa oli jo kuitenkin olemassa useiden kaupunkien nuorisotoimin-nassa. Tein jo syksyllä 2015 yhdessä Vantaan nuortenkeskus Nupin työntekijän kanssa alustusta ja ehdotusta siitä, mitä tulevan pelitalon tulisi pitää sisällään. Kuitenkin vasta Walkabout-projektin alettua asia alkoi edetä.

Olin itse järjestänyt pienimuotoista pelitoimintaa kaupungissa vuodesta 2010. Järjestin muun muassa LANEja, jonne nuoret (ja ohjaajat) toivat omat koneet mukanaan. LANEissa järjestettiin turnauksia ja vietettiin yhdessä aikaa tutustu-malla pelikulttuurin ja harjoittelemalla ryhmäpelaamista eri peleissä. LANEilla keskityttiin myös ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin; miten ruokavalio, uni ja muu elämä, kuten koulu ja vapaa-aika ovat hyviä ja tärkeitä asioita, jotka tasapainottavat pelaamista. Näitä yön yli kestäviä LANEja järjestettiin kaksi-kolme kertaa vuodessa.

Päätin Walkabout -projektin ensimmäisen lähijakson jälkeen, että Pelitalo tu-lisi olemaan jotenkin osana +16-tematiikkaa. Ajatus harhaili jo siihen, kuinka hienoa olisi, jos Walkaboutin jälkeen Vantaalla olisi oma pelitalo, jossa nuoret voisivat toimia, pelata sekä vaan olla. Pidin ajatusta kuitenkin liki mahdottoma-na, kun tiesin kaupungin hitaan päätöksentekorakenteen ja Walkabout-projektin lyhyehkön keston.

NUORTEN RYHMÄ

Pohdittuani realistisesti tavoitettani pelitalon suhteen ajatuksenani oli, että ko-koan ryhmän pelaavia nuoria, joiden kanssa lähdemme suunnittelemaan pelita-loa niin, että voisimme yhdessä käydä esittelemässä tuotosta esimerkiksi nuo-risopalveluiden johtoryhmälle.

Valmiissa esityksessä olisi ollut mukana budjetti, joka sisälsi listan tarvittavista välineistä ja niiden hinnoista. Esitys sisälsi aukioloajat ja talon toimintaan muuten liittyviä asioita, kuten esimerkiksi ohjaajaresurssit, pienryhmätoiminta, talon vuokraus ja niin edelleen.

Kokosin nuorten ryhmän niistä nuorista, jotka ovat olleet pelitoiminnassa mukana jo alkuvuosista lähtien. Tein Facebookiin ryhmän nimeltään ”PELITALORYHMÄ”. Kutsuin sinne nuoria, joita omasta mielestäni projektiin lähteminen voisi kiinnostaa. Yllätyksekseni kaikki nuoret, joita olin pyytänyt mukaan, suostuivat ilomielin ja olivat jopa otettuja, että pääsivät mukaan kehittämään pelitaloa kanssani. Nuorten ryhmään tuli pyyntöhetkellä kuusi nuorta. He olivat projektin alkaessa 17-21 vuoden ikäisiä. Pääasiallisena viestintäkanavana käytimme Facebook-ryhmää, sillä kaikki olivat aktiivisia facebook-käyttäjiä. Sovimme ryhmän kautta palaveriaikoja ja tapaamisaikoja. Tapaamisia pyrittiin järjestämään vähintään muutaman kerran kuukaudessa, jotta nuorille tulisi sellainen olo, että projekti myös etenee johonkin, eikä jää unholaan. Nuorilla oli tapaamisissa aina paljon ideoita. Heitä tuli pointteja, joita en ehkä itse osannut ajatellakaan. Niistä myöhemmin lisää.

PROJEKTI ELÄÄ

Marraskuussa 2016 olimme nuorten kanssa keskustelleet alustavasti siitä, millaiseksi he itse haluaisivat pelitalon ja millaisia tunnelmia projektiin lähtö heissä herätti. Samoihin aikoihin sain kutsun joulukuussa pidettävään kokoukseen, jossa päätettäisiin, lähdetäänkö Vantaalle suunnittelemaan pelitaloa - ja minkälaisella aikataululla. Palaveriin oli tulossa nuorisopalveluiden johtoa, nuortenkeskus Nupin edustajia, sekä Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen edustaja. Ilmoitin nuorille Facebookissa, että tällainen palaveri olisi tulossa. Pyysin heitä varautumaan siihen, että projektin suunta tulee muuttumaan, päädyttiin kokouksessa minkälaiseen tulokseen tahansa.

Palaverissa keskusteltiin hankkeen aikataulusta sekä siitä, mikä tahtotila miläkin taholla oli. Ilmaisin kokouksessa, että tulen sitomaan vahvasti tätä kaupunkitasoista hanketta myös Walkabout-hankkeeseen, ja että minulla on siihen nuorten ryhmä olemassa. Vein kokoukseen myös alkuperäisen Walkabout-hankesuunnitelman, jonka työryhmä sai selailla läpi. Kokouksen päätelmä olikin, että tahtotila pelitalolle löytyy, ja sitä lähdettäisiin viemään eteenpäin. Minut nimettiin hankkeen projektipäälliköksi.

Kutsuin kokouksen jälkeen nuorten ryhmän koolle. Meillä oli paljon pohdittavaa. Mihin suuntaan haluaisimme projektin suunnan muuttuva? Pohdintojen jälkeen totesimme, että looginen ratkaisu olisi se, että suunnittelemme edelleen yhdessä samoja asioita mitä alun perinkin, mutta sen lisäksi tulisimme

kouluttamaan nuoret toimimaan myös vertaisohjaajina tulevalla pelitalolla. Pelitalosta tuli kertaheitolla konkretiaa.

” Millon tää projekti sit niinku alkaa”

Kerrottuaani ryhmälle, että pelitaloprojekti toteutuu, ja että heistä tulisi integraalinen osa pelitalon suunnittelua, käynnistystä ja tulevaisuutta. Oli aika tutustua asiaan tarkemmin. Tammikuussa 2017 olin yhteydessä kolmeen pelitaloon pääkaupunkiseudulla ja lähikunnissa. Tulisimme menemään tutustumaan niihin. Parhaiten tähän soveltuisivat Karakallion tila, Hyvinkään pelitalo ja Helsingin pelitalo.

Tutustuimme muun muassa talojen tekniseen toteutukseen, ja kyselimme käytännön asioita, kuten aukioloaikoja, pelivuorojen suunnittelua avoimiin iltoihin ynnä muuta. Otimme talteen monia hyviä ideoita, joita käyttäisimme oman talon toimintaa rakentaessamme..

Eräältä talolta palatessamme yksi nuori kysyi minulta: ”Jouhi, milloinka tää pelitaloprojekti oikeastaan sitten alkaa?” Tämä sai minut tajuamaan, etten ehkä ole ollut tarpeeksi selkeä kuvaillessani nuorten roolia projektissa, ja sitä, mitä projektityö on. Luulen, että nuori tarkoitti kysymyksellä sitä, milloin saamme tilat pelitalolle ja pääsemme konkreettisesti rakentamaan pelitaloa. Kysymys sai minut silti pohtimaan omaa toimintaani nuorten kanssa. Keskustelin sekä kysymyksen esittäneen nuoren että koko ryhmän kanssa. Selvensin heille sitä, että projekti on ollut käynnissä jo muutaman kuukauden, vaikka asiat tällaisen kokoluokan projektissa tuntuvat liikkuvan hitaasti tai pysyvän välillä paikallaan. Nuoret ymmärsivät tämän. Itseäni jäi hieman harmittamaan, että en ollut ymmärtänyt heille selventää tätä asiaa aikaisemmin.

PELAAVIEN NUORTEN VERTAISOHJAAJUUS

Kun kokoonnuimme viimeksi nuorten kanssa maaliskuun puolenvälin paikkeilla, puhuimme vertaisohjaajuudesta ja siihen liittyvistä haasteista. Nuoret nostivat esiin asioita, joita itse mietin aloittaessani harjoittelun nuorisotilalla vuonna 2008: Millä saan auktoriteettia? Miten toimin niissä tilanteissa, jossa joku toimii tavalla, joka ei ole suotavaa? Saako asiakkaisiin koskea? Miten reagoin vaara- tai uhkatilanteissa? Mitä voin tehdä, jos joku tulee kännissä tilaan?

Kokosin nuorten mietinnöistä muutaman mind-mapin ja sovimme nuorten kanssa, että syksyllä 2017 järjestetään viikonlopun mittainen koulutus, jossa käymme läpi näitä haasteita ja toiveita omaan ohjaajuuteen liittyen.

viemään. Yksi isoimmista tapauksista oli se, kun saimme varmuuden pelitalon tulemisesta ja kun projektin luonne muuttui.

Keräsin nuorilta palautetta webropol-kyselyn avulla, jotta nuoret saisivat jättää anonyymisti palautetta projektin kulusta. Palaute oli pääosin positiivista. Vastauksissa nousi esille projektin etenemisestä tiedottaminen, ja kokousten väli koettiin liian pitkäksi. Nämä asiat olivatkin jo osittain tiedossani ja otan palautteen vastaan ja huomioin toiminnassani tulevaisuudessa.

Olen aina pitänyt työskentelemisestä vähän vanhempien nuorten kanssa ja tämä projekti toi myös lisävahvistusta siihen. En aikaisemmin olekaan hirveästi tehnyt töitä ryhmän kanssa jossa suurin osa on jo täysi-ikäisyyden ylittäneitä, ja minusta tuntui että myös täysi-ikäisille nuorille tämä oli myös uusi ja erilainen tilanne. Vantaalla ei ole juurikaan tarjottu täysi-ikäisille minkäänlaista toimintaa, vaan avoin matalan kynnyksen nuorisotoiminta ikään kuin jättäytyy nuorten elämästä pikkuhiljaa taustalle kun nuori täyttää 18 vuotta.

PROJEKTIN NYKYTILANNE JA JATKO

Tätä kirjoitettaessa, huhtikuussa 2017 pelitaloprojekti etenee hyvin. Olemme saamassa tilat Tikkurilaan. Pelitalo tulisi nuorisotilan yhteyteen. Kun tilojen saanti varmistuu, tulemme lähtemään nuorten kanssa katsomaan tiloja ja katsomaan, mikä tila talosta sopisi parhaiten pelitoimintaan. Siirryin myös huhtikuun 2017 alussa Tikkurilan nuorisotilalle töihin vastaavaksi nuorisotyöntekijäksi, joka edesauttaa pelitalon suunnittelemista sekä toteutusta.

Vaikkakin yksi vaihe projektista päättyy tämän artikkelin kirjoittamisen myötä, jatkamme projektia nuorten kanssa kohti uutta vantaalaista nuorten matalan kynnyksen pelitaloa. Pääsemme mitä luultavimmin aloittamaan toimintaa tämän vuoden (2017) lopulla tai vuoden 2018 alkupuoliskolla. Projektissa mukana olevat nuoret osallistuvat syksyllä 2017 kanssani vertaisohjaajuuden intensiiviviikonloppuun ja rupeavat toimimaan pelitalolla vertaisohjaajina. Alustavien suunnitelmien mukaan talolla voisi toimia eri järjestöjä sekä muita yhteistyökumppaneita yhdessä nuorisopalveluiden kanssa. Tulevaisuudessa voidaan saada nykyisistä nuorista uusia vertaisohjaajia jotka rupeavat jatkamaan nykyisten jälkeen samassa toiminnassa.

Kirjoittaja Jouni Silventoinen on toiminut vantaalaisen nuorisotyön parissa kohta yhdeksän vuoden ajan. Tällä hetkellä Jouni toimii vastaavana nuorisotyöntekijänä Tikkurilan nuorisotilalla. ”Nuorisotyö on parhaimmillaan silloin, kun nuori tulee kuulluksi, hän toimii yhteisönsä jäsenenä omien kykyjensä mukaan ja hyväksyy itsensä ja muut sellaisena kuin on.”

+16 nuorten ja vaeltajien yhteisnuotio

Tässä artikkelissa koostan hankkeessa eri pituisia polkuja patikoineiden nuorten ja täyden matkan vaeltaneiden nuorisotyöntekijöiden pohdintoja nuorisotyöstä ja siitä, mitä se voi yli 16-vuotiaalle nuorelle tarjota. Nuoret ovat vastanneet kyselyihin, osallistuneet toiminnallisiin haastatteluihin tai olleet toimijoina kehittämässä itselleen uudenlaista nuorisotyötä. Vaeltajat ovat matkansa varrella ja lopuksi kiteyttäen artikkeleissaan pohtineet nuorisotyön merkitystä ja mahdollisuuksia yli 16-vuotiaiden nuorten elämässä. Mielenkiintoisesti eri puolilla Suomea toteutuneista kehittämishankkeista nousee yhteisiä teemoja. Seuraavaksi pysähdymme näistä muutamalle yhteiselle taukopaikalle.

KAIKKI LÄHTEE TILASTA

Lukiessani vaeltajien kokemuksia, nousee vahvasti esiin yli 16-vuotiaiden nuorten oman tilan tarve. Oma tila on kuitenkin metafora itsenäiselle hengailulle kavereiden kanssa. Se tarkoittaa sijainniltaan ja saavutettavuudeltaan keskeistä ja maksutonta paikkaa, jossa on satunnaisesti kiinnostavaa tekemistä, joka ei ole sellaista, johon joutuu sitoutumaan tai että se muistuttaisi harrastamista. Omassa tilassa on myös nuorisotyöntekijä, joka on luotettava aikuinen estäen syrjinnän tai yksin jäämisen kokemuksen. Tämä tila on esteetön, erityisesti yksinäisille, ujoille, epävarmoille tai kiusatuille nuorille. Oma tila on auki mieluiten loppuviikosta iltaisin.

Nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta yli 16-vuotiaiden nuorten oma tila liitetään osallisuuden ja toimijuuden vahvistamiseen ja nuorten omaehtoisen toiminnan kehittämiseen. Oma tila mahdollistaa myös vastuuttamisen ja vertaisohjaajuuden. Ajatus on hieman sen suuntainen, että kun nuoret löytävät paikan, he oppivat vastuuseen ja sitoutuvat toimintaan sekä sen järjestämiseen. Nuorisotyöllisestä näkökulmasta mainio strategia, mutta saattaa olla ristiriidassa

nuorten omien odotusten kanssa. Sen, että toiminta ei saa sitouttaa liikaa, eikä olla liian säännöllistä. Toisaalta ne kokemukset, joissa nuorisotyön tavoitteet ovat toteutuneet, vaikuttavat olevan myös nuorten näkökulmasta onnistuneita. Tästä nouseekin pohdinta, tietävätkö nuorisotyöntekijät paremmin kuin nuoret itse sen, mitä nuoret oikeasti haluavat?

Monissa kaupungeissa oli yli 16-vuotiaat suljettu nuorisotalojen ulkopuolelle. Hämmäntävän yksinkertainen ratkaisu tähän löytyi juuri vertaisohjaajuudesta. Se antoi mandaatin nuorisotilalla toimimiseen yhdessä toisten vanhempien nuorten kanssa. Vertaisohjaajuus ei kuitenkaan synny itsestään, vaan edellytti sekä ryhmäyttämistä että kouluttamista. Samalla vertaisohjaajille syntyi yhteinen käsitys tehtävästään, vastuistaan, velvollisuuksistaan ja oikeuksistaan. Erityisesti yhteiset retket ja matkat toimivat innostajina ja palkkiona. Vertaisohjaajuus kuuluu nuorisotyön ”kaikki voittoa”-sarjaan.

Toisaalta myös hyvin kohdennettu työ saattoi mahdollistaa toisten nuorten kohtaamisen. Pelitoiminnan avulla voitiin tuottaa verkkoympäristössä turvaverkko, joka mahdollisti samojen nuorten live-kohtaamisen nuorisotilalla. Kun nuori oli rohkaistunut lähtemään kotoaan ja avaamaan nuorisotilan oven, oli vastassa verkosta tuttu nuorisotyöntekijä ja toisia pelaajia. Tämän ensiaskeleen jälkeen mahdollistui seuraavat live-tapaamiset ja vähitellen ohjelmasyötteet. Ryhmässä oli mahdollista turvallisesti laajentaa omaa elinpiiriään paikkoihin, joihin yksin ei voisi mennä. Pelaamisen puitteissa nuorilla oli myös pääsy asiantuntijarooliin. Pelit luovat oman toimintaympäristönsä ja nuoret ovat nuorisotyöllisen pelitoiminnan rakentamisessa kokemusasiantuntijoita. Samalla kun he jakavat osaamistaan he myös kasvavat vertaisohjaajiksi seuraavalle pelaajasukupolvelle.

KAVEREIDEN KANSSA OLEMINEN IHAN KESKIÖSSÄ

Nuorten odotukset liittyvät erityisesti kavereiden kanssa hengailuun. Hengailussa toteutuu parhaimmillaan yhteisöllisyys, omaehtoisuus ja yhteinen tekeminen. On hyvä huomioda, että hengailun vastakohtaksi nuoret ovat nostaneet harrastamisen. Harrastaminen tarkoittaa sitä, että on sitoutunut vähintään kerran viikossa tapahtuvaan ohjattuun toimintaan. Sen vastapainoksi nuoret toivovatkin heitä kiinnostavia spontaaneja pop up –juttuja, joihin ei tarvitse sitoutua. Hengailun puitteissa tapahtuva pop up –toiminta saattaisi olla esimerkiksi porukalla uusiin lajeihin tutustumista. Hengailuun liittyy myös somettaminen, jonka avulla voi antaa ainakin vaikutelman omasta kaveripiiristä.

Useammassakin kehittämishankkeessa nuorilta välittyi yksinäisyyden kokemus, joka saattoi estää oleilun tiloissa, joissa oli muita nuoria. Toiveena esitetiinkin, että ei tarvitsisi tulla yksin. Nuorisotyön puitteissa on helppo ajatella,

että kun yksinäinen nuori saadaan nuorisotyön piiriin, on hän turvassa ja jäsenenä yhteisössä. Tosiasiassa yksinäisyys voi olla esteenä jo kotoa poistumiselle. Nuoren kohtaaminen esimerkiksi koulussa ja siellä nuorisotyöntekijään tutustuminen voisi olla se riittävä rohkaisu tutustua myös nuorisotaloon. Useammasakin vaeltajien hankkeessa havaittiin, että nuoren näkeminen, kohtaaminen on merkityksellistä. Tämä voi todentua nuorelle vaikka kiinnostuneena kysymyksenä: ”Mitä sulle kuuluu?” Vaeltajista monet nostivat esiin huolen kohtaamisesta. Onko nuorisotyöntekijät riittävän tietoisia omista asenteistaan ja kyvystään nähdä jokainen nuori vain nuorena. Ja tuottaa jokaiselle nuorelle kokemus, että on tullut nähdyksi itsenään ja on tervetullut mukaan. Kysymys onkin, miten voidaan varmistaa, että jokainen nuori kokee olevansa aidosti tervetullut?

Nuorisotyöntekijät ainakin itse pitävät itseään ryhmäyttämisen ammattilaisina. Vaeltajat olivat kuitenkin kiinnittäneet huomiotaan siihen, että esimerkiksi monikulttuurisuustyön puitteissa voitiin järjestää tilaisuuksia, joissa riittävä tavoite saattoi olla, että eri taustaiset nuoret saatiin samaan tilaan. Tämä ei kuitenkaan vielä edistänyt tutustumista. Tutustuminen ei ole automaatio, vaan edellyttää tietoisia interventioita. Nuorisotyöntekijöiden ammatillisen osaamisen näkökulmastahan tämä ei ole ongelma, kunhan asia tiedostetaan. Ylipäättänsä vaeltajien kokemuksista välittyi, että juuri nämä hieman vanhemmat nuoret kaipasivat tiloja ja tilanteita, jotka mahdollistavat tutustumisen uusiin, saman henkisiin ”hyviin tyypeihin”. Nuorisotyöltä odotetaan turvallisten, matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen tuottamista. Kavereiden löytäminen ja kavereiden kanssa hengaaminen vaikuttaa olevan aivan nuorten toiveiden keskiössä. Yksin jääminen on pahinta.

VIIMEISELLÄ ILTANUOTIOLLA PERIMMÄISTEN KYSYMYSTEN ÄÄRELLÄ: ”MITÄ NUORISOTYÖ SINULLE MERKITSEE?”

Ensimmäisen vaeltajaryhmä päätti lisätä jokaisen kirjoittajan esittelyyn pohdinnan siitä, mitä nuorisotyö itse kullekin tarkoittaa. Vaeltajien vastauksista nousee arvostus nuorta kohtaan. Tarvetta pysähtyä nuoren vierelle, olla läsnä, kohdata, kuunnella. Saada nuori itse oivaltamaan oman arvonsa. Moni mainitsee kiireettömyyden, nuorisotyö vastapainona kiireelle ja kohtaamattomuudelle. Kohtaamisen ei tarvitse olla kasvokkaista, se voi yhtä hyvin tapahtua verkossa, niin kuin 2020-luvulla kuuluukin. Nuorisotyöntekijä on jotenkin erilainen kasvat-taja.

Nuorisotyö myös mahdollistaa nuorille monia asioita. Nuorisotyöntekijä on uusien ovien avaaja ja tsemppari. Hän tuuppii nuorta turvallisesti kohti nuoren itse osoittamaa suuntaa. Nuorisotyöntekijä kulkee siinä rinnalla, sanoittaa nuorelle tämän vahvuuksia, välillä yllyttäen heittäytymään ja kokeilemaan siipien kantavuutta.

Nuorisotyön avulla tuetaan nuoria toimijoiksi. Samalla tuotetaan yhteisöjä ja osallisuutta, aktiivista kuntalaisuutta. Nuorisotyöntekijä on innostaja. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat tärkeitä. Nuorisotyöntekijällä on tehtävänä myös tuoda nuorten ääni kuulluksi. Nuorisotyöntekijä on nuoren puolella.

ILTANUOTIOLLA NUORISOTYÖN KONKARIKIN HERKISTYY

Tämä Walkabout-hanke oli nuorisotyöntekijöille kohdennettu oppimisvaellus. Se ei kuitenkaan toiminut yksisuuntaisesti, vaan osallisti meidät kaikki samaan nuorisotyön pohdintaan, perusteluun ja uuden löytämiseen. Kuten muillakin vaelluksilla oli tälläkin reissulla tarjolla huimia näköaloja, rajua väsähtämistä ja rämpimistäkin. Ryhmän tuella selviydyimme kunnialla määränpäähän, esittelemään Kanuuna-seminaariin kehittämishankkeiden tuloksia. Taaksepäin katsoen päällimmäiseksi näyksi nousee intohimo nuorisotyöhön ja sen kehittämiseen. Koskettavaa oli myös vaeltajien kiitollisuus työnantajiaan kohtaan tästä mahdollisuudesta. Ajan saaminen oman työnsä kehittämiseen ei ole jokapäiväistä. En voi olla kuin kiitollinen, että sain myös itse mahdollisuuden tähän vaellukseen.

3.

**NUORISO-
TYÖNTEKIJÖIDEN
NÄKEMYKSIÄ
WALKABOUT-
HANKKEESTA
KEHITTÄMIS- JA
OPPIMIS-
MENETTELYNÄ**

”Hyvin selviydyttiin ensimmäisestä vaelluksesta”

– nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä Walkabout-hankkeesta kehittämis- ja oppimismenettelynä

Walkabout-hankkeen aikana hankkeeseen osallistuneiden ryhmien kanssa käytiin vapaamuotoisia keskusteluja hankkeen lähtökohdista ja tavoitteista, keskeisistä periaatteista sekä toimintavoista. Lisäksi osallistujilta kerättiin palautetta kunkin ryhmän prosessin (syys-toukokuu) jälkeen. Palautteen keruu toteutettiin sähköisen Webropol-kyselytyökalun avulla kesällä 2017 (ryhmä 1, jatkossa R1, lukuvuosi 2016–2017) ja kesällä 2018 (ryhmä 2, R2, lukuvuosi 2017–2018). Tässä artikkelissa esitellään kyselyaineistoon perustuvia ”vaeltajien” näkemyksiä ja kokemuksia.

Kysely koostui hankkeen tavoitteisiin ja toteutukseen kytkeytyvistä suljetuista ja avoimista kysymyksistä (ks. liite), joihin ensimmäisen ryhmän vaeltajat olivat osaltaan vaikuttaneet heidän kanssaan toteutetussa päättökeskustelussa ja -työskentelyssä. Jälkimmäisen ryhmän kanssa käytettiin vertailtavuuden mahdollistamiseksi samaa kyselyä, ja ennen kyselyn toteuttamista varmistettiin vielä sen soveltuvuus kyseiselle ryhmälle. Kyselyn saate ja linkki verkkolomakkeeseen jaettiin hankkeeseen osallistuneille sähköpostitse, ja kyselyyn pyydettiin vastaamaan yksilöllisesti. Anonymiteetin turvaamiseksi kyselyssä ei kerätty vastaajien sosiodemografisia tai muita taustatietoja. Kummastakin ryhmästä (R1: seitsemän osallistujaa, R2: kuusi osallistujaa; yhteensä 13 nuorisotyöntekijää) kyselyyn vastasi viisi henkilöä, eli aineisto koostuu yhteensä kymmenestä lomakevastauksesta.

Artikkelissa kuvataan aineiston määrälliseen analyysiin (kuvailevan tason tarkastelu) ja lisäksi laadulliseen analyysiin (avointen vastausten perustava sisällönanalyysi) perustuvia tutkimuksellisia havaintoja. Ryhmäkohtaisen aineiston

analyysin lisäksi eri ryhmiin kuuluneiden vastauksia on vertailtu keskenään. Löydökset jäsennellään neljän teeman alle: 1) käytännöt ja organisointi, 2) viestintä, vuorovaikutus ja sosiaalinen tuki, 3) kehittämisprojektin onnistuminen ja merkitys sekä 4) oppiminen, ammatillinen kasvu ja ammatilliset suunnitelmat. Teemat mukailevat osin kyselyn rakennetta mutta osin myös poikkeavat siitä. Tekstissä viitataan niihin lomakkeen kysymyksiin, joiden antia kulloinkin käsitellään.

Avoimiin vastauksiin perustuvat aineistolainaukset on valittu harkitusti siten, ettei niistä voida tunnistaa vastaajaa, ja lainauksia on tarvittaessa myös anonymisoitu esimerkiksi häivyttämällä murteellisuutta. Lainausten yhteydessä esitetään tunnistetietona vain ryhmätunnus (R1, R2), jollei se tule ilmi lainauksen kontekstista, mutta lainausten esittämisessä on huolehdittu siitä, että lainaukset edustavat tasapuolisesti eri vastaajien näkemyksiä.

KÄYTÄNNÖT JA ORGANISOINTI

Hankkeen aikana toteutuneita käytänteitä ja järjestelyitä arvioitiin kyselylomakkeessa yhteensä 19 kohdasta koostuvan patteriston avulla (ks. kysymys 1). Vastaajia pyydettiin arvioimaan tyytyväisyyttään erilaisia käytännön asioita kohtaan, ja erilaisia muuttujia esitettiin suhteellisen runsaasti, sillä tavoitteena oli kerätä palautetta monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Vastaajia ohjeistettiin arvioimaan hankkeen käytännölliseen prosessiin ja lähi- ja verkkotapaamisiin liittyviä seikkoja asteikolla 1–5 (1 = erittäin tyytymätön, 2 = jokseenkin tyytymätön, 3 = ei tyytymätön eikä tyytyväinen, 4 = jokseenkin tyytyväinen, 5 = erittäin tyytyväinen). Lisäksi vastaajilta pyydettiin kehittämisorientoituneita perusteluita (ks. kysymys 2), mikäli he ilmoittivat näkemyksekseen vaihtoehdon 1 tai 2. Lomakkeessa haluttiin fokusoida nimenomaisesti epäkohtiin liittyviin perusteluihin, sillä myönteisistä kokemuksista ja näkemyksistä oli keskusteltu jo suhteellisen runsaasti koko ryhmän ja myös yksittäisten henkilöiden kanssa.

Aineiston perusteella hankkeen käytännön toteutukseen oltiin pääasiassa tyytyväisiä. Molemmissa vastaajaryhmissä painotus erilaisten patteristoon kuuluneiden asioiden arvioinnissa oli vastausvaihtoehdossa 4 (aineiston moodi eli tyyppiarvo). Ensimmäisen kysymyksen vastausvalinnoista muodostettuun taulukkoon kertyi yhteensä 95 valintaa (5 vastaajaa, 19 kohtaa), ja 57 valintaa sijoittui juuri vaihtoehtoon ”jokseenkin tyytyväinen”. Vastaavasti toisen vertaisryhmän vastauksissa (95) yhteensä 59 tapauksessa valittiin vaihtoehto 4.

Kumpaankin vertaisryhmään kuuluneiden henkilöiden vastauksissa hienoista tyytymättömyyttä (vaihtoehto 2, ”jokseenkin tyytymätön”); kahdesta ryhmästä yhteensä kolme vastaajaa) osoitettiin hankkeen markkinointia kohtaan.

Hankkeesta informointi ja hankkeeseen rekrytointi nähtiin kehittämiskohteeksi, ja tähän liittyen esitettiin kommentteja myös avoimissa vastauksissa. Hankkeesta tuli tietoa liian vähän ja myöhään. Hanketta ei vastaajien mukaan markkinoitu aktiivisesti kaikissa kunnissa ja omissa työyhteisöissä:

”Pohtimisvaelluksen markkinointi ei kunnissa mennyt hyvin ja tieto omassa kunnassa tuli todella viime hetkellä, miksi ihmisten oli vaikea lähteä mukaan. Tämä ehkä oli enemmänkin esimiehistä kiinni kuin hankkeen parissa työskennelleistä.” (R2)

Markkinoinnin lisäksi ensimmäisen ryhmän vastauksissa lievää tyytymättömyyttä (vastausvaihto 2, kaksi vastaajaa) ilmaistiin Blackboardin Collaborate Ultra -videoneuvottelutyökaluun (CU) liittyen. CU-työkalua hyödynnettiin vertaisryhmän verkkotapaamisissa, mutta sen käyttämisessä ilmeni jonkin verran ongelmia. Haasteet saattoivat johtua useista tekijöistä, kuten tapaamiseen osallistuneiden laitteistoista ja verkkoyhteyksistä, tottumattomuudesta käyttää kyseistä työkalua, verkkosessioita ohjanneiden henkilöiden osaamisen puutteesta tai CU:n omista käyttäjistään riippumattomista häiriöistä. Jälkimmäisen ryhmän prosessin aikana (2017–2018) ongelmia kohdattiin vähemmän, eikä toisen ryhmän vastauksissa tuotukaan esiin CU:ta erityiseksi ongelmaksi.

Ryhmän kaksi vastauksissa tyytymättömyyttä (vaihtoehto 2) esitettiin verkkotapaamisten määrään sekä tiheyteen ja rytmitykseen liittyen (yhteensä seitsemän vastausta). Verkkotapaamisia toteutettiin tietoisesti enemmän kuin ensimmäisen ryhmän kanssa, sillä tässä ryhmässä oli koettu, että prosessin alussa tukea tarvitaan melko runsaasti. Jälkimmäisen ryhmän vastausten perusteella tapaamisia koettiin kuitenkin olevan liikaa ja kehnosti ajoitettuna. Avoimissa vastauksissa kuvattiin, että verkkotapaamisia oli välillä liian tiheästi, ja ne painoutuivat liian prosessin alkuvaiheeseen, vaikka apua ja tukea olisi tarvinnut erityisesti loppuvaiheessa. Vastaajat toivat myös esiin, että välillä arjen kiireiden keskellä oli haasteellista löytää aikaa tapaamisiin, eivätkä ne välttämättä palvelleet omaa kehittämisprosessia:

”Verkkotapaamisia oli ehkä hieman turhan tiheästi, välillä tuntui siltä, että ei ollut ehtinyt tehdä juuri mitään hankkeen eteen tapaamisten välillä.”

”Viikottaiset verkkopalaverit ovat vähän turhan raskaita ja on hankala saada työvuoroihin.”

Ajankäytön haasteiden voidaan nähdä johtuneen ainakin osin siitä, ettei hankkeeseen liittyvän oman kehittämisprojektin työstämiseen oltu varattu riittävästi aikaa. Tämä puolestaan johtui ainakin osin siitä, ettei projektiin oltu

varaудuttu ajoissa esimerkiksi markkinoinnin ja rekrytoinnin myöhäisen ajan-
kohdan ja epäselvän informaation vuoksi.

VIESTINTÄ, VUOROVAIKUTUS JA SOSIAALINEN TUKI

Hankkeen aikaiseen viestintään, vuorovaikutukseen ja koettuun sosiaaliseen tu-
keen liittyen kyselylomakkeessa esitettiin 13 väittämää (ks. kysymys 3), joita
ohjeistettiin arvioimaan asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri
mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 5 = täysin
samaa mieltä). Väitepatteriston jälkeen (ks. kysymys 4) vastaajilla oli mahdol-
lisuus perustella näkemyksiään ja esittää kehittämissuhteita, mikäli he olivat
valinneet vaihtoehtoja 1 tai 2.

Ensimmäisen ryhmän vastausten joukossa kolmeen väittämäpatteristoon kuulu-
neeseen vertaisryhmään liittyvään väitteeseen, ”Vertaisryhmässä oli hyvä ilma-
piiri”, ”Koin vertaisryhmän turvalliseksi” ja ”Vertaisryhmä oli minulle tärkeä”,
valittiin muita väittämiä useammin vastausvaihtoehto 5 – näissä väittämissä
yhtä lukuun ottamatta kaikki vastaajat ilmoittivat kannakseen ”täysin samaa
mieltä”. Jälkimmäisessä ryhmässä näihin vertaisryhmään liittyvien väittämien
vastaukset jakautuivat tasaisemmin vaihtoehtojen 4 ja 5 välille.

Väittämään ”Vertaisryhmässä jaettiin omaa ammatillista arkea ja osaamista riit-
tävästi” vastattiin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta valitsemalla vaihtoehto 4
(kaksi vastaajaa) tai 5 (kaksi vastaajaa). Väittämäpatteriston vastausten lisäksi
myös ensimmäisen ryhmän lomakkeiden loppuosassa avoimissa kommentteissa
ja terveisissä (ks. kysymykset 11–13) tuotiin esiin ryhmän merkitystä hanke-
ja kehittämisprosessin aikana, esimerkiksi lyhyesti ja ytimekkäästi seuraavalla
tavalla:

”Ryhmä oli suuri vertaistuki projektin aikana. KIITOS!”

Vastausvaihtoehtoa 3 valittiin eniten (kolme vastaajaa viidestä) kollegojen tu-
keen liittyvissä kohdissa (”Kollegani olivat kiinnostuneita projektistani”, ”Kol-
legani tukivat projektini toteuttamista”). Tämä voi viitata esimerkiksi siihen,
ettei kehittämisprojektista ole ollut mahdollista keskustella riittävästi työtove-
reiden kanssa, yhteinen ja yhteisöllinen projektin työstäminen on jäänyt vähäi-
seksi, tai kollegojen näkemykset ovat jääneet epäselviksi, jolloin on tuntunut
sopivimmalta valita ”ei samaa eikä eri mieltä”.

KEHITTÄMISPROJEKTIN ONNISTUMINEN JA MERKITYS

Kehittämisprojektin toteutusta ja siitä viestimisen onnistumista arvioitiin kysymyksessä 7. Vastaajien tuli tarkastella oman projektinsa prosessiin liittyneiden elementtien (lomakkeelle valittiin 13 erilaista) toteutumista ja onnistumista asteikolla 1–5 (1 = erittäin huonosti, 2 = melko huonosti, 3 = ei hyvin eikä huonosti, 4 = melko hyvin, 5 = erittäin hyvin). Kysymyksessä 8 vastaajat pystyivät lisäksi perustelemaan edellisen kysymyksen vastauksiaan, ja kysymyksessä 9 puolestaan pyydettiin vielä arvioimaan oman kehittämisprojektin merkitystä omassa työyhteisössä ja kunnassa muutamien avointen kysymysten virittelemänä.

Kysymyspatteriston vastauksia tarkasteltaessa ryhmässä yksi vastaukset painottuivat vaihtoehtoon 4 (37 valintaa, 64 vastausta; yksi vastaaja oli jättänyt tietoisesti tai vahingossa vastaamatta yhteen kohtaan). Tyytymättömyyttä (vaihtoehto 2, yksi valinta) tai neutraalia näkemystä (vaihtoehto 3, kolme valintaa) osoitettiin omasta projektista viestimisen onnistumiseen omassa kunnassa. Kaikkein tyytyväisimpiä (vastausvaihtoehto 4) oltiin oman projektin tuloksiin tai lopputuotokseen (neljä vastausta), sekä omaan artikkeliin ja Kanuuna-seminaarissa toteutettuun suulliseen esitykseen, joihin liittyen kaikki vastaajat ilmaisivat onnistumista vaihtoehdon ”erittäin hyvin” (5) avulla.

”Projektin toteuttaminen käytännössä oli mahtava kokemus. Toivotavasti toimintaa saadaan ylläpidettyä. Se, että projekti näkyi oikeasti käytännön työssä, oli minulle todella tärkeää.” (R1)

Ryhmässä kaksi vastausten painotus oli – vastaavasti kuin ensimmäisessä ryhmässä – vaihtoehdossa 4 (31/65). Ryhmän kaksi vastauksissa ei ollut havaittavissa selvää kärkeä onnistumisessa ja tyytyväisyydessä. Aineiston valossa epäkohdiksi (vaihtoehto 2) nousi, yhtä lailla kuin ensimmäisessä ryhmässä, viestiminen omassa kunnassa (kaksi valintaa) ja omalle lähiesimiehelle (kaksi valintaa). Lisäksi omaan artikkeliin liittyvän prosessin onnistumiseen ei oltu täysin tyytyväisiä (kaksi valintaa):

”...artikkelin kirjoittamiseen olisin ehkä kaivannut enemmän tukea aikaisemmassa vaiheessa, nyt se meni hieman hassusti, kun hanke oli tavallaan jo päättynyt ja vasta sitten alkoi tulla korjausehdotuksia yms. artikkelitekstiin.”

Kummankin ryhmän vastaajien avoimissa vastauksissa nostettiin esiin hankeprosessin hahmottamisen ja oman kehittämisprojektin aikataulutuksen haasteita:

”Välillä oli vaikea tietää aikatauluista, ja vaatimuksista, joka oli haastavaa. Aluksi oli eri tietoja, jotka sitten muuttuivat matkan varrella.” (R1)

Oman hankeprosessin merkitystä omassa työyhteisössä ja kunnassa kuvattiin kysymyksen 9 yhteydessä molemmissa ryhmissä (R1, R2) yhteensä seitsemässä avoimessa vastauksessa. Omalla kehittämisprojektilla sekä laveammin kaikella +16-vuotiaisiin liittyvällä työllä nähtiin olevan tärkeä merkitys vähintäänkin omassa yhteisössä ja kunnassa, mutta osin myös laajemmin koko ammattialalla:

”Vaikutukset tulevat olemaan toivottavasti alaa uudistavat ja merkittävät. Tämä voi tosin viedä aikaa...” (R2)

”+16 vuotiaiden kanssa tehtävään työhön on panostettava ja toimintaa on kehitettävä.” (R1)

Osassa vastauksista tuotiin kuitenkin esiin huoli kehittämistyön jatkuvuudesta Walkabout-hankkeen jälkeen. Resurssit kehittämiseen ovat vähäisiä, eikä tekemiselle välttämättä koeta saatavan niin paljon tukea kuin tarvitaan ja toivotaan:

”...olen kuitenkin hieman skeptinen, sillä vastuu toiminnan jatkamisesta on todennäköisesti pelkästään minun harteillani, jolloin voi olla ajankäytöllisesti mahdotonta antaa toiminnalle sen vaatima aika. Toivon, että saisin tarpeeksi tukea esimiehiltä ja muilta kollegoilta toiminnan jatkamiseksi.” (R1)

Vaikka kokemukset oman työyhteisön, kollegojen ja esimiehen tuesta olivat vaihtelevia, kehittämistyön kohderyhmältä oli vastaajien mukaan saatu välitöntä myönteistä palautetta. Kehittäminen on kohdentunut nuoriin, joten heiltä saatu palaute on kehittämistyötä tekevällä nuorisotyöntekijälle luonnollisesti arvokasta:

”Olen saanut todella vähän palautetta esimieheltäni ja työyhteisöltäni [...] Kohderyhmältä saamani palautteen mukaan olen tehnyt hyvää työtä ja he toivoisivatkin minun jatkavan sitä.” (R2)

”Hyvää palautetta on saatu esimieheltä, joka haluaa laajentaa toimintaa. Paras palaute on kuitenkin tullut nuorilta itseltään.” (R1)

OPPIMINEN, AMMATILLINEN KASVU JA AMMATILLISET SUUNNITELMAT

Hankkeen aikaista omaa ammatillista oppimista ja kehittymistä pyydettiin arvioimaan kyselylomakkeella kysymyksessä 5. Prosessin alkuvaiheessa ensimmäisessä lähitapaamisessa osallistujat arvioivat omaa sen hetkistä osaamistaan toiminnallisen työskentelyn avulla, ja oman projektin ja ”vaelluksen” päätyttyä arvioinnin kohteena olleisiin asioihin palattiin uudestaan. Hankkeeseen osallistuneille esitettiin kahdeksan osaamisaluetta, ja vastaajien tuli arvioida, missä

määrin he olivat mielestään oppineet kustakin kuluneen vuoden aikana. Omaan näkemystä tuli kuvata asteikolla 1–5 (1 = en lainkaan, 2 = melko vähän, 3 = jonkin verran, 4 = melko paljon, 5 = erittäin paljon). Kysymyksessä 6 vastaajilla oli mahdollisuus täydentää vastauksiaan ja kertoa lisää oppimiskokemuksistaan.

Ensimmäisen ryhmän vastauksissa vaihtoehto 4 sai selvän painotuksen (25 valintaa yhteensä 40 vastauksesta). Useimmin vaihtoehto 4 valittiin seuraavissa osaamisalueissa: tieto ja ymmärrys +16 nuorisotyöstä, kehittämistyöosaaminen ja kirjallinen viestintä. Vastaavasti jälkimmäisen ryhmän vastauksissa vaihtoehto 4 valittiin useimmin (24/40) kuvaamaan omaa näkemystä. Myös ryhmän kaksi omaan oppimiseen liittyvässä näkemyksissä nousivat vahvasti esiin osaamisalueet tieto ja ymmärrys +16 nuorisotyöstä ja kehittämistyöosaaminen, ja näiden lisäksi painottui reflektointi ja kriittinen ajattelu. Aineiston perusteella voidaan todeta, että Walkabout-hankkeella on ollut välittömään kohderyhmäänsä juuri niitä vaikutuksia, joita sillä toivottiin ja tavoiteltiin olevan.

Molempien vastaajaryhmien keskuudessa nostettiin avoimen kysymyksen (lomakkeella nro 6) vastauksissa esille vertaisryhmän jäsenten tietotaidon, käytänteiden ja kokemusten merkitystä omalle oppimiselle. Vertaisryhmämuotoinen nuorisotyön kehittämiseen ja ammatilliseen kasvuun puretuva ohjattu toiminta koettiin relevantiksi, ja tähän liittyen esitettiin kommentteja myös lomakkeen loppuosan avointen kysymysten yhteydessä:

”Ammatilliset oppimiskokemukset liittyivät muiden kaupunkien nuorisotyöhön tutustumiseen ja heidän tavoistaan oppimiseen.” (R2)

”Ryhmän kautta pääsi peilaamaan ammatillisia asioita ja oppia alasta lisään.” (R2)

”...Opettajille myös kiitos hyvästä toteutuksesta.” (R1)

Kysymyksessä 10 vastaajia pyydettiin kuvailemaan lähitulevaisuuden tavoitteitaan ja suunnitelmiaan monivalintakysymyksen avulla. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus lisätä oma avoin vastauksensa. Vastauksista voidaan nähdä, että hankkeeseen osallistuneilla oli tulevaisuusorientoituneita aikomuksia niin +16-teemaan liittyvän työskentelyn kuin oman osaamisensa kehittämiseen liittyen (ks. taulukko 1; huom. yksi vastaaja on voinut valita useita vaihtoehtoja). Tämän ja muiden kysymysten vastausten perusteella voidaan ajatella, että Walkabout-hanke on toiminut virikkeenä ja ponnistuslautana nuorisotyöntekijöiden nuorisotyöhön ja omaan ammatillisuuteensa liittyvälle kehittämiselle ja oppimiselle.

Taulukko 1. Tavoitteet ja suunnitelmat Walkabout-hankkeen jälkeen.

	R1	R2	yht.
Walkabout-hankeessa aloitetun kehittämisprojektin jatkaminen	3	2	5
Lisäperehtyminen vapaamuotoisesti +16-nuorisotyöhön	1	4	5
Uuden +16-teemaan liittyvän kehittämisprojektin toteuttaminen			0
Uuden muun kehittämisprojektin toteuttaminen	1	2	3
Täydennyskoulutukseen hakeutuminen	1	2	3
Alempaan AMK-tutkintoon hakeutuminen	2		2
Ylempään AMK-tutkintoon hakeutuminen			0
Uusiin työtehtäviin hakeutuminen		1	1

4.

**OPPIMISVAELLUS
JOHDON SILMIN**

Merja Nordling

Nuori Espoo kollektiivisella oppimisvaelluksella Kanuunakumppaneiden kanssa

Vaikutukset espoolaisen nuorisotyön kehittämiseen ja johtamiseen

Vuonna 2015 Kaupunkimaisen nuorisotyön verkostossa, Kanuunassa, keskusteluun nousivat 16 vuotta täyttäneet nuoret ja erityisesti jaettu havainto siitä, ettei kunnallinen nuorisotyö kaupungeissa juurikaan tavoita tämän ikäluokan nuoria - etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan lisäksi. Nuorisotilojen aktiiviset kävijät, sekä tapahtumiin, retkille ja ryhmätoimintoihin osallistuvat nuoret ovat pääasiassa alle 16-vuotiaita. Me olimme Espoossa saaneet nuorilta aloitteita yli 18-vuotiaille järjestettävästä vapaa-ajantoiminnasta. Nuorten näkemys oli se, että heillä ei ole paikkaa missä tavata kavereita päihteettömästi ja/tai ilman ostoveloitetta. Kaupallisia tiloja löytyy kyllä, mutta nuorilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia kyseisiin palveluihin. Me ymmärsimme nuorten tilanteen, mutta toimintamme strateginen painopiste kohdentui nuorempiin ikäryhmiin. Millä ihmeen resursseilla me pystymme palvelemaan uutta kohderyhmää? Oli aika alkaa pohtia toimintastrategiaamme uusiksi.

Kuopion Kanuuna-seminaarissa syksyllä 2015 kaupunkimaisen nuorisotyön johtajille esiteltiin Minnesota Walkabout Fellowship -toimintamallista sovellettu oppimisvaellusta. Toimintakonseptiesittelyllä onnistuttiin saamaan aikaan positiivisen hämmennyksen tila ainakin allekirjoittaneelle. ”Oppimisvaellus? Siis mitä ihmettä? Tämä kuulostaa niin erikoiselta, että tähän on lähdettävä mukaan.” Pelkästään puhtaan hämmennyksen varassa kokeiluun ei kuitenkaan Espoosta lähdetty. Vuodesta 2015 lähtien meillä oli ollut käynnissä Suuntaamo-prosessi – Espoon nuorisopalveluiden strateginen muutosprosessi, jossa hiottiin muiden asioiden lisäksi kohderyhmämäärittelyämme siten, että palveluissamme tulee huomioida jatkossa entistä vahvemmin yli 16-vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset.

Vuodelle 2016 kirjattiin ensimmäistä kertaa sitovaksi Nuori Espoo tulostavoitteeksi ”yli 16-vuotiaiden palveluiden kehittäminen”. Walkaboutin käynnistymisen ajankohta oli aivan ytimessä myös siitä näkökulmasta, että yli 16-vuotiaille suunnatut Ohjaamo-hankkeet olivat käynnistyneet vuonna 2015. Espoon Ohjaamo-hankkeessa huomioitiin vapaa-aikaan ja harrastamiseen liittyvät kysymykset elämänhallinnan, koulutuksen ja työllistymisen tuen lisäksi alusta lähtien.

Ensimmäinen Walkabout-vaellus alkoi vuonna 2016 ja Espoosta matkaan lähti kaksi innokasta nuorisohjaajaa, Anssi ja Triin. Heidän tavoitteenaan oli kehittää jokin käytännön vapaa-ajan palvelun toimintakonsepti 16 vuotta täyttäneille nuorille ilman lisäresursointitarvetta. Kyseessä oli taloudellisesti vaativa sopeuttamisvuosi, joten lisärahaa uudelle toiminnalle ei ollut osoitettavissa. Ensimmäiseltä vaellukselta syntyi +16 nuorisokahvilakokeilu Tapiolan nuorisotilalle. Alkuvaiheessa kohderyhmän tavoittaminen ja uudenlaisen nuorisokahvilan markkinointi oli haastavaa, koska meidän palveluissamme ei käynyt yli 16-vuotiaita nuoria. Tarvitsimme yhteistyötä kumppaneidemme kanssa. Luontevin yhteistyötaho oli Ohjaamo ja sen kanssa tiivistä yhteistyötä tekevät aikuissosiaalityö, Tyttöjen talo ja Vamos!. Vähitellen Tapiolaan alkoi löytyä nuoria aikuisia ja kokeilua päätettiin jatkaa Walkabout-vaelluksen päätyttyä, osana Matinkylä – Olari -Tapiolan alueen nuorisotyötä. Vuonna 2018 toiminta on vakinaistettu nuorten keksimällä Yolohuone -nimellä, ja toiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kanssa. Yolohuoneen toiminta vastaa Espoo-tarinan (kaupunkistrategia) arvoihin asukas- ja asiakaslähtöisyydestä, vastuullisesta edelläkävijyydestä sekä oikeudenmukaisuudesta. Nuori Espoo -tarinan mukaisesti Yolohuone tarjoaa nuorille aikuisille kivaa tekemistä yhdessä kavereiden kanssa, työntekijöiden aikaa arjessa, osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä tarvittaessa tukea arjen pulmatilanteisiin yhteistyössä kumppaneiden kanssa. On ensisijaisen tärkeää, että kaikella kehitettävällä toiminnalla on taustallaan selkeä yhteys työnantajan arvoihin ja strategiaan.

EDELLYTYKSET ONNISTUMISELLE ESPOOLAISEN NUORISOTYÖN JOHTAMISEN NÄKÖKULMASTA

Espoon ensimmäisellä Walkabout-matkalla nuorisohjaajat tekivät tiivistä yhteistyötä omien esimiestensä lisäksi alueellisten nuorisopalveluiden päällikön ja minun kanssani. Meillä oli selkeä yhteinen käsitys strategisista kehittämis- tarpeista laajemmin, sekä +16 nuorisokahvilan tuomasta asiakasarvosta tuossa kokonaisuudessa. Työnantaja sijoitti resurssia (työaika ja raha) kahden nuorisohjaajan kehittämis- ja kehittymisprosessiin. Nuorisohjaajat saivat tilaa ja vastuuta itsenäisesti luoda uudenlaista toimintaa muiden Walkabout-vaeltajien ja ammattitaitoisten ohjaajien tuella.

Sijoitettu resurssi tuotti työnantajalle palvelukonseptin, testasi sen toimivuutta ja onnistumisten jälkeen loi mahdollisuuden ottaa helposti kehitetty palvelu käyttöön osana normaalia palvelutarjontaamme. Nuorisohjaajat saivat matkasta kehittämiskokemuksen, sekä tässä tapauksessa kokemuksen onnistumisesta. Vaikka +16 nuorisokahvilakokeilu ei olisi vastannut nuorten tarpeeseen, eikä toimintaa olisi tästä syystä vakiinnutettu, niin olisimme silti saaneet tärkeää tietoa siitä, ettei tällaista toimintaa kannata toteuttaa, ainakaan Tapiolan alueella. Kyse olisi yhä ollut win-win -tilanteesta työnantajan sekä nuorisohjaajien välillä.

Näen johtamisen kannalta merkityksellisenä Walkabout -vaeltajien ja johdon välisen riittävän tiiviin vuoropuhelun. On tärkeää, että toiminnan- ja henkilöstösuunnittelu, taloudellinen ajattelu sekä käytännön työn kehittäminen kohtaavat. Koen, että Walkabout -vaellus voi osaltaan olla nuorisohjaajille myös matka yksittäisten palvelujen tai toimintojen merkityksen tunnistamiseksi osana nuorisotyöllistä kokonaisuutta omassa kaupungissa tai kunnassa.

Toinen merkittävä asia Walkabout-vaelluksella on nuorisohjaajien ja nuorten välisen vuoropuhelun ja yhdessä kehittämisen edellytys. Edellytys nuorten kuulemiselle tulee lainsäädännöstä, mutta nuorisotyön ammattilaisina meidän tulee olla avoimia syvemmälle yhteistyölle nuorten kanssa. - Antaa nuorille osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia arkielämässä.

Kolmas keskeinen onnistumisen avain on yhteistyö kumppaneiden kanssa. Kaikkea ei tarvitse tehdä itse. Espoossa palveluiden tuottaminen perustuu kumppanuusajatteluun. Nuorisopalveluiden käytössä on mm. kumppanuusraha, jolla voimme taloudellisesti tukea mm. järjestötoimijoita yhteistyöstä kanssamme. Lisäksi meille tärkeitä kumppaneita ovat muut Espoon kaupungin sisäiset ja ulkoiset toimijat. Voisiko Walkabout -kehittämistä tehdä kaupunkien yhteistyönä? Onko jossain kaupungissa tai kunnassa jo toteutettu onnistuneesti sellaista tekemistä, mitä meidän walkaboutilaiset alkavat kehittää espoolaiseen toimintaympäristöön? Millainen yhteistyö toisi lisäarvoa nuorten näkökulmasta?

Neljäntenä rohkeus. Ympyrä sulkeutuu. Rohkeutta vaaditaan niin johdolta kuin nuorisohjaajiltakin. Johdon tulee rohkeasti luoda mahdollisuuksia nuorisohjaajien moninaisille kehittämis- ja kehittymisprosesseille. Matka tuntemattomaan on todennäköisesti satsauksen arvoinen, kunhan tavoite on yhteinen ja vuorovaikutus riittävää. Johdolta edellytetään rohkeutta antaa nuorisohjaajien tarkastella kriittisesti olemassa olevia palveluja ja tehdä toimintaa uudistavia avauksia. Nuorisohjaajien rohkeus on kuitenkin prosessin tärkein asia. Rohkeus liittyy erityisesti omalta mukavuusalueelta pois heittäytymiseen, rohkeuteen kokeilla uutta, joskus aivan hullujakin ideoita. Uutta ei synny, ellei ole rohkeutta hypätä tuntemattomaan. Aina lopputulos ei ole aivan toivotun kaltainen, mutta toivottavasti matka on mielekäs ja opettavainen.

MITEN NUORISONOHJAAJIEN OPPIMISMATKA JATKUU?

Espoosta toiselle Walkabout-kierrokselle osallistui kolme innokasta nuorisohjaajaa, Jenny, Marjo ja Tuomas. Jennyn ja Marjon vaelluksen teemana oli selvittää mitä 16-25-vuotiaat espoolaiset haluavat vapaa-ajallaan tehdä, missä, milloin ja kenen kanssa. Tuomas puolestaan kehitteli omalla vaelluksellaan pelillistä tukiryhmää 16-25-vuotiaille nuorille aikuisille arjen- ja elämänhallintaan. Näiden vaellusten tuotosten konkretisoitumista odotan innolla lähitulevaisuudessa.

Humakin ja Kanuunan yhteinen Walkabout-oppimisvaellus on päättymässä hankkeena nyt vuonna 2018. Johtajana pohdin sitä, miten me pystymme jatkossa tarjoamaan nuorisohjaajillemme vastaavatyypisiä kehittämismahdollisuuksia työn ohessa, yhdessä muiden kaupunkien ja kuntien työntekijöiden kanssa. Oman espoolaisen kehittämisprosessin lisäksi merkityksellistä on ollut verkostoituminen ja ajatusten vaihtaminen muualta Suomesta tulevien kollegoiden kanssa. Toivon kovasti, että joku vastaavatyypinen malli löytyy.

Merja Nordling, Nuorisopalvelupäällikkö, Espoon kaupunki

”Olen Merja Nordling ja toimin nuorisopalvelupäällikkönä Espoon kaupungin liikunta- ja nuorisopalveluiden tulosityksikössä. Olen alkujaan Paukkulan kasvatteja – Kahteen kertaan valmistunut samalta kampukselta. Ensin Suomen Nuoriso-opistosta nuorisotoiminnan ohjaajaksi ja toisella kerralla kuuluiin Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopetuksen pioneeriryhmään. Olen työskennellyt kunnallisessa nuorisotyössä Tampereella, Tuusulassa ja nyt Espoossa eri rooleissa: nuoriso-ohjaajana, nuorisotalon isäntänä (melko veikeä nimike), erityisnuorisotyöntekijänä ja nyt pomohommista. Lisäksi olen tehnyt yli 10 vuoden uran järjestökentällä ja muutaman vuoden piipahduksen sosiaalialan työtehtävissä, valmistuttuani sosiaalialan ylempään amk-tutkintoon. Lopulta veri veti takaisin nuorisotyöhön, ehkä sattumustenkin kautta. Nuorisotyössä innostavinta on alan dynaamisuus ja ihmisten sitoutuminen nuorten asioiden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Nuorisotyö on rohkeaa edelläkävijyyttä – Me työskentelemme tulevaisuudenrakentajien kanssa. Ammatillisuus sekä tärkeän ammattimme kehittyminen tulevaisuuden toimintaympäristöön sopivaksi on välttämätöntä. Paikalleen jämähtäminen ei ole mahdollista.”

Leena Ruotsalainen

Walkabout - työelämän herkkua

Kävin katsomassa nuorten teatteriesityksen - esitys ja sen jälkeinen kohtaaminen teatterin takapihalla olivat herättäviä kokemuksia. Nuori näyttelijä istui tupakalla ja nakkasi tupakantumpin maahan. Kysyin, etkö voisi laittaa sitä tuhkakuppiin? Mitä sillä on väliä, hän vastasi. Maailman seitsemän miljardia ihmistä tekee samoin. Minun teollani ei ole mitään merkitystä. Olen dystoopikko, hän jatkoi. Wikipedia kertoo, että dystopia on epätoivottava yhteiskunta, kauhukuva tulevaisuuden yhteiskunnasta. Usein termillä viitataan kuvitteelliseen lähitulevaisuuden yhteiskuntaan, jonka odotetaan syntyvän vallitsevien yhteiskunnallisten kehitysuuntien kiihtyessä huippuunsa. Tyypillisesti tuloksena on ihmisarvoa loukkaava sortoyhteiskunta tai nykyisin myös ekologisen katastrofin kokenut maailma.

Kotkalainen 18-vuotias Alekski puhui Kritiikkpäivillä ja googletti sanat Nuoret ovat ... ja kolme ensimmäistä sanaa olivat laiskoja, tyhmiä ja ilkeitä. Kyynisyys lisääntyy. Aleksin mukaan suurin uhka on ilmastonmuutos. ”Nuoret tarvitsevat koulutusta, vaikutusmahdollisuuksia, vuorovaikutusta, positiivista kannustusta sekä näkyvää edistystä uskoakseen tulevaisuuteen”, Alekski sanoo. Juuri siksi +16 on ajankohtainen.

MIKSI OVET EI AUKENE MEILLE?

Kaikki eivät uskalla eivätkä osaa. +16 ja sitä vanhemmat nuoret tarvitsevat keskustelukumppania, joka voi toimia peilinä, puskurina, innoittajana, mahdollistajana - tasavertaisena aikuisena, jolla ei ole vastauksia vaan kysymyksiä tai vaihtoehtoja. Juuri siksi +16 on ajankohtainen.

Edellä mainittu nuori näyttelijä oli tyly eikä jatkokeskusteluja syntynyt yrityksistäni huolimatta. Dialogia kuitenkin tarvitaan ja aina pitää yrittää. Nuorisotyön arkitodellisuus kohdistuu varhasteini-ikäisiin tai teini-ikäisiin. Pahimmillaan ns. täysi-ikäiset poistetaan tiloista ja arjesta. Lentäkää, jos uskallatte ja osaatte.

NUORISOTYÖNTEKIJÄ ON KEHITTÄJÄ

Johdon tehtävänä on yhdessä työntekijöiden kanssa tunnistaa osaamisen vahvistaminen ja kehittämisen mahdollisuudet. Mielestäni on erityisen tärkeää pitää yllä ja kannustaa työntekijöitä itsensä kehittämiseen ja uuden oppimiseen.

Walkabout kiinnittyy vahvasti työelämään. Johto voi parhaimmillaan etsiä yhdessä työntekijöiden kanssa kehittämiskohteita, rohkaista, innostaa ja välillä jopa patistaa. Kotkassa Walkabout-kehittämiskoulutukseen osallistui molempina toteutuneina vuosina työntekijä. Minä, nuorisotoimenjohtajana en laittanut Walkabouttia yleiseen hakuun vaan omaan intuitioon luottaen headhanttasin nuorisonohjaajat mukaan.

Johdon tehtävänä on tuntee työntekijät, tunnistaa ilmiöt ja toimintaympäristön suuret, pienet, äänekkäät ja hiljaiset tuulet. Johdolla on myös näkemys, mikälaista osaamista tarvitaan ja mitä kehittämiskohteita eteen ilmestyy. Ja jotta johto ei olisi omassa kuplassaan edellä mainitut syntyvät yhdessä koko henkilöstön kanssa työskennellen. Lähtökohta on, että nuorisotyöntekijä on oman alansa asiantuntija ja työnsä kehittäjä. Yhteinen näkemys syntyy luottamuksen ja avoimuuden avaimilla.

KAKSI HANKETTA

Molemmat osanottajat - sekä Toni että Eve - löysivät kehittämiskohteet, jotka ovat synnyttäneet muutoksen työotteessa. Sitä kautta syntynyt kokonaisvaltaisempi näkemys on kasvattanut nuorisotyön merkitystä kaupunkiympäristössä ja monitoimijaisissa verkostoissa.

Nuorisotyö toteuttaa Kotkan kaupunkistrategian linjauksia ja on määritellyt olemassaolon merkityksen toiminta-ajatuksessa seuraavasti: Nuorisotyö toimii lasten, nuorten ja kaupunkilaisten osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistajana. Nuorisotyö tukee kansalaistoimintaa ja rakentaa yhteisöllisyyttä.

Nuorisotyö vahvistaa monitoimijaista yhteistyötä aloitteellisella ja aktiivisella työotteella kotkalaisten, erityisesti nuorten hyvinvoinnin ja onnellisen elämän edistämiseksi.

Nuorisotyö seisoo sanojensa takana ja edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, kulttuurien moninaisuutta ja kestävästä kehitystä.

Nuorisotyö on rohkea uudistaja ja kokeilija, utelias uusille ihmisille, asioille ja ilmiöille. Mikään inhimillinen ei ole nuorisotyölle vierasta.

Tonin Tyhjät tilat täynnä elämää ja Even Karhulan alueen kehittäminen Walkaboutin kehittämishankkeina ovat tukeneet sekä kaupunkistrategiaa että toiminta-ajatusta.

KOKONAISVALTAISUUS

Molemmat hankkeet ovat laajentaneet ns. perinteistä tilanuorisotyötä kansalais- ja omaehtoisen toiminnan tukemiseen sekä kokonaisvaltaiseen alueelliseen työhön. Nuorisotyön helmasynti on ollut kautta historian nuorten niputtaminen omaksi erilliseksi ryhmäksi, jonka vuoksi sukupolvien välinen luonteva yhteys on jopa kadonnut. Nuorisotyö ei vastaa nuorten hyvinvoinnista ja onnellisesta elämästä yksin vaan yhdessä muiden kanssa.

Tyhjät tilat täynnä elämää ja Karhulan alueen kehittäminen ovat vaatineet verkoston rakentamista, dialogia ja diplomatiaa, vakuuttelua ja vaikuttamista. Nuorisotyön toimesta Kotkaan on saatu raikasta tuulahdusta sekä luottamusta virkakoneiston ja asukkaiden välille.

Tyhjät tilat täynnä elämää on poikanut Joutomaa -tapahtumat siilossa, tyhjissä kumppanuustalossa ja poliisitalossa. Nuorisotyö on luonut edellytykset mm. pyörä- ja kierrätyspajalle, kutomo Onnenpolulle, kaikille avoimelle ateljee Kanvaasille, Landryvideo ry:n elokuvaprojektille ja romaaniyhdistyksen CafeRomille. Uusimmat tulokkaat ovat Haukkavuoren näkötorni ja Harraste ry:n harrastevälinelainaamo.

Nuorisotyö laittoi Karhulan kehittämisen liikkeelle pienimuotoisilla tilaisuuksilla, joissa kerättiin asukkaiden näkemyksiä ja ideoita alueen kehittämiseksi. Kehittämistyön tuloksena syntyi mm. taidegalleria vanhalle linja-autoasemalle ja Pinkki Ohjaamo torille. Nuorisotila Kulmasta rakennetaan virtuaalinen todellisuus. Nuorisotyö sai rahoituksen Googelta.

Yksi suurimmista hetkistä oli, kun kaupunkisuunnittelu ja nuorisotyö kutsuivat alueen keskeiset johtohahmot yhteiseen tapaamiseen. Nuorisotyö voi liikuttaa pieniä juttuja. Isot jutut tehdään yhdessä.

AMMATILLISUUDEN VAHVISTUMINEN

Even ja Tonin ammatillisuus kehittyy tekemällä, kokeilemalla ja kontakteilla. Nuorisotyössä on osattava tarttua hetkeen. Pahimmillaan hyvin suunniteltu ei ole alkanutkaan, kun hetki on jo mennyt ohi. Jokainen työntekijä on asiantuntija ja kehittäjä.

Olen ollut neljä vuotta nuorisotoimenjohtajana. Sinä aikana olen nähnyt työntekijöiden huimat kehitys- ja oppimisaskeleet. Nuorisotyön myllytys laajempaan, kokonaisvaltaisempaan ja monitoimijaiseen suuntaan on ollut oikea tie. Toki haastava ja vaativa. Nuorisotyön mahdollisuudet toimia jouhevasti, joustavasti ja nopeasti ovat sen suola ja sokeri.

WalkAbout on auttanut meitä myllyttämään.

Leena Ruotsalainen on virallisesti Kotkan nuorisotoimenjohtaja ja epävirallisesti nuorisotyön ikiliikkuja, kannustaja, innostaja, muutosmoottori ja taustapiru.

Mahdollisuudet ja haasteet johdon näkökulmasta

Walkabout-projektiin toisena lukuvuonna (syksy 2017 – kevät 2018) osallistuneet nuorisotyöntekijät esittelivät omia kehittämisprojektejaan, niihin liittyviä oppimiskokemuksia sekä tuloksia ja tuotoksia Tampereella 17.5.2018 järjestetyssä Kanduuna-verkoston seminaarissa. Tapahtuma toimi samalla myös koko Walkabout-hankkeen (2016–2018) päätöstilaisuutena. Seminaarissa nuorisotoimen johtajilta kerättiin pienimuotoinen kyselyaineisto. Yhden A4-sivun mittainen paperinen lomake koostui yhteensä seitsemästä kysymyksestä, jotka muotoiltiin helposti lähestyttäväksi ja seminaaritulanteessa toteuttavaan aineistonkeruuseen sopiviksi.

Aluksi seminaariin osallistuneilta johtajilta kartoitettiin suljetun valintakysymyksen avulla, kuinka monta osallistujaa heidän edustamistaan kunnista Walkabout-projektissa oli kaiken kaikkiaan ollut mukana. Vastausvaihtoehtoja annettiin kolme: 0, 1, 2–4. Muita taustatietoja lomakkeella ei kysytty.

Taustoittavan kysymyksen jälkeen lomake sisälsi viisi avointa kysymystä: 1) Mikä Walkabout-hankkeessa on ollut innostavaa? 2) Mikä Walkabout-hankkeessa on tuntunut haastavalta? 3) Kun mietit nuorisotyöntekijöiden mahdollisuuksia kehittää uusia työmuotoja, mitä mieltä olet Walkabout-mallin toimivuudesta? 4) Kun mietit yli 16-vuotiaiden parissa tehtävää nuorisotyötä, millaiset Walkabout-hankkeeseen liittyvät asiat voisivat olla teillä hyödynnettävissä tai sovellettavissa? 5) Millaisena näet Walkabout-mallin tulevaisuuden? Lopuksi vastaajilla oli vielä mahdollisuus tuoda esille vapaasti haluamia asioita vastaamalla kysymykseen ”Mitä muuta haluaisit sanoa?”

Kyselyyn vastasi yhteensä 27 henkilöä. Seitsemän vastaajan edustamista kunnista Walkabout-projektiin oli osallistunut 2–4 osallistujaa, ja viisi vastaaja valitsi osallistujamääräksi yhden. 14 vastaajaa ilmoitti, ettei hänen edustamistaan kunnista ollut osallistunut yhtään henkilöä, ja yksi jätti vastaamatta kysymyksen. Tämän artikkelin perustana on käsitelty kaikkia vastauksia riippumatta siitä, onko vastaajan kunnasta omakohtaisesti osallistuttu hankkeeseen.

Käsinkirjoitetut avoimet vastaukset kirjoitettiin puhtaaksi, järjesteltiin kysymyksittäin, ja analysoitiin kvantifioimalla sekä laadullisesti luokittelemalla ja teemoittelemalla. Aineiston sisällöt on jaoteltu a) merkityksistä ja mahdollisuuksista sekä b) haasteista ja ongelmista kertoviin vastauksiin. Aineistosta rakennettiin eri teemoja tiivistäviä tyyppikuvauksia, jotka koostuvat aidoista aineistolainauksista. Tässä tekstissä esitellään kokoavien kuvausten muodossa nuorisotoimenjohtajien näkemyksiä Walkabout-hankkeesta työelämälähtöisenä nuorisotyön kehittämis- ja oppimismenettelynä.

Eri vastaajilta kootut lainaukset on sidottu tarvittaessa yhteen lisäämällä rinnastus- tai alustuskonjunktioita, pisteitä, pilkkuja, kaksoispisteitä ja ajatusviivoja, ja joitakin lainauksia on katkaistu poistamalla täytesanoja ja asiasisällön näkökulmasta ylimääräisiä sanoja tai lyhennetty virkkeen alusta tai lopusta. Lisäksi tiivistelmien loogisen ja sujuvan tarinallisen esitystavan edistämiseksi lainauksiin on lisätty puhekielisistä vastauksista puuttuneita olla-verbejä tai muita asia-yhteydestä ja virkekontekstista ennustettavissa olevia pieniä täytesanoja (kuten ”ja”, ”myös”). Muutoin lainausten alkuperäinen kirjoitusasu ja sisältö on säilytetty ja lainausten edustavuus suhteessa aineistoon on varmistettu.

WALKABOUT-MALLIN MERKITYS JA MAHDOLLISUUDET

”Lähtökohtana on ollut luoda jotain ihan uutta. Työntekijät pääsevät itse kehittämään uutta toimintaa kohderyhmälle, jolle suunnattua toimintaa on vasta vähän olemassa.

Hienoa on ollut kuulla työntekijöiden innostavia esityksiä ja huomata, että innostuneisuutta toiminnan kehittämiseen heillä on. Kyseessä on malli, joka tarjoaa hyvän rakenteen nuorisotyön kehittämiseksi. Yhteistyö ja jakaminen eri kuntien ja toimijoiden välillä tuottaa uutta ja laatua, ja on mahdollisuus tutkia ja kokeilla, ja kehittää paitsi työtä myös työntekijää ja toimintakulttuuria.

Humakista saatava tuki on mahdollistanut oppimisen: tämä on hyvä muoto, kun on vertaisryhmä ja vetäjä, paljon parempi kuin työmuodon kehittäminen itsenäisesti oman työn ohessa. Pitkän linjan työntekijälle malli on hyvä tilaisuus miettiä kehittämistä ja kehittymistä, ja on myös ”koulutus-kammoisille” oiva tapa uusiin kokeiluihin.

Nuorisotyöntekijät saavat valtaa ja vastuuta kokeilla omia ideoita. Toivon, että kun tällainen malli on laitettu käyntiin, niin tätä voitaisiin nimenomaan käyttää nuorisotyöntekijöiden mahdollisuutena kehittää toimintaa ja olla yhteydessä muihin työntekijöihin (vertaistuki), mutta lisäksi vielä dialogia johdon kanssa. Ehkä teemaa voisi myös laajentaa?”

WALKABOUT-MALLIN HAASTEET JA ONGELMAT

”Hankkeeseen osallistuminen on riippunut työntekijän innokkuudesta. Aika ja resurssit hankkeeseen irrottamiseen haastavat, kun on niin paljon muutakin meneillään ja muitakin innostavia juttuja jatkuvasti tarjolla. Ei saa ihan selkeää kuvaa, mitä erityistä +16-vuotiaiden kanssa toimimiseen on löydetty, sillä samanlaisia toimintamuotoja toteutuu nuorempienkin kanssa. Ennakkotieto hankkeesta on ollut epäselvä, ja on esitelty tuloksia, mutta varsinaista prosessia ei niinkään – mitä ohjaaminen on ollut käytännössä? Aina on hyvä, että korvamerkitään aikaa kehittämistyölle, mutta on ehkä hyvä miettiä, kuinka paljon aikaa on oikeasti realistista pyhittää ”koulutyölle”. Hankkeiden uiminen rakenteisiin ja implementointi on varmistettava. Haasteena on myös johtajien puuttuva ymmärrys työn kehittämisen luonteesta: Walkabout-malli mahdollistaa, mutta perusorganisaation on mahdollistettava mahdollisuus.”

5.

**WALKABOUT
TULEVAISUUDESSA**

Suvi Lappalainen, Kanuuna:

Miten Walkabout voisi olla myös tulevaisuudessa osa Kanuunan kehittämistyötä?

Kanuuna tunnettiin vuodesta 2007 vuoteen 2017 Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkostona. Vuoden 2018 alusta Kanuuna on toiminut opetus ja kulttuuriministeriön asettamana Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskuksena.

KANUUNASSA KEHITETÄÄN VERKOSTOISSA

Kanuunassa nuorisotyötä kehitetään vertaisverkostoissa. Vuoteen 2018 saakka verkostot syntyivät kehittämishankkeiden jälkeen kuntien nuorisotyöntekijöiden halusta jatkaa kehittämistä hankkeen päätyttyä. Myös Walkabout-hankkeen jälkeen +16-vuotiaiden parissa työskentelevät nuorisotyöntekijät päättivät keväällä 2018 perustaa työlle oman kehittämisverkoston. Verkoston ensimmäinen tapaaminen on marraskuussa 2018. Verkoston perustan tulevat muodostamaan Walkabout-vaellukselle osallistuneet nuorisotyöntekijät, mutta tervetulleita mukaan verkostoon ovat kaikki +16-vuotiaiden kanssa työskentelevät.

Kun verkosto kokoontuu marraskuussa 2018 ensimmäisen kerran, se määrittelee itse tehtävänsä ja tavoitteensa, joilla se tukee verkoston jäsenten arjen työtä +16-vuotiaiden parissa. Näin tapahtuu myös muissa Kanuunan verkostoissa. Verkostot ovat jatkuvassa liikkeessä, uusia jäseniä tulee mukaan ja konkareita poistuu. Verkostot elävät ja pysyvyys verkostotoimintaan tulee Kanuunan työntekijöiltä, joiden rooli murrostilanteissa korostuu. Verkostotapaamisiin kutsutaan ajoittain myös nuorisotyöntekijöiden toivomia asiantuntijoita. Vertaisryhmissä asiantuntijuutta koitellaan ryhmäläisten elämismaailmasta käsin ja vertaisverkostojen toimintaan osallistuminen on erilainen oppimiskokemus myös asiantuntijoille.

Kanuunan kolmesta Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamasta osaamiskeskustehtävästä ensimmäisen on olla kunnallisen nuorisotyön kehittämisen ja hyvien käytäntöjen verkosto. Tavoitteena on Kanuunan verkostojen ja verkostotoiminnan edelleen kehittäminen, uusien verkostojen perustaminen ja/tai yhdistely kentän osoittaman tarpeen mukaan. Tavoitteena on, että verkostoissa tuotettu tieto on ketterästi hyödynnettävissä eri puolilla Suomea sekä myös laajemmin eri puolilla Eurooppaa. Kotimaisille ja eurooppalaisille tutkimus- ja kehittämissankkeille osaamiskeskus Kanuuna on jalkautumista tukeva verkosto.

Miten Walkabout-malli tukee Kanuunan osaamiskeskustehtäviä? Walkabout on toimintamalli, jossa vertaiskehittämisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen yhdistyvät. Myös Kanuunan verkostojen ydin on vertaisuus yhdistettynä asiantuntijuuteen. Toisin kuin Kanuunan muut verkostot Walkabout-ryhmä kokoontuu ajallisesti rajatun ajan, ryhmän osallistujat ja asiantuntijat pysyvät samoina ja kehittämiskohde on jokaisen nuorisotyöntekijän henkilökohtainen (myös työpari) kehittämistyö, josta toki parhaimmillaan koko työyhteisö hyötyy. Kanuunassa Walkabout-malli on tavallaan yhdistelmä jotain uutta, jotain vanhaa, jotain lainattua... ja epäilemättä tukee sen kehittämistehtäviä.

Walkabout-mallia markkinoitiin kokeilussa kuntien nuorisotoimenjohdolle, joka markkinoi mallia alaisilleen. Mallin markkinointia myös Kanuunan muille verkostoille kannattaa pohtia. Voisiko Walkabout-mallista tulla työkalu kehittämään nuorisotyötä kaikissa, tai ainakin useissa Kanuunan verkostoissa? Jos eri kehittämisverkostoissa nuorisotyöntekijät keskustelisivat ja määrittelisivät kehittämistarpeita omalta työalueeltaan Walkabout-ryhmään rajatuksi määräajaksi jatkokehitettäväksi, voisi kuvitella, että malli toisi myös verkostojen kehittämistoimintaan lisää pitkäjänteisyyttä ja tuloksellisuutta poistamatta kuitenkaan vertaisverkostojen autonomisuutta ja varsinkin pitkälle vietyä itseohjautuvuutta. Samoin kehittämistyön hyöty leviäisi yksilön ja lähiyhteisön lisäksi verkostojen kautta ympäri Suomea.

Nyt kahden vuoden ajan kehitelystä mallista kannattaa napata rusinat pullasta, heittää osa kokeilusta laidan yli ja etsiä ratkaisuja erityisesti pienempien nuorisopalveluiden arkisiin haasteisiin, jotka estävät osallistumista. Ratkaisut vaativat myös henkilökohtaista / nuorisopalvelut kohtaista räätälöintiä. Kanuuna kunnallisen nuorisotyön erityispiirteiden, myös hallinnollisten, tuntijana voi helpottaa mahdollisten esteiden poistamista.

Suvi Lappalainen on verkostopäällikkö Nuorisotyön osaamiskeskus Kanuunassa. Erityisesti häntä innoittaa vertais- ja verkostokehittäminen. Vapaa-ajalla hän harrastaa puuhommia.

Eväitä seuraaville vaelluksille

Walkabout-hankkeen tavoitteena oli luoda Kanuuna-verkoston kuuluvien kuntien nuorisotyöntekijöille vertaisryhmämuotoinen yli 16-vuotiaisiin nuoriin kiinnittyvä nuorisotyön kehittämis- ja oppimisprosessi. Hanketta luotsasivat työelämälähtöiseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, nuorisotyöhön sekä pedagogisiin prosesseihin erikoistuneet Humakin henkilöstön edustajat. He toimivat hankkeeseen osallistuneiden nuorisotyöntekijöiden valmentajina. Lisäksi osallistujia – vaeltajia – mentoroi Kanuuna-verkoston kuuluva asiantuntija.

Valtakunnallinen vertaisryhmä tarjosi osallistujille mahdollisuuden nuorisotyön ammatillisen osaamisen jakamiseen ja kehittämiseen. Prosessin aikana tehtyjen havaintojen, keskustelujen ja kerättyjen tutkimuksellisten aineistojen perusteella hankkeen voidaan nähdä tukeneen nuorisotyöntekijöiden ammatillisen identiteetin rakentamista sekä edistäneen osallisuutta ja toimijuutta omassa työyhteisössä ja kunnassa.

Hanke on vahvistanut asiantuntijuutta ja kiinnittymistä nuorisotyön toimialaan niin paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti kuin osin myös kansainvälisesti. Hanke on myös tukenut nuorisotyöntekijöiden koulutushalukkuutta, rohkaissut harkitsemaan jatkokouluttautumista ja saanut hakeutumaan korkeakouluopintoihin. Walkabout-hankkeen avulla on lisätty ymmärrystä yli 16-vuotiaisiin liittyvästä nuorisotyöstä ja toteutettu konkreettisia tekoja erilaisten lähestymis- ja työtapojen kehittämiseksi. Teemaan liittyviä oppimiskokemuksia voidaan summata erästä vaeltajaa lainaten seuraavasti: *”Koitetaan unohtaa ongelmalähtöisyys. Ne ihan ”tavalliset” +16-vuotiaat nuoretkin voivat kaivata nuorisotyöllistä kohtaamista, aikaa ja tilaa olemiselle ja mahdollisuuksia osallistumiseen.”*

Huomionarvoista on, että samalla kun hankkeessa on kehitetty yli 16-vuotiaille nuorille kohdentuvaa nuorisotyötä, on myös kokeiltu, miten Walkabout-oppimis-

vaellus soveltuu suomalaisen nuorisotyön kehittämiseen laajemminkin. Yhteisöllinen kehittäminen, joka kiinnostaa työnantajaa ja jota työnantaja tukee, soveltuu nuorisotyön ammatilliseen kasvuun tähtääväksi toimintamalliksi. Ammattikorkeakoululla on lakisääteinen tehtävä toteuttaa työelämälähtöistä kehittämistä, ja näin ollen yhteistyö nuorisotyön toimialan kanssa on mielekästä ja relevanttia. Humak nuorisotyön korkeakouluttajana voisi jatkossakin toimia erityyppisten työelämälähtöisten valmennusten toteuttajana ja turvallisten pedagogisten oppimis- ja kehittämisympäristöjen mahdollistajana.

Walkabout-vaellus on ollut ainutlaatuinen oppimismatka myös meille Humakin valmentajille. Olemme seuranneet useita mielenkiintoisia projekteja ja nähneet niin epävarmuutta ja tuskaa kuin riemua ja ammatillista ylpeyttä. Olemme todistaneet motivaatiota tehdä ja vaikuttaa – pyrkiä muutokseen ja jättää jälkiä. Olemme oppineet runsaasti nuorisotyön arjen realiteeteista huolineen ja murheineen. Toisaalta olemme nähneet läheltä, kuinka tärkeitä sekä yksittäiset nuoret että nuorten muodostamat ryhmät ja yhteisöt ovat nuorisotyöntekijälle. Olemme kohdanneet nuorisotyön merkityksellisyyden. Nämä kokemukset vahvistavat näkemyksiämme ja visioitamme oman työmme arvokkuudesta uusien nuorisotyöntekijäsukupolvien kouluttajina. Voimme edelleen uskoa ja luottaa siihen, että työllämme on merkitys.

Meillekin sopii hyvin ohjenuoraksi erään vaeltajan neuvo muille vaeltajille:
”Elä pelkää. Tee.”

Liite. Webropol-kyselylomake

Walkabout-päätökysely

Hyvä pohtimisvaelluksen päättänyt nuorisotyöntekijä! Tässä kyselyssä kartoitetaan näkemyksiäsi ja kokemuksiasi Walkabout-hankkeeseen osallistumisesta ja oman kehittämissi projektin toteuttamisesta. Vastauksia hyödynnetään hankkeen arvioimisessa ja raportoinnissa. Kyselyssä ei kerätä henkilö- ja taustatietoja. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja avoimet vastaukset anonymisoidaan tarvittaessa. Kiitos ajastasi ja vaivannäöstäsi!

1. Kuinka tyytyväinen olet pohtimisvaellukseen liittyneisiin käytänteisiin ja järjestelyihin?

Arvioi seuraavia asioita. Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto: 1 = erittäin tyytymätön, 2 = jokseenkin tyytymätön, 3 = ei tyytymätön eikä tyytyväinen, 4 = jokseenkin tyytyväinen, 5 = erittäin tyytyväinen.

	1	2	3	4	5
Pohtimisvaelluksen markkinointi	☐	☐	☐	☐	☐
Pohtimisvaelluksen ajoitus (syyskuusta toukokuuhun)	☐	☐	☐	☐	☐
Pohtimisvaelluksen kesto (n. 8 kk)	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten eli intensiivien määrä	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten tiheys/rytmitys	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten ajankohdat	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten paikkakunnat	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten tilat	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten toteutus	☐	☐	☐	☐	☐
Lähitapaamisten sisällöt	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkotapaamisten määrä	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkotapaamisten tiheys/rytmitys	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkotapaamisten ajankohdat	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkotapaamisten toteutus	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkotapaamisten sisällöt	☐	☐	☐	☐	☐
Moodlerooms-verkko-oppimisympäristö	☐	☐	☐	☐	☐
Collaborate Ultra -videoneuvotteluohjelma	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistumistodistuksen sisällöt	☐	☐	☐	☐	☐
Hankkeeseen osallistumisesta kertyneiden opintopisteiden määrä	☐	☐	☐	☐	☐

2. Millä tavoin kehittäisit niitä edellisen kysymyksen asioita, joihin olit jokseenkin tai erittäin tyytymätön? Kerro konkreettisia ehdotuksia ja esimerkkejä.

3. Millaisena koet pohtimisvaelluksen aikaisen viestinnän, vuorovaikutuksen ja sosiaalisen tuen?

Esitä näkemyksesi arvioimalla seuraavia väittämiä. Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto: 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Hankkeen henkilöstöä oli helppoa lähestyä	☐	☐	☐	☐	☐
Sain hankehenkilöstöltä riittävästi tukea ja ohjausta kehittämisprojektin toteuttamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedottaminen oli riittävää	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaisryhmän koko oli sopiva	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaisryhmässä oli hyvä ilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐
Koin vertaisryhmän turvalliseksi	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaisryhmä oli minulle tärkeä	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaisryhmässä jaettiin omaa ammatillista arkea ja osaamista riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
Sain vertaisryhmältä riittävästi tukea kehittämisprojektini toteuttamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Lähiesimieheni oli kiinnostunut kehittämisprojektistani	☐	☐	☐	☐	☐
Lähiesimieheni tuki kehittämisprojektini toteuttamista	☐	☐	☐	☐	☐
Kollegani olivat kiinnostuneita projektistani	☐	☐	☐	☐	☐
Kollegani tukivat projektini toteuttamista	☐	☐	☐	☐	☐

4. Jos vastasit edellisessä kysymyksessä joihinkin kohtiin "jokseenkin eri mieltä" tai "täysin eri mieltä": Perustele näkemystäsi. Mitä olisi ollut tarpeen tehdä toisin? Mitä olisi tärkeää huomioida?

5. Opitko hankkeeseen osallistumisen johdosta ammatillisia tietoja ja taitoja?

Tarkastele omaa ammatillista oppimistasi ja kehittymistäsi Walkabout-hankkeen aikana seuraavien osa-alueiden näkökulmasta. Vertaa nykyistä osaamistasi lähtötilanteeseen ennen pohtimisvaelluksen aloittamista ja pohdi, missä määrin olet mielestäsi oppinut alla esitetystä asiasta kuluneen vuoden aikana. Valitse näkemystäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto: 1 = en lainkaan, 2 = melko vähän, 3 = jonkin verran, 4 = melko paljon, 5 = erittäin paljon.

	1	2	3	4	5
Tieto ja ymmärrys +16-nuorisotyöstä	☐	☐	☐	☐	☐
Projekti- ja hankeosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kehittämistyöosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkimusmenetelmäosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Reflektointi ja kriittinen ajattelu	☐	☐	☐	☐	☐
Digitaaliset taidot	☐	☐	☐	☐	☐
Kirjallinen viestintä	☐	☐	☐	☐	☐
Suullinen viestintä	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kerro lisää oppimisestasi: Täydennä edellisen kysymyksen vastauksiasi ja/tai kerro vapaasti, saitko pohtimisvaellukselta ammatillisia oppimiskokemuksia ja jos, niin millaisia?

7. Kuinka kehittämisprojektisi ja siitä viestiminen onnistuivat?

Arvioi seuraavien kehittämisprojektisi prosessiin liittyvien elementtien onnistumista omasta näkökulmastasi. Valitse näkemystäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto: 1 = erittäin huonosti, 2 = melko huonosti, 3 = ei hyvin eikä huonosti, 4 = melko hyvin, 5 = erittäin hyvin.

1 2 3 4 5

Projektin ideointi	☐	☐	☐	☐	☐
Projektin suunnitteleminen	☐	☐	☐	☐	☐
Projektin käytännöllinen toteuttaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö kollegoiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Projektin kohderyhmän huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö kohderyhmän edustajien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Projektin lopputulos tai tuotos	☐	☐	☐	☐	☐
Pienkirjan artikkeli	☐	☐	☐	☐	☐
Kanuuna-seminaarin suullinen esitys	☐	☐	☐	☐	☐
Projektista viestiminen lähiesimiehelle	☐	☐	☐	☐	☐
Projektista viestiminen omassa työyhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Projektista viestiminen omassa kunnassa	☐	☐	☐	☐	☐

8. Perustele kokoavasti edellisen kohdan vastauksiasi: Miksi jokin onnistui hyvin tai huonosti? Millaiset seikat tukivat tai haastoivat onnistumista?

9. Millainen merkitys kehittämisprojektillasi on omassa työyhteisössäsi ja kunnassasi?

Arvioi projektiasi oman työyhteisösi ja kuntasi näkökulmasta: Millainen merkitys projektillasi on työyhteisössäsi tehtävälle +16–nuorisotyölle? Oletko saanut palautetta projektistasi ja sen lopputuloksesta esimerkiksi esimieheltäsi, kollegoiltaisi tai kohderyhmän jäseniltä – jos, niin millaista? Mitä projektistasi seuraa ja millaisia erilaisia vaikutuksia sillä on tai voi olla?

10. Onko sinulla ammatillisia tavoitteita tai suunnitelmia pohtimisvaelluksen päätyttyä?

Kuivale lähitulevaisuuden tavoitteitasi ja suunnitelmiasi seuraavien kohtien avulla. Voit valita useita vaihtoehtoja. Voit myös lisätä oman avoimen vastauksesi.

- Walkabout-hankkeessa aloitetun kehittämisprojektin jatkaminen
- Lisäperehtyminen vapaamuotoisesti +16-nuorisotyöhön
- Uuden +16-teemaan liittyvän kehittämisprojektin toteuttaminen
- Uuden muun kehittämisprojektin toteuttaminen
- Täydennyskoulutukseen hakeutuminen
- Alempaan amk-tutkintoon hakeutuminen
- Ylempään amk-tutkintoon hakeutuminen
- Uusiin työtehtäviin hakeutuminen
- Jokin muu, mikä tai millainen?

11. Millaisia terveisiä haluaisit lähettää uudelle mahdolliselle Walkabout-vertaisryhmälle?

12. Mitä haluaisit sanoa Suomen kunnissa +16 -vuotiaiden kanssa työskenteleville nuorisotyöntekijöille?

13. Lopuksi: Mitä vielä haluaisit sanoa hankkeeseen osallistumisesta tai omasta kehittämisprojektistasi? Sana on vapaa!

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

